

GOING CONCERN

- Fra en revisionsmæssig synsvinkel

Afhandling, erhvervsøkonomisk diplomuddannelse (HD) 2. del –
Regnskab og økonomistyring

Aalborg Universitet

4. maj 2020

Lone Søgaard
Iren Tamm
Gonca Tekin

Executive summary

The year 2019 was a record year for bankruptcies in Denmark, and not since the financial crisis back in 2008, there have been seen a similar bankruptcy statistic.

Companies that already are in a difficult financial situation must assumed to have difficulty surviving a potential crisis. However, it also means that a crisis such as the financial crisis may or may bring the business operations of the company under review, therefore, a higher probability may arise regarding uncertainty about going concern.

What factors may have affected and caused all these bankruptcies is interesting to investigate further, and what role the auditor has had in this context. Has auditor noted uncertainty about going concern in the company's annual report based on the financial difficulties, or have subsequent events had an impact.

The company's management presents the annual report; the management are therefore responsible for ensuring that the annual report gives a true and fair view. The management must ensure to provide all the necessary information so that the reader of the annual report can gain insight into the company's situation.

The auditor is the person whom prepares the annual report for the management, beside that the auditor is also the person, whom is responsible for the content of the annual report.

It may happen, that the auditor does not agree with the management, and in a case like that, the auditor may make a modified conclusion, where the auditor takes precaution for any circumstances or matters.

It is interesting to examine in more detail, which kind of an audit endorsement the annual report has been listed with, in cases where a company is declared bankrupt.

FSR conducted in 2017 an analysis, showing how often the auditor predicts bankruptcy. The analysis shows that 21 % of the companies, that went bankrupt within one year after the balance sheet date. Out of those companies were six out of ten companies registered with an annual report, that had either a modified conclusion or highlighted matters of going concern on the audit endorsement in the audit report.

On the contrary, four out of ten annual reports were neither with a modified nor highlighted going concern on the audit endorsement.

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	6
1.1	Indledende afsnit	6
1.2	Problemformulering	7
1.3	Metode inklusive disposition	8
1.3.1	Strukturmodel	10
1.3.2	Kildekritik	11
1.4	Afgrænsning	11
1.5	Begrebsafklaring	12
2.	Definition af going concern	13
2.1	Den regnskabsmæssige tilgang	14
2.1.1	Årsregnskabsloven	14
2.1.2	Internationale regnskabsstandarder	17
2.2	Den ledelsesmæssige tilgang	18
2.2.1	Proaktiv og reaktiv vurdering	19
2.2.2	Niveauet for ledelsens vurdering	20
2.2.3	Tidshorisont for ledelsens vurdering	21
2.2.4	Begivenheder efter balancedagen	22
2.3	Den revisionsmæssige tilgang	23
2.3.1	Revisors ansvar i henhold revisorloven	23
2.3.2	Revisors ansvar i henhold til going concern – internationale standarder	25
2.4	Delkonklusion	32
3.	Revisors påtegning i relation til going concern	35
3.1	Revisorlovens regulering af påtegning	36
3.2	Erklæringsbekendtgørelsens regulering af revisionspåtegning	36
3.3	De internationale revisionsstandarders regulering af revisionspåtegningen	37
3.4	Erklæringsafgivelse med modifikationer, fremhævelse af forhold eller fremhævelse af centrale forhold	38
3.4.1	Modifikationer	39
3.4.2	Fremhævelse af forhold	41
3.4.3	Centrale forhold ved revisionen	42
3.5	Erklæringsafgivelse i relation til going concern	42
3.5.1	Going concern valgt som regnskabsprincip	43

3.5.2	Going concern ikke valgt som regnskabsprincip	46
3.5.3	Udtalelse om ledelsesberetning i relation til going concern	47
3.5.4	Eksempler på revisionspåtegninger i relation til going concern	48
3.6	Delkonklusion	53
4.	Analyse af regnskaber	56
4.1	Dataindsamling og databehandling	56
4.2	Konkursramte selskaber i Horsens retskreds	57
4.2.1	Ikke-finansielle oplysninger	57
4.2.2	Finansielle oplysninger	63
4.2.3	Delkonklusion	69
4.3	Dansk Halbyggeri A/S	73
4.3.1	Ikke finansielle oplysninger	74
4.3.2	Finansielle oplysninger	75
4.3.3	Vurdering af going concern	87
4.3.4	Delkonklusion	88
4.4	Delkonklusion på de samlede foretagne analyser	92
5.	Konklusion	93
6.	Litteraturliste	97
6.1	Love og bekendtgørelser	97
6.2	Bøger	97
6.3	Artikler og lignende	98
6.4	Internetsider	100
7.	Bilagsoversigt	101
7.1	Bilag	102

Figurfortegnelse

Figur 1 -	Eksempler på forhold der kan skabe tvivl om going concern	26
Figur 2 -	Revisors erklæringer på baggrund af forhold og vurdering	40
Figur 3 -	Eksempler på fremhævelse af forhold	41
Figur 4 -	Revisors erklæringsafgivelse i relation til going concern	42

Diagramfortegnelse

Diagram 1 - Fordelingen af aktie- og anpartsselskaber	58
Diagram 3 - Fordeling af brancher	59
Diagram 4 - Erklæringstyper på aflagte årsregnskaber.....	61
Diagram 5 - Bemærkninger angivet i ledelsesberetning.....	62
Diagram 6 - Bemærkninger angivet i noter.....	63
Diagram 7 - Oversigt årets resultat før skat.....	64
Diagram 8 - Oversigt over egenkapital.....	65
Diagram 9 - Oversigt over afkastningsgrad	66
Diagram 10 - Oversigt egenkapitalens forrentning.....	67
Diagram 11 - Oversigt over soliditetsgrad	67
Diagram 12 - Oversigt over likviditetsgrad.....	68

Tabelfortegnelse

Tabel 1 - Kontrolberegning af den gennemsnitlig investeret kapital inklusive goodwill.....	80
Tabel 2 - Managerial balance sheet	81
Tabel 3 - Beregning af $ROIC_{bt}$	82
Tabel 4 - Beregning af $ROIC_{bt}$ inklusiv finansielle indtægter og omkostninger	83
Tabel 5 - Beregning af likviditetsgrad.....	86

Forord

Denne afhandling er skrevet som et afsluttende led i forløbet på HD 2. del i Regnskab og Økonomistyring (HDR) på Aalborg Universitet.

Afhandlingen omhandler *going concern*, med et specielt fokus på selskaber, som er dekretet konkurs i Horsens retskreds.

I starten af marts måned, kort efter opstarten på afhandlingen, besluttede Regeringen at lukke Danmark ned som følge af den nuværende pandemi. Lukningen af Danmark har derfor også betydet begrænset adgang til universitetets faciliteter, hvilket har medført begrænset adgang til fagligt materiale. Endvidere har forudsætningerne for gruppearbejdet ikke været optimale grundet restriktionerne fra Regeringen.

Afhandlingen er derfor udarbejdet på baggrund af de til gængelige forudsætninger underlagt de særlige omstændigheder.

Der skal lyde en tak til vores vejleder Mads Madsen, som har bidraget med materiale, viden og sparring.

1. Indledning

1.1 Indledende afsnit

En historisk begivenhed gjorde sit indtog tilbage i 2008 – det var finanskrisen. Krisen bankede på døren, og gav et brat ekko i verdenssamfundet. En dominoeffekt af konkurser bredte sig i finanssektoren. Flere pengeinstitutter gik konkurs¹, hvilket medførte, at finanskrisen rystede i den samfundsøkonomiske grundvold.

Konkurserne i finanssektoren påvirkede ligeledes erhvervslivet, det affødte konkurser, der påvirkede alt fra den store virksomhed til den lille købmand på hjørnet. Folketinget greb ind som konsekvens af situationen, og en række bankpakker blev indført i forsøget på at vende krisestemningen til optimisme.

Året er nu 2020, det er 10-året for krisen, hvilket lader til at være passé i betragtning af det nuværende økonomiske opsving. Trods opsvinget, blev året 2019 alligevel et rekordår for antallet af konkurser i Danmark, idet der var i alt 8.474 virksomheder, der måtte dreje nøglen om. Til sammenligning var der i alt 6.461 konkurser i år 2010², hvilket er et færre antal konkurser på i alt 2.013.

Intet tyder på, at de mange konkurser i 2019 er branchebestemt, derimod er tyder det på en generel stigning i antallet af konkurser fordelt på alle brancher. Dykkes et spadestik dybere, er der trods den generelle stigning, særligt én branche der er hårdere ramt end andre – nemlig bygge- og anlægsbranchen.

Bygge- og anlægsbranchen er i højere grad ramt af konkurser sammenlignet med andre brancher, idet branchen er følsomhed over for konjunktursvingninger. I bygge- og anlægsbranchen var der i alt 165 virksomheder, der gik konkurs i år 2019, til sammenligning var det en stigning på i alt 44 konkurser i forhold til år 2018.³

De mange konkurser har medført øget fokus på kravene til revisor i forbindelse med regnskabsaflæggelsen. Revisor skal som offentlighedens tillidsrepræsentant vurdere, om ledelsen har aflagt regnskabet uden væsentlige fejl og mangler. Ledelsen er den part, der

¹ Finans Danmark – 10 året for krisen, hvilke banker lukkede?

² FSR Danske Revisorer – Konkursanalyse 2019

³ FSR Danske Revisorer – Konkursanalyse 2019

aflægger regnskabet og er derfor ansvarlig for, at regnskabet giver et retvisende billede over for regnskabslæser. Herforuden skal revisor også have fokus på going concern forudsætningen. Vurderer revisor, at der er tale om going concern, stemples virksomheden som en igangværende og levedygtig forretning. For regnskabslæser er dette en værdifuld blåstempling af årsregnskabet.

Når en virksomhed efter regnskabsaflæggelsen alligevel går konkurs, stilles revisor ofte i dårligere lys end ledelsen. Én af årsagsforklaringerne kan være, at der for mange af de konkursramte virksomheder foreligger et årsregnskab med blank påtegning.

Har revisors vurdering af *going concern* været tilstrækkelig forud for konkursen? Kunne ledelsen have undgået konkurs? Skyldes konkurserne oftere udefrakommende begivenheder, som hverken revisor eller ledelsen har haft indflydelse på, eller har kunnet have forudset? Hvordan er ansvarsfordelingen mellem revisor og virksomhedens ledelsen? Har begge parter levet op til hver sit ansvar?

Disse spørgsmål vil forsøges at blive besvaret i afhandlingen igennem nedenstående problemstilling.

1.2 Problemformulering

Hvilke krav stilles til revisor og selskabets ledelse ved indikationer på going concern problemer, og hvordan er disse krav overholdt i aflagte årsrapporten?

Formålet med denne afhandling er at afdække en række problemstillinger, der foreligger i praksis og teori omkring revisors og ledelsens vurdering af going concern.

Dette formål søges afdækket gennem følgende underliggende spørgsmål:

- 1. Hvilke lovmæssige krav stilles der til henholdsvis revisor og regnskabsaflæggeren i forbindelse med aflæggelse af årsregnskabet?*
- 2. Hvilke krav stilles der til revisors påtegning i forbindelse med aflæggelse af årsregnskabet, såfremt der foreligger indikationer på going concern problemer?*

3. *Hvordan afspejler udvalgte selskaber, de definerede krav i de aflagte regnskaber, herunder om oplysningerne i disse årsrapporter har bidraget med ny viden i forbindelse med vurdering af going concern?*

1.3 Metode inklusive disposition

Afhandlingens formål er at gennemgå de problemstillinger, som ledelsen, men primært revisor står overfor i revisionen af going concern princippet. Afhandlingen vil have en kontinuerlig opbygning, der binder relevant lovgivning sammen med praktiske problemstillinger.

Der vil blive foretaget en teoretisk gennemgang af begrebet *going concern* med primært fokus på revisors revision og påtegning i regnskabet. I behandlingen af den teoretiske gennemgang, vil der primært blive anvendt love, bekendtgørelser, artikler og lignende understøttelse.

Afhandlingens kapitel 2, vil behandle problemformuleringens underspørgsmål 1.

I kapitlet vil definitionen af going concern blive gennemgået herunder gældende lovgivning på området. Efterfølgende vil definition af going concern blive belyst nærmere med udgangspunkt i tre forskellige tilgange; *den regnskabsmæssige, den ledelsesmæssige, og den revisionsmæssige tilgang*. Disse tilgange behandles i tre separate underafsnit.

Den regnskabsmæssige tilgang er det grundlæggende fundament for henholdsvis ledelsens vurdering og revisors revision af going concern.

Afsnittet vil omfatte de lovmæssige rammer fra henholdsvis *årsregnskabsloven* og de *internationale regnskabsstandarder*.

Den ledelsesmæssige tilgang vil beskrive regler og lovrammer i ledelsens vurdering af going concern, som en ledelse er underlagt, når regnskabet aflægges efter going concern princippet.

Revision af going concern begrebet er et centralt element i opgaven, hvilket vil blive belyst under *den revisionsmæssige tilgang*. I afsnittet vil det blive defineret, hvilke regler revisor er underlagt i henhold til *revisorloven* og de *internationale revisionsstandarder*. Afslutningsvis vil der blive redegjort for eksempler på revisors revisionshandlinger i vurdering om going concern, samt hvilke handlinger der skal foretages, hvis der foreligger usikkerhed omkring going concern.

Problemformuleringens underspørgsmål 2, vil blive behandlet i afhandlingens kapitel 3. I kapitlet vil der blive foretaget en gennemgang af de love og regler, som regulerer revisors konklusion og herunder påtegningen på årsregnskabet. Der vil blive taget udgangspunkt i revisorlovens overordnede rammer for erklæringsafgivelse, herefter vil der blive foretaget en gennemgang af detailbestemmelserne til påtegningen i henholdsvis *erklæringsbekendtgørelsen* samt de *internationale revisionsstandarder*.

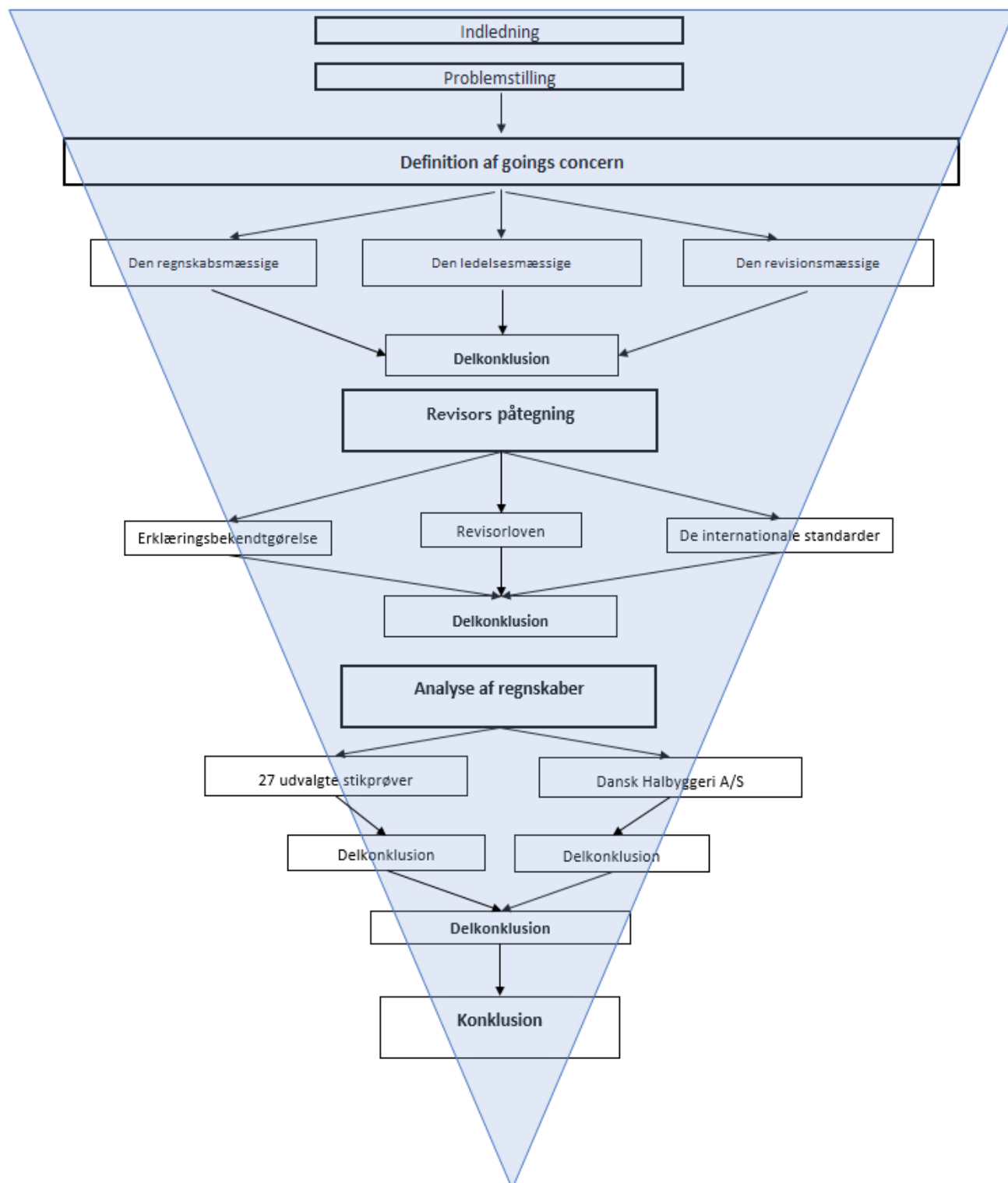
I kapitlet vil der ydermere blive foretaget en gennemgang af, hvornår revisor skal aflægge påtegning med en *modificeret konklusion* eller *fremhævelse af forhold*. Desuden vil der blive foretaget en kort gennemgang af revisors rapportering af ledelsesberetningen, idet revisor erklærer i sin påtegning, hvorvidt beretningen er retvisende. Endeligt vil der i afsnittet blive opstillet eksempler på revisors påtegning i tilfælde af usikkerhed omkring going concern.

Afhandlingens kapitel 4, behandler problemformuleringens underspørgsmål 3. Til formålet vil der blive foretaget en analytisk gennemgang af de aflagte årsregnskaber for selskaber, som er dekretet konkurs i Horsens retskreds i perioden 1. januar 2019 til 7. marts 2020. I analysen vil det blive undersøgt, hvorvidt de aflagte regnskaber for selskaberne, som er dekretet konkurs, er i overensstemmelse med de relevante lovgivningers retningslinjer. Endvidere vil det blive analyseret, hvordan tendensen i de finansielle oplysninger er i forhold til vurdering af going concern.

I analysen af regnskaberne for udvalgte konkursramte selskaber i Horsens retskreds, vil den *kvantitative metode* blive anvendt, idet der vil blive analyseret på bløde data aflæst i årsregnskaberne, endvidere vil der i analysen blive foretaget beregning af en række nøgletal, for at kunne udlede, hvorvidt disse nøgletal kan give en indikation om, hvornår et selskab har going concern udfordringer. I analysen af årsrapporten for "Dansk Halbyggeri A/S", vil både den *kvantitative* og *kvalitative metode* blive anvendt, for at kunne vurdere, om selskabet er going concern. Der vil blive foretaget en analyse af nøgletallenes udvikling fra 2014 til og med 2018. Den *kvantitative metode* vil blive anvendt, til at analysere selskabets overordnede data, hvor den *kvalitative metode* vil blive anvendt til en dybdegående analyse af de overordnede data. Denne analyseform vil undersøge grundlaget for selskabets udvikling i årsregnskaberne. For yderligere beskrivelse af dataindsamling og databehandling henvises til afsnit 4.1

Dataindsamling og databehandling.

1.3.1 Strukturmodel

1.3.2 Kildekritik

Der anvendes primært kilder fra henholdsvis love, bekendtgørelser og artikler med anerkendte forfattere inden for regnskab og revision. De valgte kilder er primære kilder, der ikke har været genstand for andres fortolkning inden anvendelse i afhandlingen.

I tilfælde af anvendelse af sekundære litteratur, er der taget højde for mulig fortolkning, som skribenten eventuelt har tillagt litteraturen.

1.4 Afgrænsning

Afhandlingen behandler *going concern* med udgangspunkt i den danske lovgivning og andre reguleringer, der gælder for revisorer og selskaber, der opererer i Danmark.

I afhandlingen afgrænses der fra de regnskabsmæssige konsekvenser, såfremt *going concern* forudsætningen ikke er overholdt, herunder påtænkes problemstillingen i relation til værdiansættelsen som eksempelvis nedskrivning til realisationsværdier og nedskrivningstest. Endvidere afgrænses der fra behandling af sanktionsmuligheder, der eksisterer, hvis revisor eller ledelsen ikke har overholdt lovgivningen.

Der tages udgangspunkt i selskaber, som er erklæret konkurs, dog behandles konkursloven ikke. Desuden vil afhandlingen ikke behandle børsnoterede selskaber, herunder de specifikke lovkrav som IFRS påkræver af disse selskabsformer.

Afhandlingen omhandler udelukkende selskaber og revisionspåtegninger, der afgives efter erklæringsbekendtgørelsens §§ 3-8 og de internationale standarder ISA 700, 705 og 706. Rapporten vil hermed afgrænse fra erklæringstyper som assistance, review og udvidet gennemgang. Derudover tages der udgangspunkt i aflagte årsregnskaber for aktie- og anpartsselskaber, dermed vil rapporten afgrænse fra øvrige virksomhedsformer.

I forbindelse med afhandlingens udformning, har der ikke været adgang til de interne regnskaber, revisorens arbejdsblad samt udarbejdede revisionsprotokoller, hvorfor der afgrænses fra eventuelle forhold, der kan være angivet i disse, og som kan have betydning for den endelige konklusion i afhandlingen.

1.5 Begrebsafklaring

I afhandlingen vil en *virksomhed* defineres som et *selskab*.

Bestyrelsen vil blive defineret som *ledelsen*, som har ansvaret for at føre tilsyn med selskabets strategiske styring og forpligtelser i relation til at udvide ansvarlighed. Dette omfatter tilsyn med regnskabsaflæggelsen.

Denne afhandling omfatter ikke begrebet *daglige ledelse*, idet den daglige ledelse ikke ifører sig ansvar i forbindelse med aflæggelsen af årsregnskabet. Den daglige ledelse er betegnet som, de eller den person der har et ledelsesmæssigt ansvar for udførelsen af virksomhedens aktiviteter, og som er involveret i den daglige drift.

Begrebet *fortsat drift*, vil i afhandlingen oftest blive betegnet som den engelske betegnelse *going concern*.

Der vil blive anvendt følgende forkortelser i afhandlingen i forbindelse med henvisning til lovmateriale og anden regnskabsmæssig praksis:

ERKL	Erklæringsbekendtgørelsen
FSR	Forening af statsautoriserede revisorer
IAS	International Accounting Standard
IFRS	International Financial Reporting Standards
ISA	International Standard on Auditing
RV	Regnskabsvejledningen
SL	Selskabsloven
ÅRL	Årsregnskabsloven

2. Definition af going concern

Going concern er en international betegnelse, for det begreb som på dansk oversættes til "fortsættende virksomhed" eller "fortsat drift". Begrebet fortæller dermed, hvorvidt et selskab har midlerne til at fortsætte driften i en overskuelig fremtid - mindst 12 måneder fra balancedagen.⁴

Der foreligger ikke en konkret definition af begrebet *going concern*, dog kan der i gældende love og standarder tilsammen, udledes en definition.

De grundlæggende fundamentet i aflæggelsen af årsregnskabet fremgår af årsregnskabslovens kapitel 3. Kapitlet indeholder tre vigtige afsnit, der præciserer de grundlæggende krav til årsregnskabet, disse krav skal være opfyldt, ved aflæggelsen:

- Det retvisende billede, jf. ÅRL § 11
- Kvalitetskrav, jf. ÅRL § 12
- Grundlæggende forudsætninger, jf. ÅRL § 13

I en nærmere gennemgang af de tre ovenstående afsnit, kan der ikke udledes en konkret definition af *going concern* i årsregnskabsloven, dog kan der udledes en mere uddybende definition i regnskabsvejledningen gældende for regnskabsklasse B- og C-virksomheder.

Årsregnskabsloven suppleres med de internationale regnskabsstandarder, kaldet *ISA*.

ISA 570 er særligt interessant at fremhæve i relation til *going concern*, idet standarden omhandler revisors ansvar ved revision af regnskaber i forhold til ledelsens vurdering af *going concern*.

I næstfølgende afsnit behandles hvilke krav, de enkelte love og regnskabsstandarder stiller til henholdsvis ledelsen og revisor.

⁴ BDO Danmark – Depechen-artikel: Den regnskabsmæssige *going concern*

2.1 Den regnskabsmæssige tilgang

Afsnittet vil behandle grundlaget for den ledelsesmæssige og revisionsmæssige tilgang til going concern, og behandle supplerende oplysninger til forståelsen af de krav, som stilles i en going concern vurdering.

2.1.1 Årsregnskabsloven

2.1.1.1 Årsregnskabslovens grundlæggende krav

Årsregnskabsloven stiller de grundlæggende krav til årsrapporten. Den overordnede generalklausul i årsregnskabsloven er det retvisende billede, som i årsregnskabslovens § 11 har følgende ordlyd:

”Årsregnskabet og et eventuelt koncernregnskab skal give et retvisende billede af virksomhedens og koncernens aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultatet.”

Desuden beskriver paragraffen, at:

”Ledelsesberetningen skal indeholde en retvisende redegørelse for de forhold, som beretningen omhandler.”

Forinden et årsregnskab eller koncernregnskab kan vurderes at have opfyldt overstående definition af et *retvisende billede* samt *redegørelse*, skal årsrapporten ifølge årsregnskabslovens § 12 stk. 2 og stk. 3, udarbejdes således, at rapporten understøtter regnskabsbrugerne i deres økonomisk beslutning, hvis den økonomiske beslutning normalt forventes at blive påvirket heraf. Årsrapporten skal desuden udarbejdes, således at den indeholder forhold, som vurderes relevante for regnskabsbrugerne.

Både årsregnskabslovens §§ 11 og 12, omhandler kravet til et retvisende billede samt, for ledelsesberetningens vedkommende, en retvisende redegørelse. Disse paragraffer drejer sig om at tilgodese regnskabsbrugernes informationsbehov gennem årsrapportens indhold af relevante og pålidelige oplysninger. Hvorimod årsregnskabslovens § 13 udfylder de abstrakte krav, hvilket vil sige, at paragraffen indeholder de grundlæggende forudsætninger, som suppleres med understøttende krav angivet i årsregnskabslovens §§ 14, 15 og 16.

De grundlæggende forudsætninger blev oprindeligt udviklet til at opfylde det retvisende billede, men på nuværende tidspunkt benyttes disse også som en rettesnor til, hvordan en retvisende redegørelse kan opnås. Grundlæggende forudsætninger i årsregnskabslovens § 13 indeholder 9 punkter, heriblandt punkt 4 om going concern:

”Driften af en aktivitet formodes at fortsætte (going concern), medmindre den ikke skal eller ikke antages at kunne fortsætte. Afvikles en aktivitet, skal klassifikation og opstilling samt indregning og måling tilpasses med denne afvikling.”

Ovenstående ordlyd skildrer om, at årsregnskabet er aflagt efter forudsætningen om fortsat drift, såfremt der ikke er oplyst andet i regnskabet. Dermed kan regnskabsbrugeren påregne, at selskabet kan fortsætte driften, samt at aktiverne måles efter de normale bestemmelser – oprindelig kostpris med fradrag af systematiske af- og nedskrivninger.

Har ledelsen til hensigt at træde i likvidation eller bringe selskabets aktiver til ophør, skal ledelsen i årsrapporten angive oplysning herom, idet selskabet, som følge heraf, ikke længere aflægger årsregnskab efter et going concern princip.

Såfremt going concern forudsætningen ikke er opfyldt, skal selskabet, i følge regnskabsvejledningen for klasse B- og C-virksomheder, punkt 3.3.1, opgøre aktiverne efter realisationsværdier⁵. Dette betyder, at selskabets aktiver nedskrives til nettorealisationværdier i årsregnskabet, og at der foretages de nødvendige hensættelser, til eksempelvis omstruktureringer og lignende.

2.1.1.2 Årsregnskabslovens formelle krav

Foruden de grundlæggende krav til årsregnskabet, stiller årsregnskabsloven ydermere nogle formelle krav.

Kravene afhænger af selskabets regnskabsklasse; desto højere regnskabsklasse, desto strammere krav - desto lavere regnskabsklasse, desto lempeligere krav stilles der til årsregnskabets formelle indhold.

⁵ Regnskabsvejledning for regnskabsklasse B- og C-virksomheder, side 14

Selskaber omfattet af regnskabsklasse B, skal ifølge årsregnskabslovens § 22 udarbejde en årsrapport, som består af en ledelsespåtegning, balance, resultatopgørelse, noter, ledelsesberetning samt revisorpåtegning, såfremt en godkendt revisor har afgivet en erklæring om regnskabet.

Hvorimod selskaber omfattet af regnskabsklasse C, skal ifølge årsregnskabslovens § 78 udarbejde en årsrapport med selvsamme krav som for regnskabsklasse B, dog skal årsrapporten endvidere suppleres med en egenkapitalopgørelse samt pengestrømsopgørelse.

Årsregnskabsloven stiller endvidere specifikke krav til ledelsesberetningens indhold, hvilket igen varierer efter regnskabsklassen, selskabet befinder sig i.

Regnskabsklasse B, skal ifølge årsregnskabslovens §§ 76 a og 77, minimum beskrive selskabets væsentligste aktiviteter, redegøre for væsentlige ændringer i selskabets aktiviteter og økonomiske forhold samt angive oplysninger om egne kapitalandele.

For regnskabsklasse C gælder, foruden ovennævnte, flere specifikke oplysningskrav, eksempelvis hoved- og nøgletalsudvikling over de seneste 5 år, risikoprofil og risikostyring, herunder forretningsmæssige og finansielle risici i det omfang disse forhold ligger ud over, hvad der er almindeligt forekommende inden for selskabets branche.

Foreligger der væsentlig usikkerhed om den fremtidige drift ved regnskabsaflæggelsen, skal dette beskrives såvel i en note, som i ledelsesberetningen.⁶ Som tidligere nævnt skal ledelsesberetningen ifølge årsregnskabslovens § 11 indeholde en retvisende redegørelse – dermed, hvis der vurderes usikkerhed om going concern, skal ledelsen beskrive årsagen til usikkerheden, samt beskrive en plan for, hvordan de vil opretholde going concern forudsætningen.

I de tilfælde årsregnskabet, ifølge årsregnskabslovens regler, ikke angiver et strækkeligt retvisende billede, herunder ledelsesberetningen ikke har en tilstrækkelig redegørelse, påkræver årsregnskabsloven, at selskabet skal angive yderligere oplysninger udover lovens regler for at opnå et retvisende billede. I de særlige tilfælde hvor yderligere oplysninger ikke giver grundlag for et retvisende billede, skal lovens detailbestemmelser fraviges.⁷

⁶ BDO Danmark - Depechen-artikel: Den regnskabsmæssige going concern vurdering

⁷ Regnskabsvejledning for regnskabsklasse B- og C-virksomheder, punkt 3.1.3, side 13

2.1.2 Internationale regnskabsstandarder

IFRS, er den internationale pendant til den danske årsregnskabslov, og danner rammerne for alle børsnoterede selskabers koncernregnskaber i EU, dog er der mange store selskaber, der anvender reglerne som en rettesnor. Ligeledes som årsregnskabsloven, er formålet med IFRS at give regnskabsbrugeren information gennem årsregnskabet – om selskabets finansielle stilling, indtjening og pengestrømme – som kan understøtte regnskabsbrugeren i en økonomisk beslutning. Standarden anvendes for alle regnskaber til brug for offentligheden, dermed er der ikke taget hensyn til bestemte regnskabsbrugeres særlige informationsbehov.

I IFRS, er going concern oplistet som en af de grundlæggende forudsætninger, ligesom i årsregnskabsloven.

”Årsregnskaber udarbejdes sædvanligvis ud fra en forudsætning om, at virksomheden er en going concern, og at den vil fortsætte driften i en overskuelig fremtid. Det antages derfor, at virksomheden hverken har til hensigt eller har behov for at træde i likvidation eller foretage væsentlig nedskæring i omfanget af driften. Hvis der foreligger en sådan hensigt eller et sådant behov, vil årsregnskabet skulle udarbejdes på et andet grundlag, og hvis dette er tilfældet, skal der gives oplysninger herom.”

IAS 1 fastlægger grundlaget for præsentationen af regnskabet. Denne standard er udarbejdet for at opnå sammenlignelighed med selskabets egne aflagte regnskaber fra tidligere år, men også for at opnå sammenlignelighed andre selskaber. Standarden beskriver de grundlæggende forudsætninger, som gælder, når årsregnskabet aflægges efter IFRS, herunder bestemmelser omkring det retvisende billede samt sammenligningstal. Standarden indeholder altså en række generelle forhold om præsentation af regnskabet, herunder krav til minimumsindholdet.

Årsregnskabet skal, som i årsregnskabslovens bestemmelser, give et retvisende billede af årets resultat, finansielle stilling og pengestrømme. For at opnå det retvisende billede skal der afgives alle de nødvendige oplysninger, udover de definitioner og indregningskriterier, som er angivet i IFRS’ begrebsramme. Selskaber der anvender IFRS, skal angive en uforbeholden erklæring om anvendelsen, enten under afsnittet ”anvendt regnskabspraksis” eller i noterne. Der må ikke være angivet en beskrivelse om anvendelsen af IFRS, hvis anvendelsen ikke

dækker alle bestemmelserne i IFRS. Anvendes IFRS uhensigtsmæssigt, underforstået delvis anvendelse, er det ikke tilstrækkeligt at der gives oplysning herom i årsregnskabet.

Uændret i forhold til årsregnskabslovens bestemmelser, skal årsregnskabet, ifølge IAS 1 aflægges på et going concern princip, medmindre ledelsen har til hensigt at likvidere selskabet eller bringe dens aktiviteter til ophør. Hvis ledelsen er bekendt med væsentlige usikkerheder vedrørende forhold eller begivenheder, som kan skabe væsentlig tvivl om selskabets fortsatte drift, skal disse usikkerheder oplyses i årsregnskabet.

Hvis regnskabet ikke er aflagt under en going concern forudsætning, skal årsagen hertil oplyses, samt på hvilket grundlag årsregnskabet således er udarbejdet.

Forskellen mellem IFRS og årsregnskabsloven foreligger omkring ledelsesberetningen. Ifølge årsregnskabsloven består årsrapporten af en ledelsespåtegning, balance, resultatopgørelse, noter, ledelsesberetning samt revisorpåtegning, såfremt der er afgivet en erklæring vedrørende regnskabet. Hvorimod i IFRS anses ledelsesberetningen ikke som en del af årsrapporten, derved skal alle oplysninger, som IFRS kræver oplyst, præsenteres i noterne eller i regnskabets øvrige elementer - medmindre det fremgår af en standard, at oplysningen skal angives i ledelsesberetning med henvisning til regnskabet eller noterne.⁸

2.2 Den ledelsesmæssige tilgang

Hvert enkelt medlem af ledelsen har ansvaret for, at årsregnskabet udarbejdes i overensstemmelse med lovgivningen, jf. ÅRL § 8, stk. 2.

Det er ledelsen, der står i regnskabsretligt ansvar, i relation til hvorvidt forudsætningen om going concern er opfyldt. Forudsætningen for going concern baseres på de danske og fællesskabsretlige regnskabsmæssige reguleringer.

I henhold til IAS 1, afsnit 25 og 26, er det ledelsen, som ved udarbejdelsen af årsregnskabet, skal vurdere, hvorvidt selskabet opfylder going concern forudsætningen. Årsregnskabet udarbejdes ud fra en forudsætning om, at selskabet er going concern, og det dermed kan fortsætte driften i en overskuelig fremtid.⁹

⁸ Deloitte – IFRS, Introduktion til de internationale regnskabsstandarder

⁹ Revision og Regnskabsvæsen, nr. 6, 2009, Jesper Seehausen – Going concern, ledelsens ansvar i relation til going concern

Samme definition bliver bekræftet i regnskabsvejledningen afsnit 3.3.1 for regnskabsklasse B- og C-virksomheder, heri fremgår følgende:

”Årsregnskabet skal udarbejdes på going concern-basis, medmindre ledelsen har til hensigt at lade virksomheden træde i likvidation eller bringe virksomhedens aktiviteter til ophør eller ikke har noget realistisk alternativ hertil. I så fald skal der gives oplysning om, på hvilket andet grundlag årsregnskabet er udarbejdet, hvilket typisk vil være til realisationsværdier.”

Going concern forudsætningen vurderes af ledelsen på det tidspunkt, hvor ledelsen afgiver sin påtegning af årsregnskabet. Dette er gældende uanset om årsregnskabet aflægges efter den danske lov eller de internationale regnskabsstandarder.

I forbindelse med ledelsens overvejelser om going concern, er der 4 væsentlige elementer¹⁰, som ledelsen skal tage stilling til:

1. *Ledelsens pro- eller reaktive vurdering af going concern*
2. *Niveauet for ledelsens vurdering af going concern*
3. *Den tidsmæssige placering af og tidshorisonten for ledelsens vurdering af going concern*
4. *Begivenheder efter balancedagen*

2.2.1 Proaktiv og reaktiv vurdering

I ledelsens vurdering af going concern, kan følgende diskuteres:

- I hvor høj grad skal ledelsen foretage en vurdering af going concern?
- Og er det tilstrækkeligt, at ledelsen kun foretager en vurdering, hvis der er indikationer på going concern problemer?

Der sondres mellem proaktiv og reaktiv vurdering af going concern. Begrebet proaktiv omhandler, at ledelsen altid skal tage stilling til, hvorvidt forudsætningen om going concern er til stede. Hvor en reaktiv vurdering omhandler, at ledelsen kun skal tage stilling til going concern, i det omfang der er indikationer på going concern problemer.

¹⁰ Jesper Seehausen – Going concern i retligt perspektiv ”Ledelsens og revisors ansvar”

De internationale regnskabsmæssige reguleringer, IAS 1 afsnit 25 og 26, beretter om, at det ikke er tilstrækkeligt, at ledelsen kun foretager en vurdering af reaktiv karakter.

Dette bekræftes ligeledes i den danske regnskabsvejledning afsnit 3.3.1, hvori det fremgår, at ledelsen altid skal foretage en vurdering af selskabets evne til at fortsætte driften, således at vurderingen har en proaktiv karakter.

I den danske årsregnskabslov har ledelsens vurdering af going concern en reaktiv karakter, modsat de internationale regnskabsstander og regnskabsvejledningen, er det altså tilstrækkeligt, at ledelsen kun vurderer going concern, såfremt der indikationer på going concern problemer, jf. ÅRL § 13, stk. 1 nr. 4.

Sædvanligvis supplerer regnskabsvejledningen årsregnskabsloven, men i dette tilfælde er der tale om "lex superior", hvilket er ensbetydende med, at regnskabsvejledningen går forud for årsregnskabsloven.

Lex superior princippet omhandler, at en speciel regel går forud for en generel regel, hvilket vil sige at ledelsens vurdering af going concern, altid skal have en proaktiv karakter. Dette vil formentligt indebære, at ledelsens evne til at opdage going concern problemer vil være forbedret.¹¹

2.2.2 Niveauet for ledelsens vurdering

Et selskab består som regel af én hovedaktivitet, men kan derforuden indeholde flere biaktiviteter, som er uafhængige af hinanden. I vurderingen af going concern er det vigtigt at sondre mellem selskabsniveau eller aktivitetsniveau.

Selskabsniveau omfatter, at selskabet anses som én samlet aktivitet, hvor på aktivitetsniveau vurderes aktiviteterne i selskabet på hver enkel aktivitet.

I årsregnskabsloven og i de internationale regnskabsstandarder fremgår der, at ledelsen altid skal vurdere going concern på aktivitetsniveau.

Har selskabet flere forskellige aktiviteter, så vil selskabsniveau og aktivitetsniveau ikke være sammenfaldende, i så fald skal ledelsens vurdering af going concern, baseres på aktivitetsniveau.

¹¹ Revision og Regnskabsvæsen, nr. 8, 2009, Jesper Seehausen – Going concern, revisors ansvar i relation til going concern, revisors rapportering om going concern

Årsregnskabet kan udarbejdes efter going concern regnskabsprincip i relation til en eller flere aktiviteter. I selskaber hvori der er flere aktiviteter, kan en going concern forudsætning være opfyldt, trods én enkelt aktivitet ikke vurderes som going concern, idet dette ikke er altafgørende for, hvorvidt et selskab kan fortsætte sin drift.

Omvendt hvis selskabet består af én aktivitet, er sondringen mellem selskabs- og aktivitetsniveau ubetydelig, derfor foretages der en samlet vurdering af hele selskabet som én aktivitet.

2.2.3 Tidshorisont for ledelsens vurdering

Tidshorisonten og den tidsmæssige placering af ledelsens vurdering af going concern, er et væsentligt element, når der skal aflægges et årsregnskab. Niveauet for hvor dybdegående vurderingen skal være, afhænger af selskabets likviditetsforhold.

Ledelsen skal vurdere, om årsregnskabet kan aflægges efter going concern princippet, det vil sige i en periode på mindst 12 måneder efter regnskabsårets afslutning, jf. IAS 1 afsnit 26. Dette omtales ligeledes i regnskabsvejledningens afsnit 3.3.1, hvori det fremgår, at der tages hensyn til alle givne oplysninger i perioden, som mindst løber frem til næste balancedato.¹² Såfremt ledelsen vurderer, at der foreligger usikkerhed i forhold til selskabets indfrielse af forpligtelser, skal der tages en vurdering om, hvorvidt årsregnskabet kan aflægges efter going concern princippet.

Ledelsens vurdering af going concern bygger på viden og forudsætninger, som foreligger på det tidspunkt, hvor ledelsen godkender årsrapporten.

Det kan være vanskeligt at vurdere, hvorvidt forudsætningen for going concern er til stede i de efterfølgende 12 måneder efter balancedagen, idet det er naturligt, at der foreligger en vis usikkerhed om fremtiden. Det er vanskeligt at forudse fremtiden, uanset hvor stabil en økonomisk situation selskabet befinder sig i. I årsregnskabet skal disse forhold beskrives i afsnittet *begivenheder efter balancedagen* i ledelsesberetningen.

¹² Regnskabsvejledning for regnskabsklasse B- og C-virksomheder

2.2.4 Begivenheder efter balancedagen

Begivenheder efter balancedagen kan kategoriseres i to kategorier:

- *Regulerende* begivenheder
- *Ikke-regulerende* begivenheder

Hvorvidt disse begivenheder er væsentlige, og bør omtales i årsregnskabet, defineres i IAS 10.

Indtræffer der *regulerende* begivenheder, skal der reguleres for de beløb, som er indregnet i årsregnskabet, da årsrapporten skal give et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling.

Eksempler på regulerende begivenheder, kan være følgende; en retssag som blev afgjort efter balancedagen, og som bekræfter selskabets aktuelle indregnede forpligtelse, eller en debitor med et stort tilgodehavende, som er gået konkurs ved regnskabsperiodens afslutning. I sådan et tilfælde skal der oplyses om værdiforringelse af debitoren, og eventuelt tab skal medregnes i resultatet.

Indtræffer der derimod *ikke-regulerende* begivenheder efter statusdagen, skal selskabet ikke, regulere de beløb, som er indregnet i årsregnskabet. Et eksempel på en ikke-regulerende begivenhed kan være; et fald i markedsværdien af en foretagen investering. I sådan et tilfælde kan der være behov for, at selskabet udarbejder en fremhævelse af forholdet i årsregnskabet, blot for at informere regnskabslæseren herom.

Definitionerne i IAS 10 underbygges i den danske regnskabsvejledning afsnit 3.4.2. og 3.4.3.

Årsregnskabslovens § 99 angiver, at ledelsen skal oplyse i ledelsesberetningen, om væsentlige hændelser, som er indtruffet efter balancedagen, uanset om hændelserne er regulerende eller ikke-regulerende begivenheder. Årsregnskabsloven beretter yderligere om regulering af tal, jf. ÅRL § 33, stk. 3 og stk. 4:

”En forpligtelse skal indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå virksomheden og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt...”

”Ved indregning og måling af aktiver og forpligtelser skal der tages hensyn til alle forhold, herunder forudsigelige risici og tab, der fremkommer inden det tidspunkt, hvor årsrapporten udarbejdes, og som bekræfter eller afkræfter forhold, som er opstået senest på balancedagen.”

Begivenheder som er indtruffet efter statusdagen, og som medvirker til, at selskabets forudsætning om going concern er usikkert, kræver, at selskabet udarbejder en årsrapport ud fra regnskabsprincippet om ikke going concern. Dette bekræftes af regnskabsvejledningens afsnit 3.4.4, heri fremgår, at ledelsen ikke må aflægge årsregnskabet ud fra en forudsætning om going concern, hvis ledelsen efter balancedagen beslutter, at selskabet skal likvideres eller ophøre driften.

Tilsvarende fremgår det af IAS 10 afsnit 8 og 10, at årsregnskabet ikke må aflægges efter going concern princippet, såfremt ledelsen efter balancedagen beslutter enten at afvikle selskabet eller at indstille driften.

IAS 10 kræver derudover at væsentlige oplysninger om begivenheder efter balancedagen, skal medgå i regnskabet, hvorimod årsregnskabsloven kræver dette angivet i ledelsesberetningen og ikke i selve årsregnskabet.

2.3 Den revisionsmæssige tilgang

De forhenværende afsnit behandlede den regnskabsmæssige tilgang samt den ledelsesmæssige tilgang i henhold til going concern. I nærværende afsnit behandles revisors revisionsmæssige tilgang og dermed revisors ansvar i henhold til going concern, både ifølge revisorloven og de internationale revisionsstandarder.

2.3.1 Revisors ansvar i henhold revisorloven

Ligesom ledelsen skal foretage en vurdering af going concern ved udarbejdelse og aflæggelse af årsrapporten, skal revisor ligeledes foretage en tilsvarende vurdering af going concern i forbindelse med revisionen af årsrapporten.

Revisors ansvar i forhold til vurdering af going concern har til formål at sikre at revisor tager stilling til følgende:

- om der er going concern problemer, som ledelsen skal oplyse i årsrapporten
- om forudsætningen for going concern er opfyldt

Revisors vurdering har indvirkning på, om ledelsen skal udarbejde årsrapporten med forudsætning om, hvorvidt der foreligger going concern. Hensigten med revisors vurdering af going concern, har det overordnede formål at sikre, at regnskabslæser bliver oplyst om eventuelle going concern problemer i årsrapporten.

Ingen lov beskriver direkte, at revisor skal forholde sig til going concern, derimod fremgår det implicit af revisorloven. Revisorloven regulerer betingelserne, jf. RL § 1, stk. 1, for:

- godkendelse og registrering af revisorer og revisionsvirksomheder
- vilkårene for udførelse af opgaver i forbindelse med revision med videre
- samt regler om offentligt tilsyn med godkendte revisorer og revisionsvirksomheder

Ifølge revisorlovens § 16 er revisor offentlighedens tillidsrepræsentant under udførelse af opgaver, og dermed skal udføre opgaverne i overensstemmelse med god revisorskik. God revisorskik indebærer, at revisor skal udvise professionel skepsis, integritet, objektivitet, fortrolighed, professionel adfærd, professionel kompetence og fornøden omhu ved udførelsen af opgaverne.

Paragraf 1, stk. 2 i revisorloven definerer tillige opgaver som revisors afgivelse af revisionspåtegning på regnskaber, herunder revisors udtalelser om ledelsesberetninger i henhold til årsregnskabsloven, samt revisors afgivelse af andre erklæringer med sikkerhed, der ikke udelukkende er bestemt til ledelsens brug.

Af lovbemærkningerne forstås god revisorskik, som den adfærd der udvises af gode, omhyggelige og fagligt kompetente revisorer. Integritet beretter om, at revisor skal være redelig og ærlig i alle professionelle og forretningsmæssige henseender, hvor objektivitet omhandler, at revisor ikke må være forudindtaget eller have interessekonflikter, så revisors professionelle dømmekraft påvirkes.

Fortrolighed omfatter, at revisor som led i professionelle og forretningsmæssige forbindelser skal evne at modtage fortrolige informationer, uden at disse viderebringes til tredjemand, medmindre der foreligger en særlig tilladelse, eller revisor har en professionel pligt hertil.

Afslutningsvis forstås professionel adfærd, kompetence og fornøden omhu som, at revisor skal overholde relevant lovgivning og anden regulering, og undgå at skabe dårligt omdømme for revisors ligemænd. Revisor skal desuden løbende holde sig fagligt opdateret, således modtager af revisors assistance, opnår kvalificeret ydelse.

2.3.2 Revisors ansvar i henhold til going concern – internationale standarder

Revisorloven regulerer de overordnede rammer og retningslinjer i forhold til revisors ansvar, hvorimod de internationale revisionsstandarder regulerer de specifikke regler, som revisor er underlagt i henhold til going concern.

ISA 570 afsnit 1 omhandler going concern, og dets formål er at opstille standarder samt give vejledning om revisors ansvar i henhold til going concern, når revisor udfører revision af regnskaber.

2.3.2.1 ISA 570 going concern om mål, krav og vejledning

Standarden ISA 570 indeholder mål, krav og vejledning til revisoren i forbindelse med vurderingen af going concern.

Standardens mål definerer revisors mål for revisionen af regnskabet i henhold til going concern. I ISA 570 afsnit 9, fremgår revisors mål som følgende:

- a) at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for, at ledelsens anvendelse af forudsætningen om fortsat drift ved udarbejdelsen af regnskabet er passende*
- b) på grundlag af det opnåede revisionsbevis at konkludere, hvorvidt der eksisterer en væsentlig usikkerhed i relation til begivenheder eller forhold, der kan rejse betydelig tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften, og*
- c) at fastslå konsekvenserne for revisors erklæring*

I forbindelse med revisionen opnår revisor ovenstående mål, ved at foretage risikovurderingshandlinger. Revisor skal overveje, om der er begivenheder eller forhold, der kan medføre betydelig tvivl om selskabets evne til at fortsætte driften.

ISA 570 afsnit A3, oplister en række eksempler på forhold, der hver for sig eller tilsammen kan skabe tvivl om going concern. Eksemplerne herfor er illustreret i figur 1.

Figur 1 - Eksempler på forhold der kan skabe tvivl om going concern

Eksempler	
Økonomiske forhold	• Negativ egenkapital eller negativ arbejdskapital • Indikationer på negative pengestrømme fra driften • Væsentlige driftstab eller betydelig forringelse af værdien af aktiver, der genererer pengestrømme
Driftsmæssige forhold	• Den daglige ledelse påtænker at likvidere virksomheden eller at indstille driften • Tab af et større marked, nøglekunder eller hovedleverandører • Knapthed på vigtige leverancer
Andre forhold	• Verserende retssager eller regulatoriske sager mod selskabet • Ændringer i lov, øvrig regulering eller regeringspolitik, der kan påvirke selskabet • Forekomst af katastrofer som selskabet ikke er forsikret imod.

Kilde: Egen tilvirkning

Listen med eksempler er ikke udtømmende, ligeledes udgør tilstedeværelsen af en eller flere forhold nødvendigvis ikke en væsentlig usikkerhed om going concern.

Vurderingen foretages som et skøn, og er en individuel vurdering ud fra selskabets forhold. Revisor kan, ligesom ledelsen, ikke spå om fremtiden, derfor er en revisors erklæring, uden angivelse af usikkerhed om going concern, ikke en garanti for, at selskabet kan fortsætte driften.

Revisor skal ligeledes tage stilling til ledelsens vurdering af selskabets evne til at fortsætte driften, og overveje om ledelsens vurdering omfatter al relevant information. Revisor er også forpligtet til at forespørge ledelsen, om eventuelt kendskab til begivenheder eller forhold der ligger efter perioden, som kan have betydelig indvirkning på selskabets evne til at fortsætte driften.

Endeligt skal revisor afslutte revisionen med en konklusion om, om der er opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, samt konkludere om ledelsens anvendte regnskabsprincip om going concern, har været passende ved udarbejdelsen af regnskabet.

2.3.2.2 Usikkerhed om going concern

Identificerer revisor begivenheder eller forhold, der kan skabe tvivl om going concern, skal revisor foretage yderligere revisionshandlinger for at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, til at fastslå om der er usikkerheder om going concern. Handlingerne skal bestå af følgende, jf. ISA 570, afsnit A16:

- a) En anmodning til den daglige ledelse om at foretage vurderingen, dersom denne endnu ikke har foretaget en vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften*
- b) Stillingtagen til den daglige ledelses planer for fremtidige handlinger i relation til dens vurdering af fortsat drift; om udfaldet af disse planer sandsynligvis vil kunne forbedre situationen, og om den daglige ledelses planer er mulige under de givne omstændigheder (jf. afsnit A17)*
- c) Hvor virksomheden har udarbejdet et budget for pengestrømme, og analyser af dette budget er en betydelig faktor i overvejelsen af det fremtidige udfald af begivenheder eller forhold ved stillingtagen til den daglige ledelses planer for fremtidige handlinger (jf. afsnit A18–A19):*
 - i. Stillingtagen til pålideligheden af de underliggende data, der er genereret for at udarbejde budgettet*
 - ii. Fastlæggelse af, om de forudsætninger, der ligger til grund for budgettet, er tilstrækkeligt underbyggede.*
- d) Overvejelse af, om eventuelle yderligere fakta eller informationer er blevet tilgængelige siden det tidspunkt, hvorpå den daglige ledelse foretog sin vurdering*
- e) Anmodning om skriftlige udtalelser fra den daglige ledelse og, hvor det er passende, den øverste ledelse vedrørende deres planer for fremtidige handlinger og disse planers gennemførlighed (jf. afsnit A20).*

De problemstillinger der typisk er i relation til usikkerhed vedrørende going concern, kan eksempelvis være:

- Konstatning af kapitaltab eller negativ egenkapital
- Problemer i forhold til finansiering af den fremtidige drift
- Negative pengestrømme

Ovenstående problemstillinger er alment kendt i revisors vurdering af going concern. I efterfølgende afsnit vil problemstillingerne blive behandlet, og beskrive nogle konkrete revisionshandlinger, som revisor skal foretage i sin vurdering af ledelsens vurdering af going concern.

2.3.2.3 Kapitaltab eller negativ egenkapital

Selskabslovens § 119 definerer begrebet kapitaltab. Kapitaltab opstår, når et selskab har en egenkapital, der udgør mindre end halvdelen af den tegnede kapital. I tilfælde af at der konstateres et kapitaltab i et selskab, er ledelsen forpligtet til at afholde generalforsamling senest 6 måneder efter konstateringen. Her skal ledelsen, redegøre for selskabets økonomiske stilling, og fremstille forslag om foranstaltninger der bør træffes, for at reetablere egenkapitalen, herunder fremstille forslag om selskabets mulige opløsning.

Omtalen af kapitaltab i selskabsloven indikerer alvoren i mulige usikkerheder i forhold til going concern, revisor bør derfor betragte dette med øget opmærksomhed og på denne baggrund foretage yderligere revisionshandlinger. Der er tale om *mulige* usikkerheder, hvilket er vigtigt at understrege, da det ikke er identisk med going concern problemer, idet der kan være udsigt til indbringelse af en fremtidig positiv likviditet i selskabet.

Ledelsen har ifølge selskabslovens § 115, ligeledes en forpligtelse til at være opmærksom på, om selskabets kapital er forsvarlig i forhold til selskabets drift. Ledelsen skal altså vurdere, hvorvidt der foreligger likviditet nok til at opfylde selskabets nuværende og fremtidige forpligtelser.

Ved et konstateret kapitaltab er det revisors opgave at kontrollere, om selskabet herunder ledelsen har overholdt selskabsloven og har forsøgt at reetablere egenkapitalen. Revisors handlinger kan bestå af gennemgang af generalforsamlings- og bestyrelsesmøder referater. I

tilfælde af at selskabet ikke har overholdt selskabsloven, kan dette medføre en tvangsopløsning af selskabet.

2.3.2.4 Problemer i forhold til finansiering af den fremtidige drift

Kapitaltab eller negativ egenkapital som behandlet i afsnit 2.3.2.3, kan udfordre et selskab i mange henseender. Blandt andet vil en lav eller negativ egenkapital være årsag til en lav soliditetsgrad, hvilket kan resultere i, at kreditgivere, eksempelvis leverandører og långivere, vil skærpe eller helt fjerne kreditbetingelserne.

For et selskab kan det medføre meget store konsekvenser, hvis en væsentlig kreditor uventet skærper betalingsbetingelserne, for eksempel fra løbende måned + 60 dage til 14 dage eller i værste fald til kontant betaling. Sådanne omstændigheder vil tvinge selskabet til at finde en alternativ finansiering. Herforuden er det sandsynligt, at selskabets pengeinstitut hverken ønsker og heller ikke vil yde eller forhøje en eventuel kassekredit. Igen vil et selskab have bragt sig i en problematisk situation, og vil være tvunget til at finde alternative finansieringsmuligheder. Dette kan være udfordrende for nogle selskaber, især midt i en krisetid.

I tilfælde af at kreditter enten er blevet skærpede eller helt opsagt, er revisor forpligtet til at forespørge ledelsen, om der er fundet alternative finansieringsmuligheder. Bekræfter ledelsen at have fundet en løsning, skal revisor indhente dokumentation herpå eksempelvis på skrift, herunder kontrollere, om tilsagnet er gyldigt i hele perioden, som revisor vurderer.

Dårlige nøgletal kan medføre, at leverandører og pengeinstitutter skærper eller helt opsiger en kreditaftale. Særligt under og efter finanskrisen har selskaber og pengeinstitutter lidt økonomisk på grund af store tab på debitorer og andet udlån. For pengeinstitutterne har det betydet, at de ved udlån af penge, er blevet yderst forsigtige, med andre ord er pengeinstitutternes risikovillighed reduceret betragteligt sammenlignet med perioden før finanskrisen. Af samme årsag er et selskab derfor oftest udfordret, når det gælder likviditeten samt finansieringsbetingelserne.

Når problemet med manglende finansiering opstår, bør revisor danne sig et overblik over situationen, ved at indhente dokumentation fra eksterne kilder, der bekræfter selskabets gældsforpligtelser. Efterfølgende skal revisor, på baggrund af den indhentede dokumentation,

gennemgå alle kreditbetingelser, låneaftaler samt gældsbreve for derefter at sammenholde oplysningerne i et likviditetsbudget for det kommende år.

Selskaber der ansøger om nye lån, skal typisk stille sikkerhed i form af pant eller kaution, derfor er det væsentligt, at revisor også kontrollere, hvor stor en andel af aktivmassen der udgøres af en pantsætning. Viser det sig, at en stor andel af aktivmassen allerede er pantsat, vil det for selskabet blive endnu vanskeligere at optage nye lån.

En mulighed der kan imødegå problemet, kan alternativt være en kaution fra et tilknyttet selskab eller en hovedaktionær. Vælger et tilknyttet selskab at stille sikkerhed for selskabets drift for det forudgående år, er det muligt for revisor at indhente en støtteerklæring. Denne type erklæring forpligter et moderselskab til at stille den nødvendige likviditet til rådighed, således det nødlidende selskab fortsat kan være going concern.

Revisor skal i den forbindelse tilsikre, at erklæringen er tydeligt formuleret, sådan at der ikke kan opstå tvivl om, hvorvidt erklæringen er juridisk bindende. Herforuden har revisor pligt til at kontrollere moderselskabets likviditetsmæssige situation, idet moderselskabet skal have den fornødne likviditet til at bistå datterselskabet i nød. I de tilfælde hvor moderselskabet ikke har den fornødne likviditet, skal revisor vurdere, om støtteerklæringen har en tilstrækkelig værdi.

Et pengeinstituts tilsagn om forlængelse af en kredit for det kommende år kan være altafgørende for, om et selskab er going concern. Dette er en velkendt og væsentlig problemstilling, som revisor ofte står i, ved vurdering af going concern. Indhentes et tilsagn fra pengeinstituttet, betyder det også, at selskabet kan undgå en modificeret revisorpåtegning. Ønsker pengeinstituttet derimod først at afgive tilsagn om forlængelse af kredit, efter årsrapporten er aflagt med en erklæring uden modifikationer, kan det medføre problemer for selskabet.

Revisor kan i sådan et tilfælde ikke imødekomme ønsket om en erklæring uden modifikationer, da selskabet ikke har fået tilsagn fra banken, og dermed foreligger der ikke bevis for going concern princippet er opfyldt.

De to parter – revisor og pengeinstitut – kan i dette tilfælde, risikere at spænde ben for hinanden og forårsage en mulig konkurs for selskabet.

2.3.2.5 Negative pengestrømme

Det tredje forhold som er væsentlig at fremhæve, er negative pengestrømme. Forholdet kan være med til at skabe betydelig tvivl omkring selskabets evne til at fortsætte driften. Der kan være flere forhold, som kan påvirke pengestrømmene i en negativ retning, enkelte eksempler herpå er følgende:

- Lav salgsvolume
- Ingen likviditet på grund af manglende indtjening
- Kortere kredittider
- Tab på debitorer
- Stort arbejdskapital
- Dårlige investeringer

Et selskab kan komme i likviditetsvanskeligheder på grund af nogle uforudsete begivenheder, såsom finanskrise. Der foreligger også en vis risiko, ved at have store debitorer, da dette typisk medfører, at selskabet bliver ekstra følsom overfor debitorernes betalingsevne – forværres debitorernes betalingsevne, opstår sandsynligheden for tab, hvilket på sigt kan forårsage bivirkninger for selskabet og dets drift.

Ovenstående er blot enkelte eksempler på begivenheder, som resulterer i negative pengestrømme, der kan foreligge mange andre tilfælde på negative pengestrømme. De negative pengestrømmes påvirkning af selskabet, afhænger af den i forvejen økonomiske situation i det enkelte selskab.

Kommer et selskab i likviditetsvanskeligheder, er der en række forhold, som ledelsen kan justere på, for at formindske de negative pengestrømme mest muligt, eksempler herpå kan være følgende:

- Omkostningsniveauet kan tilpasses
- Rykke for betalinger fra debitorer og give dem kortere kredittid
- Forhandle med kreditorer om længere kredittid
- Besparelser i medarbejderstaben

Det kan tage længere tid for nogle selskaber at tilpasse sine omkostninger – især vedrørende regnskabsposten *lønninger*, idet enkelte medarbejder kan have en længere opsigelsesfrist.

De negative pengestrømme kan stige til uholdbare niveauer, som kan resultere i selskabets konkurs. Det er derfor vigtigt, at ledelsen er god til at implementere procedurer, til at forbedre pengestrømme, og udarbejder et realistisk drifts- og likviditetsbudget for fremtiden.

I forbindelse med revisionen af årsregnskabet, gennemgår revisor typisk selskabets budgetter for kommende år, såfremt selskabet har udarbejdet et budget. Revisor skal igennem sin revision, kunne opnå en overbevisning om selskabets evne, til at kunne fortsætte driften. Revisor bør i udførelsen af revisionen, kontrollere, om budgetterne er realistiske og fyldestgørende, samt vurdere, om ledelsens forudsætninger er valide.

Budgetter bliver udarbejdet på baggrund af nogle forventninger og skøn fra ledelsens side, derfor er det vigtigt, at revisoren vurderer, om ledelsens forudsætninger er realistiske.

I vurderingen om hvorvidt forudsætningerne er valide, vil revisor i praksis efterspørge ledelsen om en periodebalance fra statusdagen og frem til påtegningssdatoen. Periodebalancen vil give revisoren en god indikation af selskabets evne til at imødekomme deres fremtidige forventninger, herunder realisere det udarbejdede budget. I praksis vil revisoren have en længerevarende dialog med kunden for at opnå den bedste forståelse for selskabets situation, hvilket er med til at danne et grundlag for revisorens endelige påtegning i årsregnskabet.

I tilfælde af at selskabet ikke har udarbejdet et budget for næstkommende år, vil revisoren anmode om en periodebalance for perioden efter status, herunder foretage forespørgsler til ledelsen om væsentlige begivenheder efter status.

2.4 Delkonklusion

Going concern er et internationalt anvendt begreb, som udtrykker selskabets evne til at fortsætte driften i minimum 12 måneder fra balancedagen eller fra årsregnskabets afgivelsestidspunkt til næste aflæggelsestidspunkt.

Der foreligger ingen konkret definition af begrebet i gældende love eller standarder, dog kan de tilsammen skabe en definition.

I afhandlingen har vi behandlet going concern forudsætningen ud fra tre forskellige tilgange – den ”regnskabsmæssige”, ”ledelsesmæssige” og ”revisionsmæssige” tilgang.

I den regnskabsmæssige tilgang behandles årsregnskabslovens grundlæggende og formelle krav til årsrapporten. De grundlæggende krav består i, at årsrapporten skal udvise et retvisende billede af årsregnskabet og en retvisende redegørelse for ledelsesberetningen, således at årsrapporten formår at støtte regnskabsbrugeren i en økonomisk beslutning. De grundlæggende krav indeholder endvidere nogle grundlæggende forudsætninger for årsregnskabet, som blandt andet består af forudsætningen om going concern.

Ved aflæggelse af årsregnskabet, forudsættes det, at årsregnskabet er aflagt efter going concern princippet, medmindre andet fremgår af årsregnskabet.

De formelle krav til årsrapporten afhænger af, hvilken regnskabsklasse selskabet aflægger årsregnskabet efter. Desto højere regnskabsklasse, desto flere krav og dermed flere oplysninger til regnskabslæseren.

De internationale standarder er i overensstemmelse med den danske årsregnskabslov, dog er den væsentlige forskel, at IFRS ikke anser ledelsesberetningen som en del af årsregnskabet. Oplysninger som angives i ledelsesberetningen efter årsregnskabsloven, skal ifølge IFRS, oplyses i noterne eller i andet regnskabsmæssigt element, medmindre anden standard angiver andet.

Den ledelsesmæssige tilgang omhandler ledelsens ansvar i vurdering af going concern.

Årsregnskabsloven og de internationale standarder angiver, at det regnskabsretlige ansvar er placeret hos ledelsen i forbindelse med vurdering af going concern.

Vurderingen af going concern foretages på afgivelsestidspunktet for ledelsespåtegningen. Ledelsens vurdering af going concern kan ske som en proaktiv eller reaktiv vurdering – hvor den internationale standard og den danske regnskabsvejledning beretter, at ledelsen altid skal foretage en proaktiv vurdering. Det vil sige, de skal altid vurdere going concern, og ikke kun i tilfælde af indikationer på going concern problemer.

Årsregnskabsloven angiver derimod, at det er tilstrækkeligt, at ledelsen vurderer going concern forudsætningen i tilfælde af indikationer på going concern problemer.

Regnskabsvejledning vil i dette tilfælde overgå årsregnskabsloven som følge af begrebet - lex superior, hvilket betyder, at ledelsen altid skal foretage en proaktiv vurdering af going concern.

Vurderingen af going concern foretages på aktivitetsniveau i tilfælde af, at selskabet består af flere uafhængige aktiviteter. Vurderingen er baseret på viden og forudsætninger for fremtiden på afgivelsestidspunktet, derved vil vurderingen altid have en vis usikkerhed omkring sig.

Der kan forekomme begivenheder efter balancedagen, som kan have påvirkning på det aflagte årsregnskab. Begivenhederne inddeles i kategorierne "regulerende" og "ikke-regulerende". Ikke-regulerende begivenheder har ikke påvirkning på årsregnskabet, dog skal der angives oplysning herom i enten ledelsesberetningen ifølge årsregnskabsloven eller i noterne ifølge de internationale standarder. Ved regulerende begivenheder foretages der indregning i årsregnskabet, dog skal der ifølge årsregnskabsloven, ligeledes oplyses herom i ledelsesberetningen.

I tilfælde af begivenheder medvirker til, at ledelsen vurderer, at selskabet ikke kan fortsætte den fremtidige drift, skal årsregnskabet aflægges efter et ikke going concern princip, og dermed skal aktiver indregnes til realisationsværdier.

Den revisionsmæssige tilgang omhandler revisors ansvar som offentlighedens tillidsrepræsentant, ved afgivelse af påtegning i forbindelse med revisionen af årsregnskabet.

I forbindelse med revisionen af årsregnskabet, skal revisor foretage en vurdering af going concern. Revisors arbejde skal udføres under god revisor skik, som omfatter professionel skepsis, integritet, objektivitet, fortrolighed, professionel adfærd og kompetencer samt den fornødne omhu.

Den danske revisorlov omhandler, hvordan en revisor skal gebærde sig i udførslen af en revision, hvor den internationale standard beretter om de overordnede rammer og retningslinjer, der foreligger for en revisor. ISA 570 er en vejledning for revisor til vurdering af going concern. Vejledningen oplister en række forhold, som revisor bør være opmærksom på. Revisor skal i forbindelse med revisionen opnå tilstrækkeligt revisionsbevis for vurdering af going concern. Derudover skal revisor indhente og forholde sig til ledelsens vurdering af going concern.

Der er mange forhold, som kan skabe usikkerhed om den fortsætte drift. En vurdering af going concern er et skøn, og forekommer individuel for hvert selskab. Revisors vurdering kan ikke anses som en garanti, idet revisors vurdering er baseret på årsregnskabet og informationer fra ledelsen.

Revisors vurdering består af, hvorvidt der kan opnås tilstrækkeligt revisionsbevis for going concern forudsætningen, herunder om revisor kan opnå enighed med ledelsens foretagne vurdering af going concern. Dette tilsammen skaber grundlag for revisors påtegning af årsregnskabet.

3. Revisors påtegning i relation til going concern

I forhenværende afsnit blev going concern definitionen behandlet herunder ansvaret hos ledelsen og revisor i relation til going concern. I dette afsnit behandles revisors rapportering om going concern i revisionspåtegningen.

Revisionspåtegningen er central for regnskabsbrugeren, da det er her revisor, som offentlighedens tillidsrepræsentant, beretter om sin revision af årsregnskabet, herunder konklusionen om, hvorvidt regnskabet giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven.¹³

Fra og med regnskabsåret 2016 blev der indført en ny revisionspåtegning. Formålet med den nye revisionspåtegning var en overordnet struktur, der gør påtegningen gennemskuelig og dermed mere læsevenlig samt informativ for regnskabsbrugeren.

Revisionspåtegningerne blev derudover ændret, grundet nye internationale revisionsstandards. Ved ændringen blev det nemmere at sammenligne påtegninger på tværs af landegrænserne, dog har ændringen af revisionspåtegningen ingen påvirkning haft på kravene til revisionen. Indholdet af en revision er fortsat uændret.¹⁴

De efterfølgende afsnit vil være en uddybende behandling af revisors påtegning i relation til going concern, og vil være struktureret således; i det første afsnit vil revisorlovens regulering af påtegninger blive behandlet. Her vil det blive uddybet, hvilken myndighed der regulerer loven på området. I andet afsnit vil erklæringsbekendtgørelsens regulering af

¹³ Beierholm – Revisionspåtegninger, marts 2017

¹⁴ Beierholm – Revisionspåtegninger, marts 2017

revisionspåtegning blive behandlet, hvor selve kravene til påtegningen vil blive uddybet. Slutteligt i tredje og sidste afsnit vil sammenkoblingen mellem de internationale revisionsstandards regulering af revisionspåtegningen og erklæringsbekendtgørelsen blive behandlet.

3.1 Revisorlovens regulering af påtegning

Revisors revisionspåtegning eller anden erklæring med sikkerhed, reguleres af revisorlovens § 19, stk. 1, heraf fremgår:

”Når revisor har afsluttet en revision, skal revisor afgive en revisionspåtegning på regnskabet om det udførte arbejde og konklusionen herpå. ...”

Loven benævner udelukkende, at revisor altid skal beskrive fremgangsmetoden af revisionen, og på baggrund af det opnåede resultatet afgive sin konklusion. Dermed benævner loven altså ikke, hvilke krav og forudsætninger der stilles til revisors erklæring med sikkerhed. Dette fremgår derimod af revisorlovens § 16, stk. 5:

”Erhvervsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler og standarder om etik, tilrettelæggelse og udførelse af revisionsopgaver og revisors afgivelse af revisionspåtegninger, herunder revisors udtalelser om ledelsesberetninger i henhold til årsregnskabsloven, og om udførelse af andre erklæringsopgaver med sikkerhed og revisors afgivelse af andre erklæringer med sikkerhed. ...”

Det vil sige, at Erhvervsstyrelsen regulerer de specifikke krav til erklæringer med sikkerhed, som er omfattet af revisorloven. I den henseende har Erhvervsstyrelsen udstedt *Erklæringsbekendtgørelsen* og suppleret den med en vejledning, der bidrager med en række fortolkninger.¹⁵

3.2 Erklæringsbekendtgørelsens regulering af revisionspåtegning

Indledningsvist foreskriver erklæringsbekendtgørelsens kapitel 1, § 1, stk. 2:

”Revisor skal tage stilling til alle forhold, medmindre de er uvæsentlige for formålet med erklæringen og udtalelsen, og andet ikke fremgår af lovgivningen mv.”

¹⁵ Bekendtgørelse om godkendte revisors erklæringer, nr. 1468 af 12. december 2017

Revisor skal dermed sondre mellem *væsentlige* og *uvæsentlige* forhold.

Erklæringsbekendtgørelsens kapitel 2, omfatter afgivelse af erklæringer, hvor §§ 3-8 omhandler revisionspåtegninger på reviderede regnskaber herunder årsrapporter. Hvorimod §§ 9-19 omhandler andre erklæringer med sikkerhed¹⁶, hvor disse benævnes *erklæringer* og ikke *påtegninger* eller *revisionspåtegninger*, som ved reviderede regnskaber.

Revisors påtegning på et regnskab udgør revisors erklæring om den udførte revision ifølge erklæringsbekendtgørelsens § 3, hvilket dermed understøtter revisorlovens § 19, stk. 1. Revisionspåtegningen skal ifølge erklæringsbekendtgørelsen § 5, stk. 1, som minimum indeholde følgende:

- En konklusion
- En omtale af grundlaget for den afgivne konklusion
- En omtale af væsentlig usikkerhed for den afgivne konklusion
- Fremhævelse af forhold i regnskabet
- En omtale af revisors ansvar for revisionen
- Oplysninger vedrørende andre forhold
- En udtalelse om ledelsesberetningen, hvor ledelsesberetning er udarbejdet

Erklæringsbekendtgørelsen er i tråd med de internationale revisionsstandarder.

3.3 De internationale revisionsstandarders regulering af revisionspåtegningen

Erhvervsstyrelsen udsendte en ny erklæringsbekendtgørelse tilbage i 2016, som ensrettede de danske revisionsstandarder med de internationale revisionsstandarder, ISA'er. Dette skete i forbindelse med ændringer i EU-direktiverne *lovpligtig revision og regnskaber*.¹⁷

Ændringen betød, at bekendtgørelsen muliggjorde implementeringen, af de ajourførte ISA'er, særligt ISA'erne:

- 700, Udformning af en konklusion og afgivelse af erklæringer om et regnskab,

¹⁶ Udvidet gennemgang §§ 9-11, Review §§ 12-15 og andre erklæringer med sikkerhed §§ 16-19

¹⁷ PWC – Ny erklæringsbekendtgørelse muliggør brug af ajourførte ISA'er

- 701, Kommunikation af centrale forhold ved revisionen i den uafhængige revisors erklæring, og
- 570, Fortsat drift (Going concern)

Dette medførte en ny struktur og et minimumsindhold til revisionspåtegningen, jf. afsnit 3.2 De internationale revisionsstandarders regulering af revisionspåtegningen.

Konklusionen kan nu placeres først i erklæringen, og væsentlig usikkerhed vedrørende going concern skal have en særskilt omtale i et særskilt afsnit.

Ændringerne betød også eliminering af visse danske særregler, heriblandt sætningen *"Revisionen har ikke givet anledning til forbehold"*, som tidligere fremgik i den blanke påtegning. Samtidig blev udtrykket *"Supplerende oplysninger om forhold i regnskabet"* ændret til *"Fremhævelse af forhold i regnskabet"*. Der blev også indført nye krav til udtalelsen om ledelsesberetningen, herunder hvorvidt:

- ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet, og udarbejdet i overensstemmelse med lovgivningens krav, og om
- revisor har fundet væsentlige fejlangivelser i ledelsesberetningen og i så fald påpege fejlangivelserne.

Ændringerne har generelt betydet lempeligere krav til revisionspåtegning, herunder en ny struktur som medvirker til, at regnskabsbrugeren læser påtegningen som noget af det første i årsrapporten. Ændringerne har ligeledes medført, at der nu er færre danske særregler for revisors påtegning, og at påtegningen nu i højere grad er blevet internationaliseret.

3.4 Erklæringsafgivelse med modifikationer, fremhævelse af forhold eller fremhævelse af centrale forhold

I forbindelse med indførslen af den nye revisionspåtegning blev enkelte begreber fornyet. Det tidligere *"forbehold"* betegnes nu som *"modifikationer af konklusion"*, samtidig bliver det tidligere begreb *"supplerende oplysninger"* nu omtalt som *"fremhævelse af forhold"*. Ligesom tidligere påtegning kan revisor fortsat angive fremhævelse af forhold vedrørende årsregnskabet og eventuelt vedrørende forståelse af revisionen. Derudover er der tilføjet et

nyt begreb "*centrale forhold ved revision*", som tidligere ikke var i blandt revisors påtegningsmuligheder.¹⁸

3.4.1 Modifikationer

En revisionspåtegning der betegnes "*blank*", er et udtryk for, at revisor vurderer, at årsregnskabet giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven, og at revisor ikke har fundet anledning til at fremhæve forhold i det aflagte årsregnskab.¹⁹

Erklæringsbekendtgørelsens § 6 regulerer reglerne for, hvornår en revisor skal afgive en modificeret konklusion af årsregnskabet. En modificeret konklusion skal afgives af revisor, såfremt der er tale om et af følgende:

- Uenighed med ledelsen – revisor *har* opnået revisionsbevis som konkluderer, at regnskabet indeholder væsentlige fejl eller mangler,
- Utilstrækkeligt revisionsbevis – revisor *har ikke* opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis til at bevise regnskabet er uden væsentlige fejl og mangler.

I ovenstående tilfælde skal revisor vurdere, hvorvidt forholdene er *væsentlige* og *gennemgribende*, hvorfor disse begreber er essentielle for revisors påtegning.²⁰

Begrebet *væsentlighed* defineres i ISA 320, hvori det defineres, at væsentlighed kan i den regnskabsmæssige begrebsramme, redegøres på forskelligvis, men den generelle forklaring er, at:

"Fejlinformationer herunder udeladelser, betragtes som væsentlige, hvis det forventes, at de enkelte vis eller tilsammen vil påvirke de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugerne træffer på grund af årsregnskabet."

En vurdering af væsentlighed foretages under de givne omstændigheder, og påvirkes af størrelsen af fejlinformation eller en kombination af begge. Revisors fastsættelse af væsentlighed beror på en faglig vurdering, som påvirkes af revisors opfattelse af regnskabsbrugerens behov for finansielle oplysninger.

¹⁸ Beierholm – Revisionspåtegninger, marts 2017

¹⁹ Beierholm – Revisionspåtegninger, marts 2017

²⁰ Beierholm – Revisionspåtegninger, marts 2017

Revisor anvender væsentlighed både ved planlægning og udførelsen af revisionen.

Begrebet *gennemgribende* defineres i ISA 705 som *indvirkninger* på regnskabet, der efter revisors vurdering:

- ikke begrænser sig til et specifikt element, konti eller poster i regnskabet,
- hvis de er begrænset til specifikke elementer, konti eller poster i regnskabet, repræsenterer eller kan repræsentere en substantiel del af regnskabet, eller
- i relation til oplysninger er grundlæggende for brugeres forståelse af regnskabet

Definitionen af *væsentlighed* og *gennemgribende* er afgørende for revisors erklæring, idet det er denne definition, som afgøre, om konklusionen er *blank*, *modificeret*, *afkræftende* eller med *manglende konklusion*.

Figur 2 - Revisors erklæringer på baggrund af forhold og vurdering

Arten af forhold, der er årsag til modifikationen	Revisors vurdering af, hvor gennemgribende indvirkningerne eller de mulige indvirkninger er på regnskabet	
	Væsentlig, men ikke gennemgribende	Væsentlig og gennemgribende
Regnskabet indeholder væsentlig fejlinformation	Modificeret konklusion	Afkræftende konklusion
Der kan ikke opnås tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis	Modificeret konklusion	Manglende konklusion

Kilde: Egen tilvirkning

Som ovenstående figur beskriver, skal revisor afgive en modificeret konklusion i påtegningen, såfremt der opstår uenighed med ledelsen, eller der ikke foreligger tilstrækkeligt revisionsbevis, og revisor samtidig vurderer, at forholdet er væsentligt, men ikke gennemgribende. I dette tilfælde er der tale om en konklusion, hvor revisor erklærer, at regnskabet giver et retvisende billede, trods de givne forhold.

Ved begrænsninger i revisors arbejde, som både anses væsentligt og gennemgribende, udtrykker revisor ingen konklusion om, om årsregnskabet kan anses som retvisende, idet revisor ikke har haft den nødvendige adgang, til at revidere regnskabet.

Endeligt hvis revisor er uenig med ledelsen, og forholdet vurderes væsentligt og gennemgribende, afgiver revisor en afkræftende konklusion, og dermed konkluderer revisor, at årsregnskabet ikke giver et retvisende billede.

Vurderer revisor derimod et givent forhold som ikke væsentligt, falder det udenfor skemaet, og dermed afgives en blank påtegning. I sådan et tilfælde har revisor vurderet, at de givne forhold ikke har en beløbsmæssig indvirkning på årsregnskabet.

3.4.2 Fremhævelse af forhold

En *fremhævelse af forhold* er anderledes end *modifikationer*, idet en fremhævelse ikke påvirker revisors konklusion af årsregnskabet. En fremhævelse af forhold er reguleret i erklæringsbekendtgørelsens § 7, som beskriver fremhævelse af forhold, som værende revisors mulighed for at *fremhæve* et eller flere forhold i årsregnskabet *uden* at modificere konklusionen. Som tidligere nævnt, foreligger der to former for fremhævelser:

- fremhævelse vedrørende *årsregnskabet*, og
- fremhævelse vedrørende *revisionen*.

En fremhævelse vedrørende revisionen forekommer mere sjældent end en fremhævelse vedrørende årsregnskabet. Nedenstående figur angiver enkelte eksempler på, hvilke former for fremhævelse af forhold vedrørende årsregnskabet samt revisionen, der kan forekomme.

Figur 3 - Eksempler på fremhævelse af forhold

Type af fremhævelse	Eksempler
Fremhævelse af forhold i årsregnskabet	• Væsentlig usikkerhed vedr. poster i årsregnskabet • Væsentlige begivenheder efter balancedagen • Usædvanlige forhold i årsregnskabet • Væsentlige ændringer af anvendt regnskabspraksis
Fremhævelse af forhold vedr. revisionen	• Førstegangsrevision i forbindelse med virksomhedens indtræden i revisionspligt • Ikke-reviderede oplysninger i årsregnskabet, f.eks. budgettal (kun tilladt for nogle virksomheder)

Kilde: Beierholm – Revisionspåtegninger, marts 2017

Angiver revisor en fremhævelse af forhold i årsrapporten, skal fremhævelsen beskrives i et særskilt afsnit i revisionspåtegningen. Såfremt revisor fremhæver et forhold i påtegningen,

skal dette ske med henvisning til den eller de relevante poster eller noteoplysninger i årsregnskabet. Har forholdet en betydning for, om årsregnskabet giver et retvisende billede, skal revisor i stedet modificere sin konklusion.

3.4.3 Centrale forhold ved revisionen

Som tidligere nævnt tilkom der, i forbindelse med ny revisionspåtegning, et nyt begreb ”centrale forhold ved revisionen”. Dette begreb anvendes, når revisor afgiver en revisionspåtegning på årsregnskaber for selskaber, som er i offentlighedens interesse - børsnoterede eller enkelte finansielle selskaber.

Den væsentlige forskel på revisionspåtegningen mellem børsnoterede selskaber, enkelte finansielle selskaber og andre typer selskaber, er kravet om revisionspåtegning skal indeholde et afsnit om ”centrale forhold vedrørende revisionen”. Centrale forhold vedrørende revisionen omhandler de forhold, der efter revisors faglige vurdering er mest betydelig ved revisionen af årsregnskabet. Disse forhold er punkter, som er kommunikeret til den øverste ledelse, altså forhold som er omtalt i revisionsprotokollen.²¹

3.5 Erklæringsafgivelse i relation til going concern

Nærværende afsnit vil omhandle de påtegninger, en revisor kan afgive i relation til going concern i årsregnskabet. Dette er illustreret i nedenstående figur 4.

Figur 4 - Revisors erklæringsafgivelse i relation til going concern

		Omtale af usikkerhed	
		Tilstrækkeligt	Utilstrækkeligt
Going concern Valgt som regnskabsprincip	Relevant valg (enig med ledelsen)	Fremhævelse af forhold	Modifikation
	Ikke relevant valg (uenig med ledelsen)	Afkræftende konklusion	Afkræftende konklusion
Going concern Ikke valgt som regnskabsprincip	Relevant valg (enig med ledelsen)	Fremhævelse af forhold	
	Ikke relevant valg (uenig med ledelsen)	Afkræftende konklusion	

Kilde: Egen tilvirkning

²¹ Beierholm – Revisionspåtegninger, marts 2017

Af figuren fremgår reglerne for, hvornår en revisor skal afgive en påtegning med *fremhævelse af forhold, modificeret konklusion* eller en *afkræftende konklusion* i årsregnskabet i relation til going concern. Figuren sonder imellem, om årsrapporten aflægges efter et going concern eller ikke-going concern princippet.

De centrale bestemmelser i revisors rapportering om going concern findes i de danske revisionsmæssige reguleringer, herunder erklæringsbekendtgørelsen og regnskabsvejledninger.

Det efterfølgende afsnit 3.5.1 Going concern valgt som regnskabsprincip, vil beskrive, hvilke erklæringer revisor kan afgive, når going concern er valgt som regnskabsprincip. Hvor afsnit 3.5.2. Going concern ikke valgt som regnskabsprincip, vil beskrive, hvilke erklæringer revisor kan afgive i forbindelse med regnskabsprincippet "ikke going concern".

3.5.1 Going concern valgt som regnskabsprincip

Det fremgår af erklæringsbekendtgørelsens § 1 stk. 2, at revisor skal tage stilling til alle forhold, medmindre de er uvæsentlige for formålet med erklæringen, og andet ikke fremgår af lovgivningen.

Som tidligere nævnt i afsnit 2.2 "Den ledelsesmæssige tilgang", er det ledelsens ansvar, at vurdere, om regnskabet skal aflægges under forudsætning om going concern. Dette vurderes fra statusdagen og for de næstkommende 12 måneder.

Har ledelsen valgt, at årsregnskabet aflægges under going concern princippet, kan revisor afgive en blank påtegning. En "*blank*" påtegning forudsætter, at revisor er enig i ledelsens vurdering, og at der ikke foreligger usikkerhed om den fortsatte drift.

I forbindelsen med usikkerhed om going concern, skal revisor vurdere, om usikkerheden er tilstrækkeligt omtalt i årsregnskabet. Tilstrækkeligheden vurderes på baggrund af, hvorvidt angivne oplysninger gør regnskabsbrugeren opmærksom, på risikoen for at selskabet ikke kan fortsætte sin drift.

Der kan foreligge forhold, som skaber usikkerhed om going concern, eksempelvis kan der forekomme usikkerhed om, om den nødvendige likviditet vil tilkomme selskabet de kommende år. I eksemplet kan ledelsen vurdere, at kreditansøgningerne vil blive

imødekommet, og hvis revisor er enig heri, kan revisor, uden at modificere konklusionen, afgive en påtegning med fremhævelse af forhold i regnskabet.

Dette betyder, at årsrapporten er aflagt under going concern princippet, og revisor derfor vurderer, at forudsætningen er opfyldt, samt usikkerheden er tilstrækkeligt omtalt. Ved denne erklæring anses årsrapporten som retvisende, trods fremhævelse af forhold, jf. ERKL §7.

I tilfælde af at revisor er enig i valg af regnskabsprincip, men vurderer, at ledelsen ikke har afgivet tilstrækkelig omtale om usikkerhed om going concern i årsrapporten, skal revisor afgive en modificeret konklusion. Her vurderes det, at forholdet er væsentligt men ikke gennemgribende, i de tilfælde hvor forholdet anses som både væsentligt og gennemgribende for regnskabet, skal revisor afgive en afkræftende konklusion.

Revisor kan afgive en afkræftende revisionspåtegning, såfremt årsrapporten er aflagt under forudsætning om going concern, men revisor på baggrund af udførte handlinger vurderer, at forudsætning for going concern ikke er til stede. Dette betyder, at årsregnskabet ikke anses som retvisende.

En afkræftende konklusion kan have følgende ordlyd:

"Ledelsen har aflagt årsregnskabet under forudsætning af fortsat drift. Af note 1 i årsregnskabet om efterfølgende begivenheder fremgår det, at det som følge af begivenheder indtrådt efter balancedatoen ikke er muligt for selskabet at fortsætte driften, hvorfor ledelsen overvejer at indgive konkursbegæring.

*Årsregnskabet burde i overensstemmelse med årsregnskabsloven have været udarbejdet under hensyntagen til den forestående afvikling, og indregning og måling af selskabets aktiver og forpligtelser burde have været ændret i overensstemmelse hermed. Det har ikke været muligt at opgøre indvirkningen heraf på årsregnskabet."*²²

I praksis vil revisor oftest have en længerevarende dialog med ledelsen, før en afkræftende konklusion afgives i påtegningen. Formålet med dialogen er, at revisor skal indhente de nødvendige oplysninger og dokumentation fra ledelsen, som revisionsmæssigt bevis for ledelsens vurdering af going concern.

²² FSR Danske Revisorer – Hvad skriver revisor i regnskabet? Om revisors revisionspåtegning af årsregnskabet

Den afgørende faktor for revisors påtegning i årsregnskabet, er, hvorvidt ledelsens vurdering har en fyldestgørende omtale, herunder om der kan indhentes fyldestgørende revisionsbevis for den pågældende situation.

I forbindelse med revisors uenighed om det valgte regnskabsprincip og eventuelt utilstrækkelige oplysninger angående usikkerhed om going concern, kan revisor baseret på regnskabsprincippet afgive en afkræftende konklusion. Revisor kan ligeledes afgive en modificeret konklusion grundet utilstrækkelige oplysninger. I sådan et tilfælde vil revisor afgive to særskilte konklusioner, som i praksis sammenskrives til én samlet konklusion, som omhandler, at årsregnskabet ikke er retvisende.²³

Ved afgivelse af en påtegning med modifikation eller afkræftet konklusion, skal forholdet ligeledes beskrives i ledelsesberetningen, da ledelsesberetningen skal være i overensstemmelse med årsregnskabet.

Ledelsesberetning er ikke en del af revisionen og dermed ikke revideret, dog er det revisors opgave at vurdere om ledelsesberetningen indeholder væsentlige fejl eller mangler. I tilfælde af, der foreligger uoverensstemmelse mellem årsregnskabet og ledelsesberetningen, skal revisor udarbejde en udtalelse i påtegning, som indeholder oplysninger herom.²⁴

En udtalelse om ledelsesberetningen kan eksempelvis have følgende ordlyd²⁵:

"Vi har i henhold til årsregnskabsloven Det er på denne baggrund vores opfattelse, at oplysningerne i ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet. Som det fremgår af grundlaget for modificeret konklusion, indeholder vores konklusion på årsregnskabet dog en modifikation for manglende oplysninger om den væsentlige usikkerhed om selskabets evne til at fortsætte driften. I forbindelse med gennemlæsningen har vi konstateret, at ledelsesberetningen mangler tilsvarende fyldestgørende oplysninger om den væsentlige usikkerhed om selskabets evne til at fortsætte driften."

²³ Revision og Regnskabsvæsen nr. 1, 2013, Jesper Seehausen og Anders Bisgaard - Going concern, konkursramte selskaber og revisors ansvar – nu og i fremtiden

²⁴ Revision og Regnskabsvæsen nr. 7, 2014, Jesper Seehausen og Anders Bisgaard - Revisors udtalelse om ledelsesberetningen i erklæringer på årsrapporter - "bemærkninger" i udtalelsen om ledelsesberetningen og forbehold i erklæringen på årsrapporten

²⁵ Beierholm – Revisionspåtegninger, marts 2017

I Figur 4 - Revisors erklæringsafgivelse i relation til going concern, jf. Afsnit 3.5, fremgår påtegningen *manglende konklusion* ikke, idet revisor ved afgivelse af denne påtegning, ikke er i stand til at vurdere, om oplysningerne i årsregnskabet er retvisende. Dette tilfælde kan forekomme, hvis revisor ikke har adgang til informationer og dokumentationer, der er nødvendige, for at revidere oplysninger i årsregnskabet.²⁶

3.5.2 Going concern ikke valgt som regnskabsprincip

Der kan forekomme situationer, hvor ledelsen vurderer, at selskabet ikke er going concern, og dermed ikke kan fortsætte driften de næstkommende 12 måneder. Såfremt forudsætningen for going concern ikke er til stede, skal revisor, ligeledes vurdere, hvorvidt der kan opnås enighed med ledelsens vurdering.

Ifølge erklæringsbekendtgørelsens § 7 stk. 1, skal revisor afgive en påtegning med fremhævelse af forhold i regnskabet, såfremt revisor er enig med ledelsens vurdering om going concern.

En fremhævelse af forhold i årsregnskabet, skal ifølge erklæringsbekendtgørelsens § 7 stk. 4., have et særskilt afsnit med overskriften "*fremhævelse af forhold i regnskabet*".

En revisors påtegning med fremhævelse af forhold, gives på baggrund af allerede omtalte forhold fra ledelsen i årsregnskabet. Fremhævelser af forhold påvirker derfor ikke revisionskonklusionen, jf. ISA 706.²⁷

I situationer hvor revisor er uenig med ledelsen om, at going concern ikke er valgt som regnskabsprincip, skal revisor afgive sin påtegning med afkræftende konklusion, jf. ERKL. § 6 stk. 2 nr. 1 og IAS 570 afsnit 26.

Afgivelse af en afkræftende konklusion begrundes i, at årsregnskabet ikke giver et retvisende billede af selskabets aktiver og passiver. Når going concern ikke er valgt som regnskabsprincip, måles aktiver efter nettorealisationsværdier, men grundet uenig med ledelsen, vurderer revisor, at aktiverne burde være målt efter dagsværdi eller kostpris.

Revisor vil som regel, vurdere dette forhold væsentligt og gennemgribende for årsregnskabet, dermed vil dette medføre en afkræftende konklusion på årsregnskabet.

²⁶ FSR Danske Revisorer – Hvad skriver revisor i regnskabet? Om revisors revisionspåtegning af årsregnskabet

²⁷ Revisorhåndbogen 2019 – Revision 2, 1. udgave, 1. oplag, Karnov Group Denmark A/S, side 1990

Uanset om årsregnskabet er aflagt under *going concern* eller *ikke going concern* princippet, er det altafgørende for påtegningstypen, om revisor er enig i ledelsens valg af regnskabsprincip. I tilfælde af valgt regnskabsprincip *going concern* vil omtalen om usikkerheden have indflydelse i forbindelse med valg af revisors påtegning.

3.5.3 Udtalelse om ledelsesberetning i relation til going concern

Som tidligere beskrevet skal der udarbejdes en ledelsesberetning af ledelsen, som indeholder en retvisende redegørelse, for de forhold som årsregnskabet omhandler.

Ved usikkerhed om going concern eller væsentlige ændringer i selskabets økonomiske forhold, skal ledelsesberetningen redegøre for disse forhold.

Ledelsesberetning er ikke omfattet af revisionen, og bliver dermed ikke revideret, medmindre der undtagelsesvist er et lovkrav herom. Erklæringsbekendtgørelsens § 5 stk. 7, angiver, at revisor skal gennemlæse ledelsesberetningen og give en udtalelse om, hvorvidt ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet. Konstaterer revisor nogen væsentlige fejl og mangler i ledelsesberetningen, skal der oplyses herom i revisorpåtegningen, jf. ERKL § 3 stk. 2.

I årsregnskabslovens § 76 a, er der omtalt, hvilke elementer der skal fremgå i ledelsesberetningen ved aflæggelse af årsregnskab efter bestemmelserne for regnskabsklasse B. Derudover fremgår der i årsregnskabslovens § 99, hvilke elementer ledelsen skal medtage i ledelsesberetningen, når der udarbejdes årsregnskab for regnskabsklasse C. Både for regnskabsklasse B og C skal der nævnes forhold, der vedrører ændringer i selskabets aktiviteter og økonomiske forhold, dette omfatter også usikkerhed om going concern.²⁸

Erklæringsbekendtgørelsens § 5 stk. 8, omtaler, at revisor skal angive sin udtalelse om ledelsesberetningen i et særskilt afsnit med overskriften "*udtalelse om ledelsesberetningen*" i revisorpåtegningen.

Ligeledes fremgår det af ISA 720, at ledelsesberetningen skal som minimum indeholde en udtalelse om, hvorvidt årsregnskabet er udarbejdet i overensstemmelse med lovgivningens

²⁸ FSR Danske Revisorer – Nye krav til ledelsesberetningen i regnskabsklasse B

krav, herunder om revisor har fundet væsentlige fejl og mangler i ledelsesberetningen, og i givet fald oplyse herom i sin påtegning.²⁹

Er revisoren ikke enig med ledelsens udtalelse, bliver forholdene i praksis altid drøftet med ledelsen inden afgivelse af påtegning, da ledelsen hermed bliver gjort opmærksom på uoverensstemmelser, og dermed kan eventuelle fejl blive tilrettet inden afgivelse af påtegning.

3.5.4 Eksempler på revisionspåtegninger i relation til going concern

I tidligere afsnit 2.3.2.1 "ISA 570 going concern om mål, krav og vejledning", blev der beskrevet en række udvalgte problemstillinger, som en revisor kan stå overfor, når revisor skal afgive sin erklæring i forhold til going concern vurdering. Disse problemstillinger kan være:

- Konstatering af kapitaltab
- Problemer vedrørende finansiering af fremtidig drift
- Negative pengestrømme

De tre ovenstående problemstillinger, vil i følgende afsnit blive demonstreret ved hjælp af en række eksempler på påtegninger afhængigt af hvilken problemstilling selskabet befinder sig i. Det forudsættes, at der i alle eksempler er udarbejdet en ledelsesberetning, derfor vil revisors udtalelse heraf indgå i erklæringen. De følgende eksempler er med i udgangspunkt i relevante udtalelser i påtegninger med modificeret konklusion, fremhævelse af forhold samt afkræftende konklusion, for fyldestgørende påtegning henvises der til bilagene.

3.5.4.1 Konstateret kapitaltab – eksempel 1

Følgende eksempel omhandler et selskab, der har lidt et kapitaltab. I den givne situation har ledelsen pligt til, inden for 6 måneder efter konstateret kapitaltab, at afholde en generalforsamling. Ledelsen skal tage stilling til, hvordan kapitalen kan reetableres og i yderste konsekvens planlægge selskabets opløsning.³⁰

Antages det, at selskabet ikke har overholdt de gældende krav, efter erklæringsbekendtgørelsens § 7, stk. 2, skal revisor afgive en påtegning med fremhævelse af forhold i årsregnskabet.

²⁹ FSR Danske Revisorer – REVU mener: Revisors udtalelser om beretninger

³⁰ Advokatavisen – Kapitaltab, hvad har ledelsen af ansvar og rolle?

Antages det, at der endvidere foreligger usikkerhed vedrørende going concern, og der foreligger enighed fra revisoren, samt tilstrækkelig omtale herom fra ledelsens side, angives en yderligere fremhævelse af forhold i årsregnskabet. I denne situation vil der være to fremhævelser:

“Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling xxx samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret xxx i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Fremhævelse af forhold i regnskabet

Uden at modificere vores konklusion, gør vi opmærksom på oplysningerne i note xxx, hvori ledelsen redegør for væsentlig usikkerhed om selskabets evne til at fortsætte driften, da selskabet tabt over halvdelen af selskabskapitalen.

Erklæringer i henhold til anden lovgivning og øvrig regulering

Overtrædelse af selskabslovens bestemmelser om kapitaltab

Selskabet har tabt over halvdelen af selskabskapitalen. Ledelsen har ikke inden for selskabslovens tidsfrister sikret, at generalforsamling afholdes, og redegjort for selskabets økonomiske stilling over for kapitalejerne og om fornødent stillet forslag om foranstaltninger, der bør træffes, hvorved ledelsen kan ifalde ansvar.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til årsregnskabsloven.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med årsregnskabslovens krav. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.”³¹

3.5.4.2 Problemer vedrørende finansiering af fremtidig drift – eksempel 2

Næstfølgende eksempel tager udgangspunkt i et selskab, hvor banken ikke vil forlænge kreditten, og selskabet står derfor overfor finansieringsvanskeligheder. Årsregnskabet er aflagt efter going concern forudsætningen, hvilket revisor er enig i. Selskabet vurderer, at der er mulighed for at finde andre alternativer til finansieringen, så going concern forudsætningen opretholdes, og ønsker ikke at omtale usikkerheden i årsregnskabet. Revisor anser, at forholdet er væsentligt for årsregnskabet, derfor afgives påtegningen med en modificeret konklusion:

“Modificeret konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet, bortset fra indvirkningerne af de forhold, der er beskrevet i "Grundlag for konklusion med forbehold", giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. xxx samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret xxx i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Grundlag for konklusion med modifikation

Selskabets aftaler om finansiering udløber, og restgælden forfalder xxx. Selskabet har ikke været i stand til at genforhandle eller opnå ny finansiering. Denne situation tyder på, at der er en væsentlig usikkerhed, der kan rejse betydelig tvivl om selskabets mulighed for at fortsætte driften, hvorfor selskabet kan være ude af stand til at realisere sine aktiver og indfri sine forpligtelser som led i den normale drift.

Ledelsen har ikke fyldestgørende oplyst om dette forhold, hvilket er i strid med årsregnskabsloven.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

³¹ FSR Danske Revisorer – Hvad skriver revisor i regnskabet? Om revisors revisionspåtegning af årsregnskabet

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til årsregnskabsloven.

Som det fremgår af grundlaget for modificeret konklusion, indeholder vores konklusion på årsregnskabet dog et forbehold for manglende oplysninger om den væsentlige usikkerhed om selskabets evne til at fortsætte driften. I forbindelse med gennemlæsningen har vi konstateret, at ledelsesberetningen mangler tilsvarende fyldestgørende oplysninger om den væsentlige usikkerhed om selskabets evne til at fortsætte driften.”³²

3.5.4.3 Negative pengestrømme – eksempel 3

Sidste eksempel tager udgangspunkt i et selskab, der igennem en længere periode har haft negative pengestrømme, og derfor er selskabets kassekredit trukket til maksimum. Pengeinstituttet er ikke villig til at stille yderligere kredit til rådighed for selskabet, grundet et stort underskud i årsregnskabet.

Ledelsen har aflagt årsregnskabet under forudsætning af going concern, med begrundelse om, at fremtidige budget viser overskud. Revisor er uenig med ledelsen, da revisor vurderer, at forholdet er gennemgribende og væsentligt. Ledelsen er ikke villig til at ændre regnskabsprincip, derfor er revisoren nødsaget til at afgive en påtegning med afkræftende konklusion:

“Afkræftende konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet som følge af betydeligheden af de forhold, der er beskrevet i “Grundlag for afkræftende konklusion”, ikke giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. xxx samt af resultatet af selskabets

³² Beierholm - Going concern i SMV-segmentet

aktiviteter [og pengestrømme] for regnskabsåret xxx i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Grundlag for afkræftende konklusion

Ledelsen har aflagt årsregnskabet under forudsætning af fortsat drift. Af noten xxx i årsregnskabet er det en forudsætning for selskabets fortsatte drift, at der tilføres ny kapital, samt at selskabets nuværende kreditfaciliteter kan udvides og opretholdes i takt med finansieringsbehovet. Selskabets ledelse har ført en række forhandlinger med forskellige långivere og investorer. Disse forhandlinger har indtil nu ikke givet et positivt resultat og likviditeten er således ikke sikret i længere tid fremover. Det er vores vurdering, at der ikke er realistiske muligheder for at fremskaffe finansiering.

Årsregnskabet burde i overensstemmelse med årsregnskabsloven ikke have været udarbejdet under hensyntagen til fortsat drift, og indregning og måling af selskabets aktiver og forpligtelser burde have været ændret i overensstemmelse hermed. Det har ikke været muligt at opgøre indvirkningen heraf på årsregnskabet.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til årsregnskabsloven.

Som det fremgår af afsnittet "Grundlag for afkræftende konklusion", er vores konklusion om årsregnskabet modificeret som følge af manglende revisionsbevis, der kan danne

grundlag for en konklusion Vi har konkluderet, at ledelsesberetningen af samme årsag mangler omtale heraf.”³³

3.6 Delkonklusion

Revisors påtegning er en central del af årsrapporten, idet den beretter om, hvorvidt årsregnskabet er i overensstemmelse med de regulerende standarder og love. Dermed er påtegningen et udtryk for, hvor retvisende revisor anser årsregnskabet, herunder om revisoren er enig med ledelsens påstande og vurderinger.

Den danske erklæringsbekendtgørelse blev ændret fra og med regnskabsåret 2016. Ændringen indeholdte en ny revisionspåtegning, som medførte, at påtegningen blev mere læsevenlig og informativ for regnskabsbrugeren, herudover er påtegningen tilpasset de internationale revisionstandards. Ændringen bestod endvidere af en omdøbning af en række eksisterende begreber, derudover blev et nyt begreb dannet ”*centrale forhold ved revisionen*”.

Revisors påtegning er reguleret af revisorloven. Revisorloven benævner ingen krav eller forudsætningerne til påtegningen, men beretter om, at Erhvervsstyrelsen fastsætter de nærmere regler. Erhvervsstyrelsen har udstedt erklæringsbekendtgørelsen, der ligesom de internationale standarder, indeholder mere specifikke regler og krav til påtegningens indhold.

De revisionsretlige reguleringer og standarder henleder til, at revisor skal tage stilling til alle forhold i forbindelse med afgivelse af en revisionspåtegning. I vurderingen skal revisor sondre mellem *væsentlige* og *uvæsentlige* forhold.

Der foreligger flere typer af påtegninger, som revisor kan afgive i forbindelse med afslutningen af sin revision. Det essentielle for revisors afgivelse af påtegningen, er, hvorvidt forholdene anses som væsentlige og eventuelt gennemgribende.

Definitionen af disse begreber er derfor vigtige, idet de har indvirkning på, hvilken form for påtegning revisor skal angive på årsregnskabet. Et forhold anses som væsentligt, hvis forholdet tilsammen eller enkeltvis påvirker regnskabsbrugers økonomiske beslutning, hvor begrebet gennemgribende omhandler, hvorvidt forholdet påvirker en eller flere af regnskabsposterne eller generelt den grundlæggende forståelse af det aflagte årsregnskab.

³³ FSR Danske Revisorer – Hvad skriver revisor i regnskabet? Om revisors revisionspåtegning af årsregnskabet

Ved afgivelse af en revisionspåtegning, er det endvidere afgørende, om revisor er enig eller uenig i ledelsens foretagne vurderinger. Hvis revisor er enig med ledelsen i alle forhold, og endvidere ikke har fundet væsentlige fejl eller mangler i årsregnskabet, udtrykkes en *blank* påtegning.

Foreligger der forhold i årsregnskabet, som regnskabslæseren skal henlede sin opmærksomhed på, afgiver revisoren en påtegning med fremhævelse af forhold, uden dette modificerer konklusionen. Revisor kan både fremhæve forhold vedrørende årsregnskabet og den udførte revision. Ved fremhævelse af forhold, foretages en beskrivelse af forholdet i særskilt afsnit i revisionspåtegning, som endvidere henviser til den relevante regnskabspost eller note, som forholdet vedrører i årsregnskabet.

En påtegning som indeholder en modificeret konklusion, er et udtryk for, at revisor er uenig med ledelsen eller, at revisor ikke har kunnet fremskaffe et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for ledelsens vurdering.

Ved opstået uenighed eller ved utilstrækkelig egnet revisionsbevis, skal revisor vurdere, hvorvidt det givne forhold vurderes væsentligt og eventuelt gennemgribende. Denne vurdering afhænger af om påtegningen skal omhandle en modificeret, afkræftende eller manglende konklusion.

Vurderer revisor, at årsregnskabet indeholder væsentlige fejlinformation, og anser forholdet som væsentligt og gennemgribende, skal påtegningen indeholde en afkræftende konklusion, hvilket udtrykker, at årsregnskabet ikke giver et retvisende billede.

Såfremt revisor ikke har opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for ledelsens vurdering, samt forholdet vurderes væsentligt og gennemgribende, skal påtegningen afgives med en manglende konklusion. Denne påtegning udtrykker, at revisor ikke kan vurdere, om årsregnskabet er retvisende.

Når revisor ikke vurderer forholdene som gennemgribende, afgiver revisor en modificeret konklusion, som udtrykker, at årsregnskabet vurderes retvisende trods det givne forhold.

Ved aflæggelse af et årsregnskab, skal det besluttes, hvilket regnskabsprincip regnskabet skal aflægges efter. Det er ledelsens ansvar, at årsregnskabet giver et retvisende billede samt indeholder alle de nødvendige informationer, dermed er det også ledelsen, der beslutter, om

årsregnskabet skal aflægges efter et going concern princip, herunder supplerer årsregnskabet med en udtalelse i ledelsesberetningen, om eventuelle usikkerheder om den fortsatte drift.

Revisor skal i forbindelse med sin revision, vurderer, hvorvidt der kan indhentes et tilstrækkeligt revisionsbevis, som understøtter ledelsens valgte regnskabspraksis.

Der afgives en *blank* påtegning, hvis revisor har opnået tilstrækkeligt revisionsbevis for, at årsregnskabet skal aflægges efter regnskabsprincippet going concern, og der desuden ikke foreligger usikkerhed omkring den fortsatte drift.

Ved usikkerhed om going concern, skal ledelsen angive en fyldestgørende udtalelse herom i ledelsesberetningen. Hvis revisor vurderer, at usikkerheden er tilstrækkeligt omtalt, og derforuden er enig i ledelsens valg af regnskabsprincippet going concern, skal revisor afgive en påtegning med fremhævelse af forhold.

Hvorimod, hvis det vurderes, at ledelsens udtalelse ikke er tilstrækkeligt omtalt, skal revisors påtegning udgøre en modificeret eller afkræftende konklusion, afhængigt af om forholdet vurderes væsentligt og eventuelt gennemgribende.

Forudsættes det, at revisor er uenig med ledelsens valg om going concern som regnskabsprincip, skal revisor påtegne årsrapporten med afkræftende konklusion.

Ledelsen kan i forbindelse med aflæggelsen af årsregnskabet, vurdere, at årsregnskabet skal aflægges efter regnskabsprincippet *ikke going concern*.

Ved valg af dette regnskabsprincip, indregnes aktiverne til realisationsværdier i stedet for dagsværdi eller kostpris fratrukket af- og nedskrivninger. Derforuden skal ledelsen i ledelsesberetningen omtale valget af regnskabsprincippet *ikke going concern*, samt ligeledes henvise til en note i årsregnskabet.

I det tilfælde revisor er enig med ledelsens valg af regnskabsprincip *ikke going concern*, vil revisor afgive en påtegning med fremhævelse af forholdet. Hvorimod hvis revisor er uenig med ledelsens valg af regnskabsprincippet, vil revisor afgive en afkræftende konklusion.

Ledelsens ansvar omfatter endvidere udarbejdelsen af en ledelsesberetning i forbindelse med aflæggelsen af årsregnskabet. Ledelsesberetningen skal indeholde en retvisende redegørelse for regnskabet, hermed skal der foretages en udtalelse om selskabets væsentlige aktivitet, en eventuel usikkerhed om selskabets fortsatte drift samt andre væsentlige ændringer i selskabets økonomiske forhold.

Revisor vil i forbindelse med sin revision, ikke revidere den udarbejdede ledelsesberetning, idet revisor ikke er forpligtet til det, dog skal revisor gennemlæse og forholde sig til, hvorvidt de angivne oplysninger er retvisende i det aflagte årsregnskab. Revisor skal i sin påtegning angive i et særskilt afsnit, hvorvidt det vurderes, at ledelsesberetningen kan anses som retvisende.

4. Analyse af regnskaber

4.1 Dataindsamling og databehandling

Dataindsamlingen er foretaget ved søgning på Statstidendes hjemmeside³⁴, hvor der i perioden 1. januar 2019 - 7. marts 2020 er afsagt 303 konkursdekreter for virksomheder i Horsens retskreds. Ved søgning fremkommer både iværksætterselskaber, enkeltmandsvirksomheder samt foreninger. I vores analyse har vi frasorteret førnævnte virksomhedsformer, idet der ikke foreligger krav om offentliggørelse af regnskaber eller virksomhedsformen er underlagt specifikke krav til aflæggelse af årsregnskabet. Desuden har vi i stikprøven fravalgt selskaber, som er under tvangsopløsning, idet en tvangsopløsning kan skyldes manglende indsendelse af årsrapport eller registrering af reelle ejer. Dermed afgrænses stikprøvestørrelsen fra 303 virksomhedsformer til 83 anparts- og aktieselskaber.

Af søgningen på Statstidende, fremgår selskabets navn, adresse, dekretdato samt et cvr-nummer. Vi har via Erhvervsstyrelsens hjemmeside³⁵, fremsøgt hver enkelt selskabs seneste aflagte regnskab, denne søgning er foretaget på selskabets cvr-nummer. Et cvr-nummer er unikt for hvert selskab, det tildeles ved stiftelsen, og kan ikke ændres, hvorimod selskabets navn kan ændres undervejs.

Ved søgning på Erhvervsstyrelsens hjemmeside, fremkom der af stikprøvestørrelsen på 83 selskaber, at følgende antal selskaber har aflagt det seneste regnskab for årene:

- 23 selskaber har aflagt regnskab for 2018
- 20 selskaber har aflagt regnskab for 2017/2018
- 30 selskaber har aflagt regnskab for 2017

³⁴ statstidende.dk

³⁵ virk.dk

- 1 selskab har aflagt regnskab for 2019
- 3 selskaber har aflagt regnskab for 2016/2017
- 6 selskaber har aldrig aflagt et regnskab

Vi har yderligere nedsat stikprøvestørrelsen fra 83 selskaber til 73 selskaber, idet vi har fokus på de seneste aflagte årsregnskaber - perioden 2017-2018. Vores analyse er baseret på den kvantitative metode, hvori vi vil analysere, hvorvidt ledelsen samt revisor har overholdt lovgivningernes oplyste krav i de aflagte årsrapporter, herunder analysere på, hvordan tendensen i de finansielle oplysninger er i forhold til vurdering af going concern. Analysen vil blive baseret på de aflagte årsregnskaber, som er forsynet med en revisionserklæring. Der henvises til afsnit 4.2 Konkursramte selskaber i Horsens retskreds.

Ved søgning på Erhvervsstyrelsens hjemmeside, fremkom et selskab under regnskabsklasse C, *"Dansk Halbyggeri A/S"*. Vi vil for dette selskab foretage en særskilt analyse baseret på den kvantitative samt den kvalitative metode. Vi vil i analysen blandt andet analysere på nøgletallenes udvikling fra det aflagte regnskab for 2014 frem til det aflagte årsregnskab for 2018. Vi vil endvidere sammenholde de finansielle oplysninger i aflagte årsregnskaber med øvrige angivet oplysninger heri. På dette grundlag vil vi analysere, hvorvidt vi er enig i ledelsens samt revisors vurdering af going concern for årsregnskabet 2018, herunder hvorvidt vi vurderer, på baggrund af foretaget analyse, konkursen kunne have være forudset. Der henvises til afsnit 4.3 Dansk Halbyggeri A/S.

4.2 Konkursramte selskaber i Horsens retskreds

4.2.1 Ikke-finansielle oplysninger

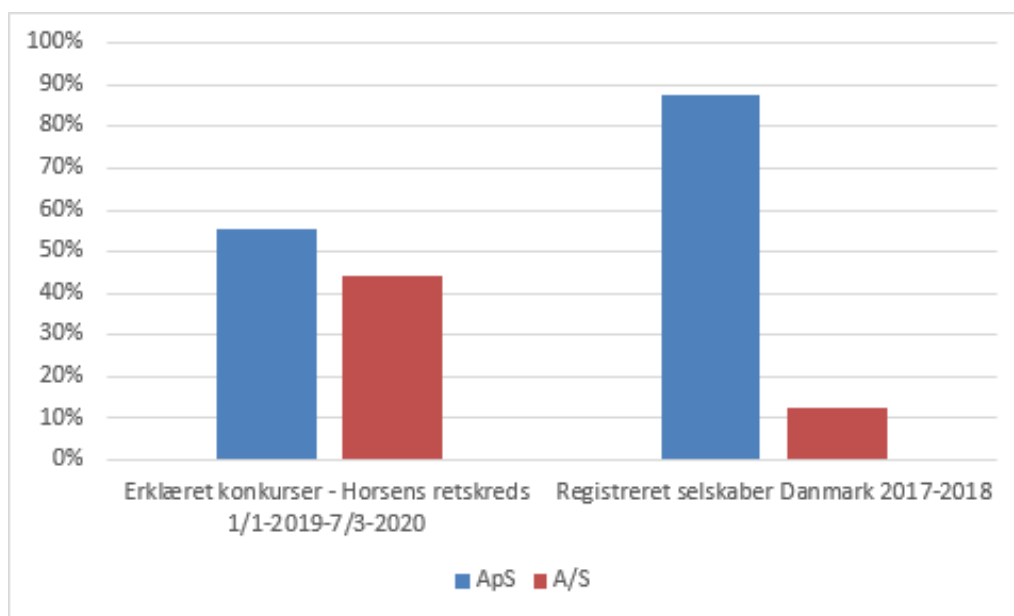
Nedenstående analyse har fokus på, hvorvidt der er angivet korrekt oplysning i ledelsesberetningen, påtegningen samt i noter ud fra lovgivningens krav og retningslinjer. Formålet med analysen er at vurdere, hvorvidt ledelsen samt revisor overholder de lovmæssige krav angående going concern.

Ud fra ovenstående dataindsamling har vi valgt at basere vores analyse på aflagt årsrapporter for årene 2017-2018. Stikprøvestørrelsen nedsættes endvidere ifølge afsnit 2.2 Afgrænsning, til at omfatte aflagte regnskaber med revisionserklæring, dermed nedsættes stikprøvestørrelsen til i alt 27 selskaber.

4.2.1.1 Selskabsform

Vores analysen er baseret på 27 selskaber, som er dekretet konkurs i Horsens retskreds i perioden 1. januar 2019 – 7. marts 2020. Af stikprøvestørrelsen er heraf 12 selskaber et aktieselskab, og de resterende 15 er anpartsselskaber.

Diagram 1 - Fordelingen af aktie- og anpartsselskaber

Kilde: Egen tilvirkning

Vi har foretaget søgning på Danmark Statistisk for at undersøge, hvor mange selskaber der var registreret i Danmark i årene 2017-2018. På ovenstående søgning kan vi konkludere, at i vores udvalgte stikprøve i Horsens retskreds, var 56% af de registrerede konkurser anpartsselskaber, som vurderes sandsynligt, grundet 88% af de samlede registrerede selskaber i Danmark udgjorde anpartsselskaber. Erklærede konkurser på selskabsformen aktieselskaber udgjorde i vores udvalgte stikprøve 44%, dette vurderes ligeledes retvisende, sammenholdt med antallet af den samlet registrerede selskabsform i Danmark, som udgjorde 12%.

Vi kan på baggrund af den foretagne undersøgelse, vurdere at, fordelingen af konkursramte selskabsform er retvisende, grundet Danmarks fordeling af indregistrerede aktie- og anpartsselskaber på tidspunktet.

4.2.1.2 Branche

År 2019 blev et rekordår for antallet af konkurser i Danmark, men intet tyder på, at de mange konkurser er branchebestemt, derimod en general stigning i antallet fordelt på

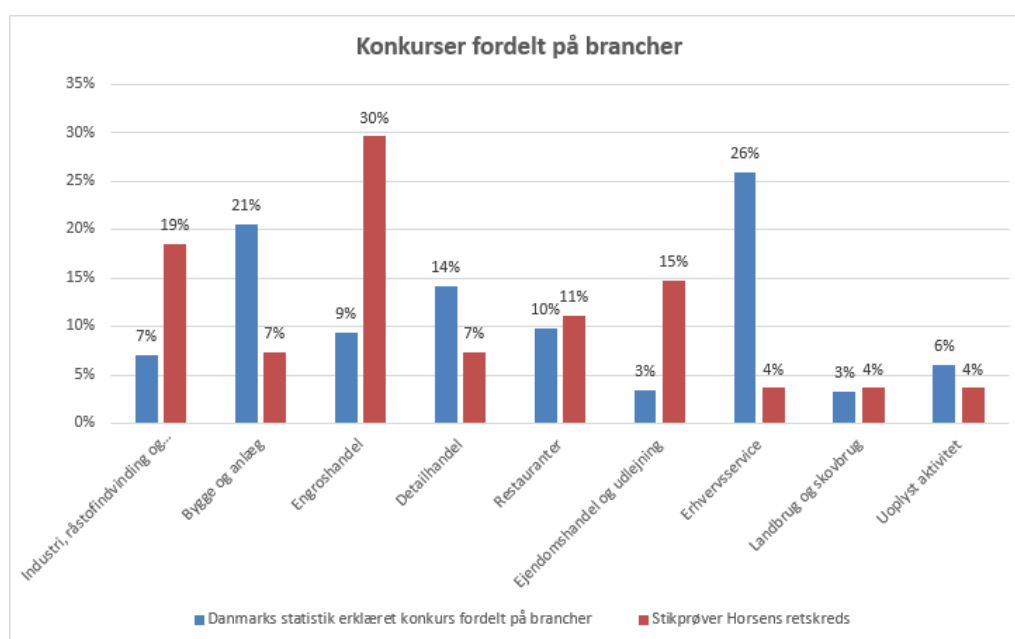
brancherne. Ifølge analysen fra FSR, er især én branche i højere grad ramt af konkurser end øvrige brancher – bygge- og anlægsbranchen, hvilket skyldes at branchen i en særlig grad er følsom overfor konjunktursvingninger.³⁶

Vi har igennem opslag på Erhvervsstyrelsens hjemmeside, undersøgt hvilke branchekoder de udvalgte stikprøver har. Resultatet viste en stor spredning i branchekoder, vi har på denne baggrund inddelt stikprøvestørrelsen i grov branchebestemte kategorisering.

I stikprøvestørrelsen udgør største delen af konkurs dekretede selskaber branchekoderne 'engroshandel', 'industri, råstofs indvinding og forsyningsvirksomhed' samt 'ejendomshandel og udlejning'. Disse brancher udgør 64% af den samlede stikprøve.

Til sammenligning har vi igennem opslag på Danmarks Statistik fundet en opdeling af samtlige danske selskaber fordelt på brancher. Søgningen omfatter dekretede selskaber i perioden 1. januar 2019- februar 2020.

Diagram 2 - Fordeling af brancher

Kilde: Egen tilvirkning

Som det fremgår af diagrammet, er det, som tidligere nævnt, primært brancherne engroshandel, industri, råstofs indvinding og forsyningsvirksomhed samt ejendomshandel og

³⁶ FSR Danske Revisorer – Konkursanalyse 2019

udlejning, som er under konkurs i Horens retskreds, hvor det overraskende er få selskaber indenfor bygge- og anlægsbranchen. Sammenholdt med data udtrukket fra Danmarks statistik er det brancherne erhvervsservice og bygge og anlæg, som indeholder flest konkursramte selskaber.

Den samlede population af konkursramte selskaber i Danmark afviger med 22 procentpoint på branchen 'erhvervsservice' i forhold til de udtagne stikprøver fra Horsens retskreds. Efterfulgt af en afvigelse på 21 procentpoint på engroshandel, 14 procentpoint på bygge- og anlægsbranchen samt 12 procentpoint på industri, råstofindvinding og forsyningsvirksomhed.

Ud fra ovenstående diagram kan vi konkludere, at de udtagne stikprøver fra Horsens retskreds afviger i forhold til den samlede population af konkursramte selskaber i Danmark fordelt på brancher.

Danmarks Statistik bekræfter, at bygge- og anlægsbranchen udgør en væsentlig del af konkursramte selskaber set på landsplan.

4.2.1.3 Erklæringstyper

Nærværende afsnit vil belyse, hvilke typer af erklæringer der er afgivet på aflagte regnskaber, som er dekretet konkurs i Horens retskreds for perioden 1. januar 2019 til 7. marts 2020.

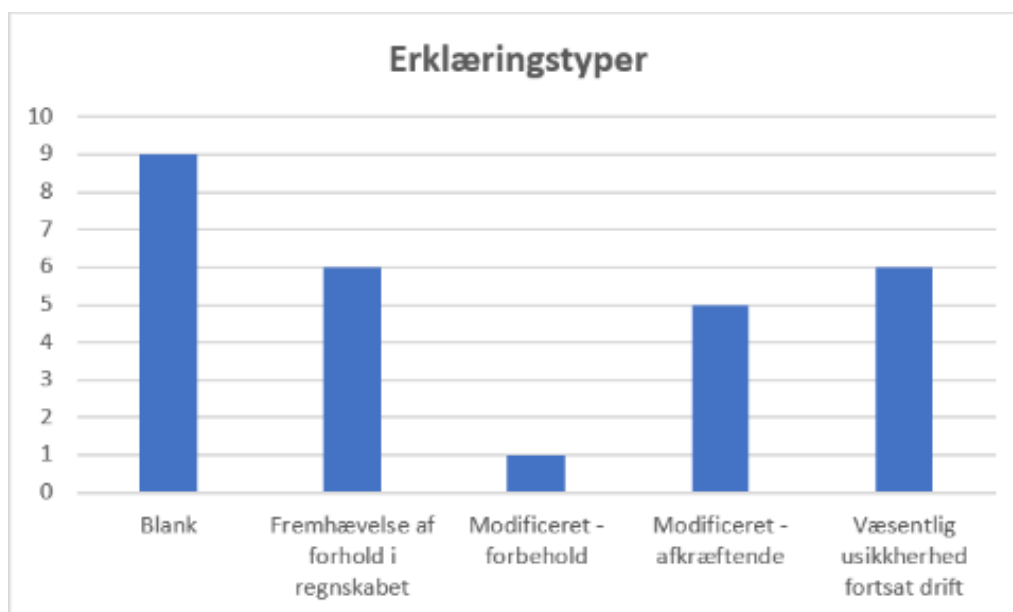
Revisionspåtegningen er, som tidligere nævnt i afsnit 3.4, en central del for regnskabsbrugerens, idet konklusionen er revisors vurdering om, hvorvidt det aflagte årsregnskab giver et retvisende billede.

Revisor har, som nævnt, forskellige muligheder for afgivelse af revisionspåtegning, her iblandt aflæggelse af en modificeret konklusion, fremhæve et forhold eller helt afstå for afgivelse af påtegning. De forskellige revisionspåtegninger giver revisor mulighed for at gøre regnskabsbrugerens opmærksom på usikre forhold, eksempelvis usikkerhed om going concern.

Stikprøven på de i alt 27 aflagte regnskaber i perioden 2017-2018 viser, at der er afgivet 5 forskellige erklæringstyper - fordelingen er illustreret i diagram 4.

I den udtagne stikprøve er det bemærkelsesværdigt, at 9 regnskaber er aflagt med *blank* påtegning, hvor 6 af de aflagte regnskaber gør opmærksom på usikkerheden om fortsat drift.

Diagram 3 - Erklæringstyper på aflagte årsregnskaber

Kilde: Egen tilvirkning

De 9 aflagte regnskaber med *blank* påtegning udgør 33% af de i alt 27 aflagte regnskaber for Horsens retskreds. Ud fra stikprøvestørrelsen er 14 aflagte årsregnskaber vedrørende regnskabsåret 2017, hvoraf der foreligger 8 regnskaber med blanke påtegninger.

De blanke påtegninger betyder nødvendigvis ikke, at der foreligger fejl i revisionspåtegningen, idet indikationerne for going concern kan være indtrådt efter aflæggelsen af årsregnskabet, og informationen heraf eventuelt ikke har været tilgængelig på aflæggelsestidspunktet. En anden årsagsforklaring kan være, at den seneste offentliggjorte årsrapport ligger 1-2 år tilbage før konkursen indtrådte, og det er disse regnskaber, som er anvendt i vores stikprøve.

Ud fra stikprøven på Horsens retskreds, kan vi vurdere, at revisor generelt er god til at lave fremførsel af forhold, fremhæve usikkerhed eller udarbejde en modificeret konklusion i aflagte årsregnskaber. Vi har ikke kunnet fremskaffe data på den population set på landsplan, som kan sammenholdes med udtaget stikprøver, hvorfor vores vurdering kun kan baseret på den udvalgte stikprøve. Vi vurderer, at revisor er blevet bedre til at angive forhold i revisionspåtegningen.

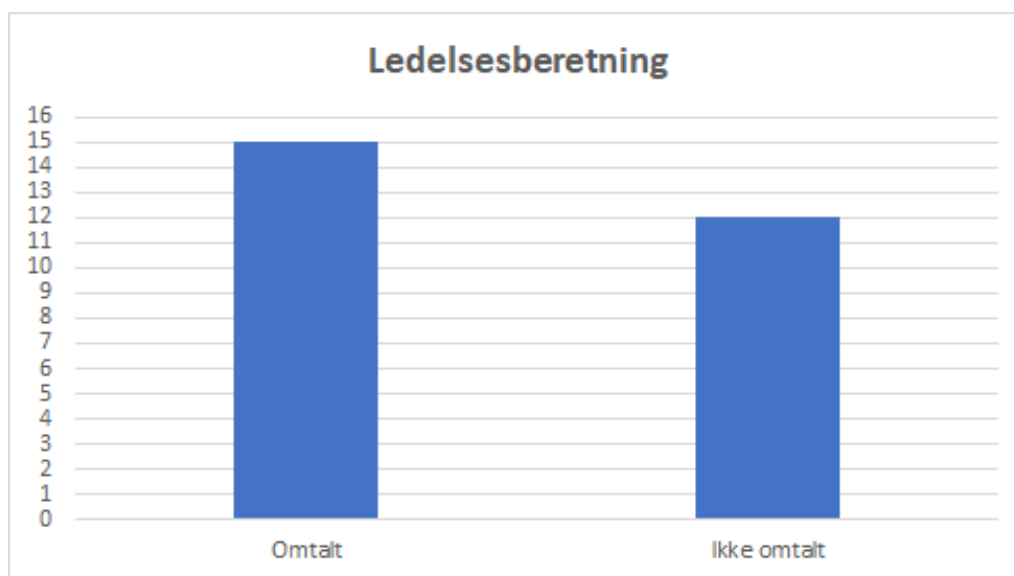
4.2.1.4 Omtalt usikkerhed i ledelsesberetning samt noter

Som tidligere redegjort, skal ledelsen i en ledelsesberetning berette om selskabets aktiviteter, herunder væsentlige ændringer af aktiviteter eller økonomiske forhold samt oplysninger om

egne kapitalandele. Ledelsesberetningen er ikke omfattet af revisionspligten, men revisor udtaler i sin påtegning, hvorvidt beretningen anses som retvisende.

I den udtagende stikprøvestørrelse på 27 regnskaber, er der 12 regnskaber, som ikke indeholder nogen omtale om usikkerhed eller ændring i forhold.

Diagram 4 - Bemærkninger angivet i ledelsesberetning

Kilde: Egen tilvirkning

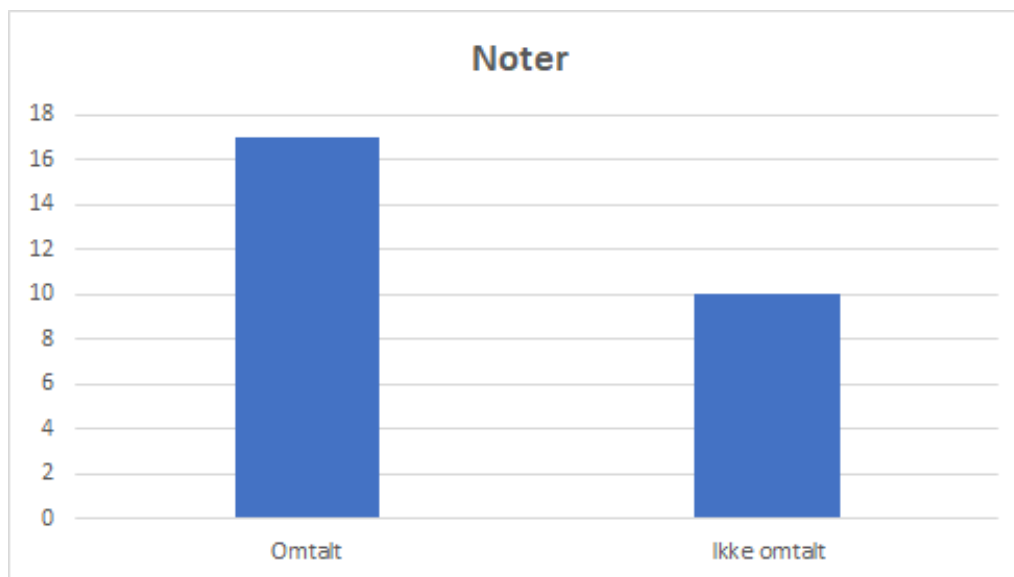
Af de aflagte årsregnskaber er 12 årsregnskaber uden omtale om væsentlige forhold i ledelsesberetningen, her af udgør 9 årsregnskaber en blank påtegning, to med afkræftende konklusion samt ét regnskab hvor påtegningen omtaler usikkerhed om fortsat drift.

Det aflagte regnskab, hvor påtegning samt note beskriver usikkerheden om fortsat drift, men mangler beskrivelsen heraf i ledelsesberetningen. Dette betyder, at ledelsesberetningen ikke kan vurderes som en retvisende redegørelse for det aflagte årsregnskab. Vi kan bekræfte, at revisoren mangler omtale herom i sin påtegning.

Som tidligere nævnt, skal der ved angivelse af usikkerhed om going concern i ledelsesberetningen og revisorpåtegning, henvises til en note i årsregnskabet.

Ved gennemgangen af årsrapporterne ud fra stikprøvestørrelsen, kan vi konkludere, at der foreligger omtale af usikkerhed om going concern i 17 regnskaber ud af de 27, dermed 10 regnskaber, som mangler en note.

Diagram 5 - Bemærkninger angivet i noter

Kilde: Egen tilvirkning

På baggrund af de 10 aflagte regnskaber, hvor vi har bekræftet, at der ikke er angivet en note – vurderes 9 af regnskaberne for retvisende, idet påtegningen er blank, og ledelsesberetningen heller ikke har beskrevet væsentlige ændringer, derfor frafalder kravet om note. Det sidste regnskab er afgivet med en afkræftende konklusion, som udtrykker, at revisor er uenig med ledelsens valgte regnskabsprincip, og dermed har vurderet, at årsregnskabet i sin helhed ikke er retvisende.

Vi konkluderer på baggrund af ovenstående analyse, at revisor har opfyldt kravene for beskrivelse omkring going concern, undtaget ét regnskab, hvor ledelsesberetningen mangler beskrivelse om usikkerhed om going concern, og derudover at revisor mangler omtale i sin påtegning om den manglende oplysning i ledelsesberetningen.

4.2.2 Finansielle oplysninger

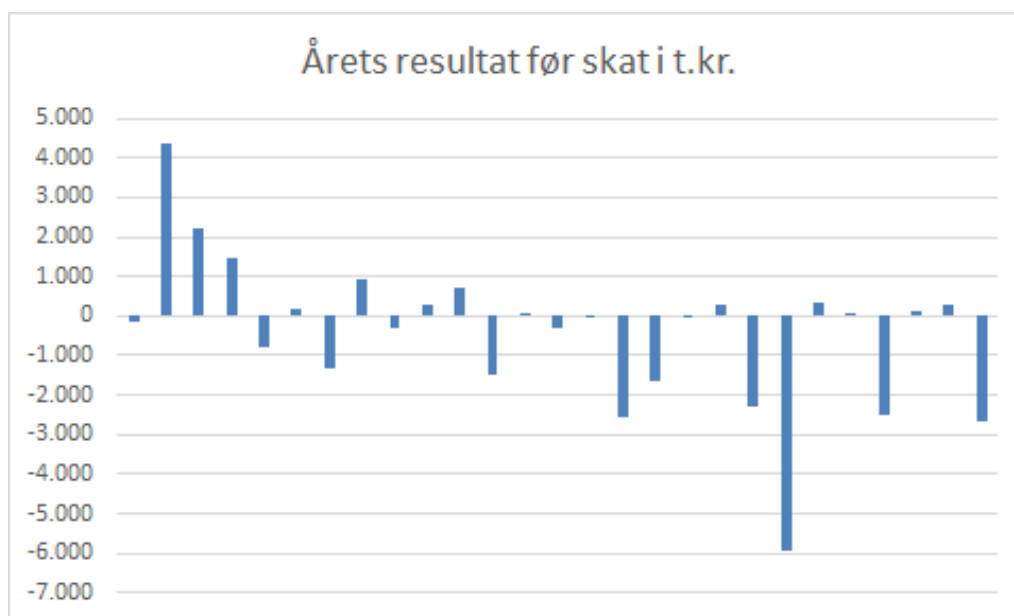
Den næstkommende del af analysen omhandler de finansielle oplysninger, som der er aflæst i de 27 aflagte årsregnskaber. Vi har udvalgt en række regnskabstal fra årsrapporten samt foretaget beregning af udvalgte nøgletal, som vi vil basere vores analyse på. Formålet med vores analyse, er at vurdere, hvorvidt der kan tolkes en sammenhæng mellem de udvalgte finansielle oplysninger, og faktummet at selskabet efterfølgende er erklæret konkurs.

4.2.2.1 Årets resultat før skat

Indledningsvist analyserer vi på årets resultat før skat, som er aflæst af de aflagte årsregnskaber for udvalgte stikprøver.

Vi antager, at der er sammenhæng mellem årets resultat før skat, og det faktum at selskaber efterfølgende er dekretet konkurs med baggrund i aflagte årsregnskaber.

Diagram 6 - Oversigt årets resultat før skat

Kilde: Egen tilvirkning

I ovenstående diagram kan det aflæses, at 13 ud af 27 selskaber har aflagt årsregnskaber med positivt årets resultat før skat, hvilket udgør 48% af den samlede stikprøve. Dermed er der 52% af selskabernes aflagte årsregnskaber, som har negativt årets resultat før skat i det aflagte årsregnskab, før selskabet blev deklareret konkurs.

På baggrund af analysens resultat kan det udledes, at årets resultat før skat i den udvalgte stikprøve har en tilnærmelsesvis ligelig fordeling på 50/50. Forholdet mellem selskabernes årets resultat før skat er tilnærmelsesvist det samme, fordelt mellem et negativt og positivt resultat før skat. Vi vurderer derfor ikke, at dette kan skabe grundlag for selskabernes konkurs, idet stikprøven omfatter et enkelt år, hvor et selskab kan have haft et negativt resultat.

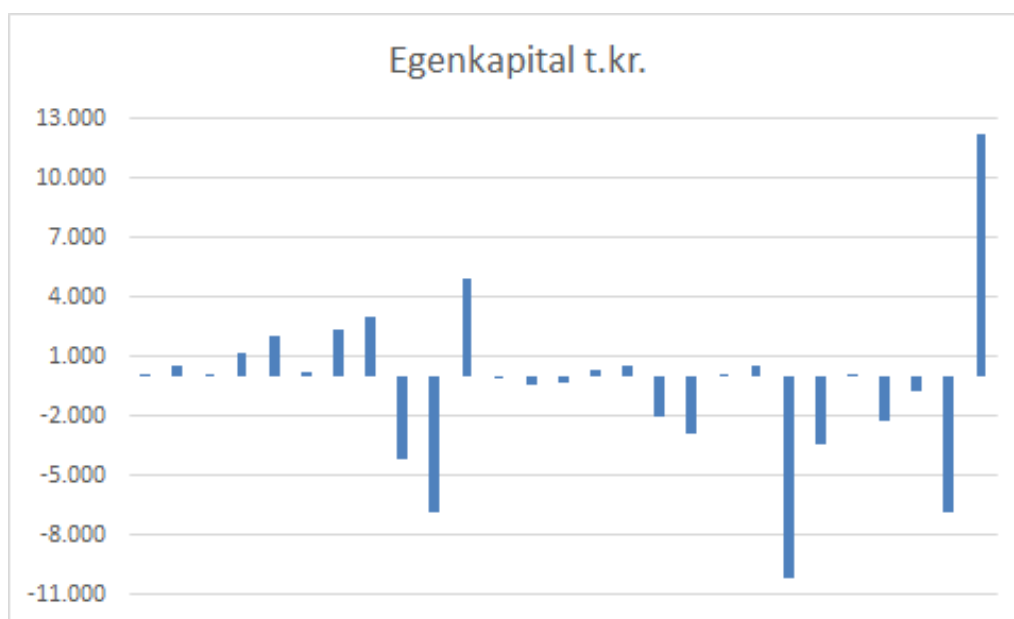
Regnskabsposten er væsentlig i forhold til vurdering af going concern forudsætningen, særligt når der vurderes på selskabets udvikling over flere års aflagte årsregnskaber. Vi vurderer ikke,

at going concern forudsætningen kan placeres på baggrund af årets resultat før skat med afsæt i ét aflagt regnskabsår.

4.2.2.2 Egenkapital

Regnskabsposten egenkapital vurderer vi, er en væsentlig regnskabspost i vurderingen af going concern, idet egenkapitalen udgør forskelsværdien mellem selskabets ejede aktiver og dets forpligtelser.

Diagram 7 - Oversigt over egenkapital

Kilde: Egen tilvirkning

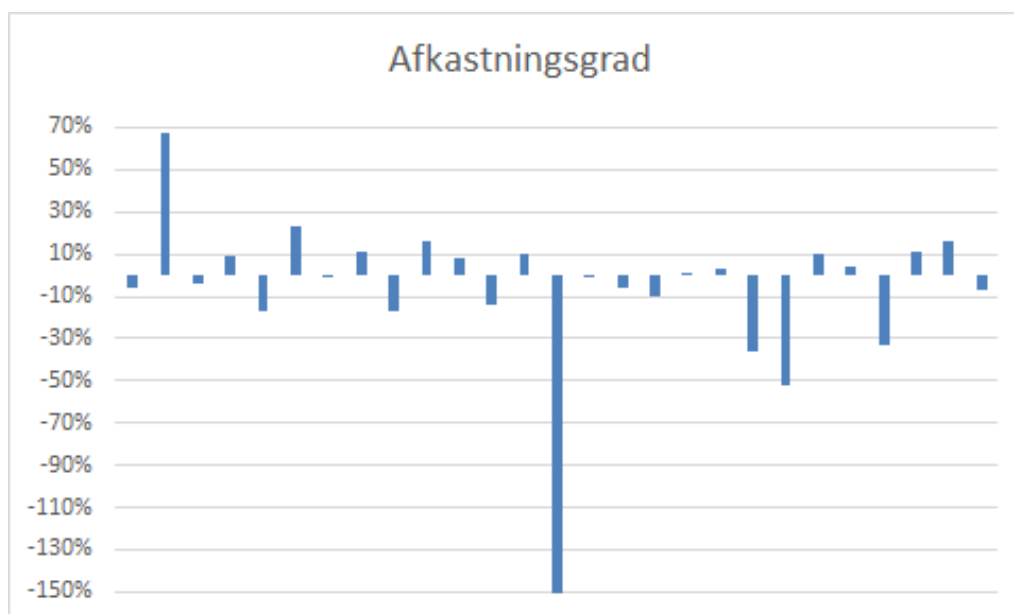
Diagrammet viser, hvordan egenkapitalen i t.kr. er fordelt på udvalgte stikprøver for konkursramte selskaber i Horsens retskreds. Der kan i diagrammet aflæses at 15 ud af 27 stikprøver, har en positiv egenkapital, hvilket svarer til 56% af den udtagne stikprøvestørrelse, dermed er der 44% af stikprøven, som har en negativ egenkapital i det sidste aflagte årsregnskab.

Ovenstående resultat af stikprøven bekræfter, at trods en positiv egenkapital foreligger der stadig risiko for, at selskabet kan erklæres konkurs. Regnskabsposten er væsentlig i vurderingen af going concern, idet en negativ egenkapital forudsætter reetablering af kapitalen, og dette medfører, at ledelsen skal angive en note samt beskrivelse i ledelsesberetningen om den fremtidige plan.

4.2.2.3 Afkastningsgraden

Afkastningsgraden beskriver selskabets evne til at forrente den indskudte kapital. Vi anser, at nøgletallet er interessant i vurdering af going concern, hvorfor vi har foretaget en beregning heraf på de udtagne stikprøver for konkurser i Horsens retskreds i den givne periode.

Diagram 8 - Oversigt over afkastningsgrad

Kilde: Egen tilvirkning

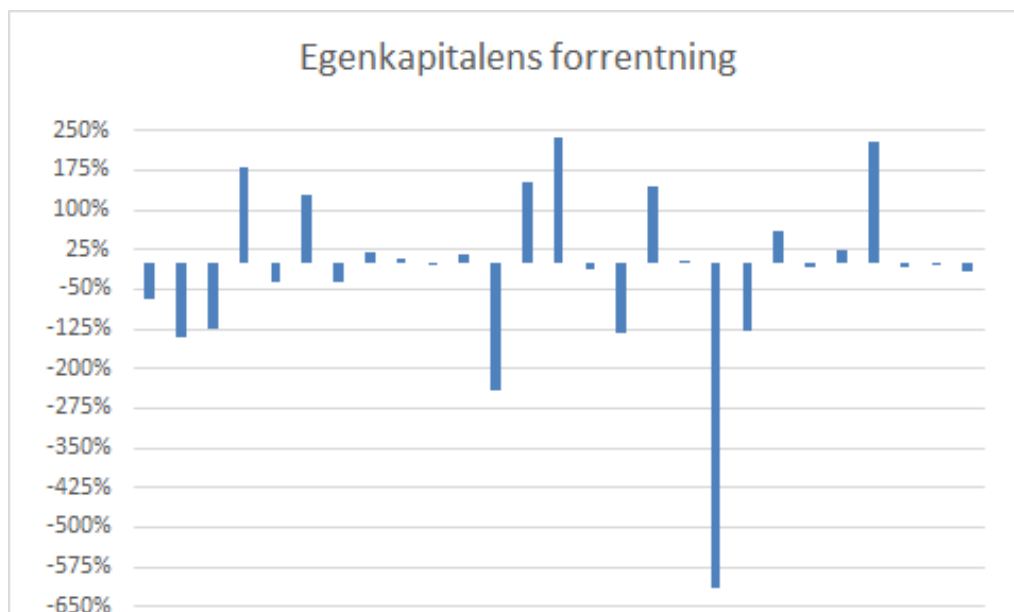
Ovenstående beregning viser, at 15 ud af 27 selskaber, svarende til 52% af den samlede stikprøve, har en negativ afkastningsgrad. Afkastningsgraden skal for et selskab, som tommelfingerregel minimum være på niveau med markedrenten, før det anses rentabelt for aktionærer at investere i et selskab. Hermed kan vi konkludere, ud fra ovenstående beregning, at 12 ud af 27 selskaber er rentable at foretage investering i. Beregningen viser, at nogle selskaber vil give et højere afkast end andre, hvilket forklares ved eksempelvis brancherisiko.

I forbindelse med vurderingen af going concern, vil vi, på basis af beregnet nøgletal, vurdere, at 48% af den samlede stikprøve har mulighed for at fortsætte driften, idet det antages, at de er i stand til at generere overskud af den investerede kapital i aktiver.

4.2.2.4 Egenkapitalens forrentning

Egenkapitalens forrentning er et nøgletal, som udtrykker forrentningen af ejernes investerede kapital i selskabet. Nøgletallet beregnes som forholdet mellem årets resultat og den gennemsnitlige udvikling i egenkapitalen.

Diagram 9 - Oversigt egenkapitalens forrentning

Kilde: Egen tilvirkning

Ovenstående diagram viser, at 12 ud af 27 selskaber har en positiv egenkapitalens forrentning, hvilket udgør 44% af den samlede stikprøve. Dette medfører, at 56% af den udvalgte stikprøve udhuler selskabets egenkapital enten på grund af negativt årets resultat eller udtagning af udbytte.

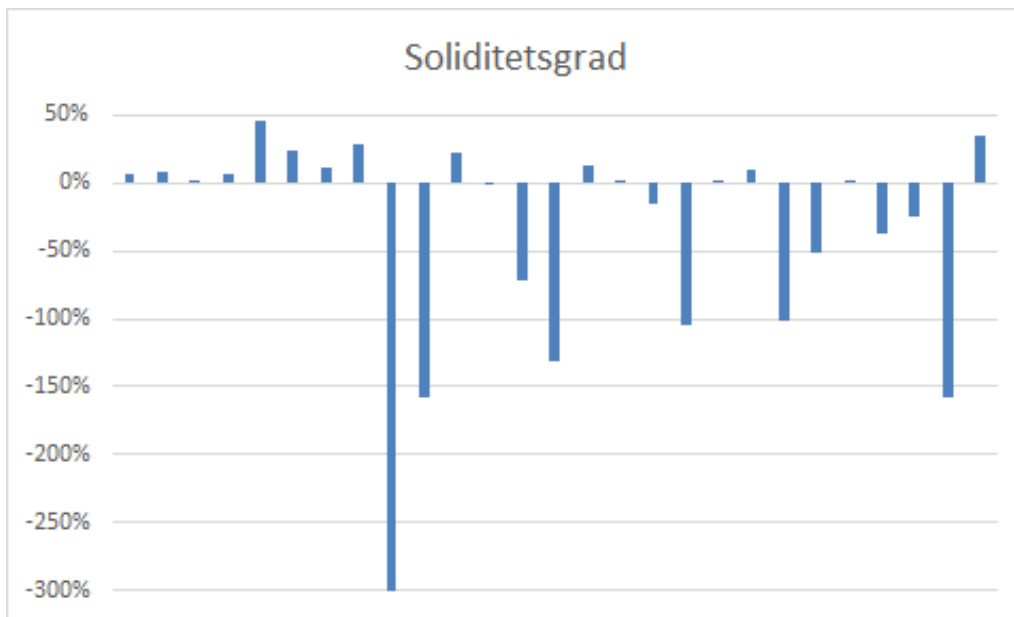
En overvejende andel af selskaberne formår ikke at forrente egenkapitalen, dette kan have konsekvenser i forhold til en eventuel interesseret aktionær. Det er en generel ulempe for selskaber med en negativ egenkapitalens forrentning, da dette med stor sandsynlighed eksempelvis vil få pengeinstitutterne til at nægte oprettelse eller forlængelse af en kredit.

Vores vurdering er, at nøgletallet er væsentligt i vurdering af going concern, idet det er et af nøgletal, som blandt andet de finansielle institutter anvender som et grundlag i deres vurdering omkring selskabet.

4.2.2.5 Soliditetsgrad

Soliditetsgrad beskriver, hvor stor en andel af aktiverne i et selskab, der er finansieret af egenkapitalen, hvilket altså viser selskabets evne til at modstå tab.

Diagram 10 - Oversigt over soliditetsgrad

Kilde: Egen tilvirkning

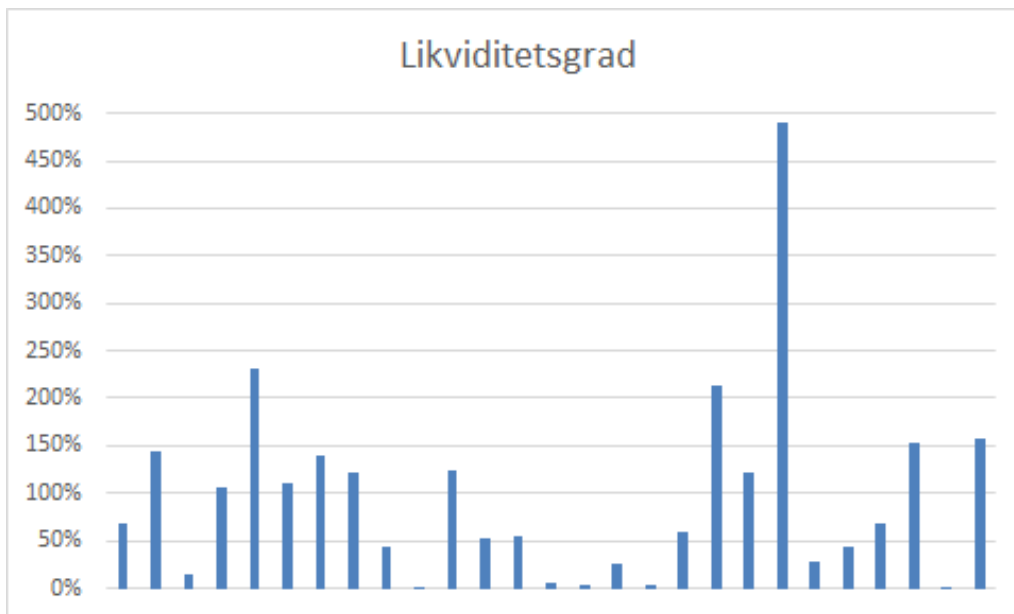
Beregnet soliditetsgrad for de udvalgte stikprøver viser, at 56% svarende til 15 ud af 27 selskaber har en positiv soliditetsgrad. Ved beregning af soliditetsgraden, foreligger en tommelfingerregel, som beskriver, at et veletableret selskab skal have en soliditetsgrad på mindst 30-40%. I stikprøven fremkommer kun 2 selskaber ud af 27 med en soliditetsgrad over 30%.

Stikprøven viser at 12 ud af 27 selskaber, svarende til 44%, har en negativ soliditetsgrad. I beregningen fremkommer der væsentlige negative soliditetsgrader, hvilket er en ulempe for de givne selskaber, da nøgletallet viser selskabets modstandsdygtighed overfor eventuelt kommende tab. Endvidere er dette et nøgletal, som blandt andet aktionærer og pengeinstitutter ligeledes anvender i deres vurdering om selskabets økonomiske situation.

4.2.2.6 Likviditetsgrad

Nøgletallet giver en indikation om, hvor god en betalingsevne selskabet har i forhold til de afsatte kortfristede forpligtelser, det vil sige forpligtelser som forfalder inden for et år. Likviditetsgraden skal udgøre 100% eller derover, før likviditeten anses tilfredsstillende.

Diagram 11 - Oversigt over likviditetsgrad

Kilde: Egen tilvirkning

Ovenstående stikprøve viser, at der er 12 ud af 27 selskaber, svarende til 44% af den samlede stikprøve, har en likviditetsgrad over 100%, hvilket betyder, at deres likviditet kan dække de kortfristede forpligtelser, og dermed anses likviditetsgraden som værende tilfredsstillende. De resterende 15 ud af 27 selskaber, svarende til 56% af den samlede stikprøve, har en likviditetsgrad under 100%, hvilket anses som en utilfredsstillende likviditet, idet dette kan vanskeliggøre selskabets evne til at betale de afsatte kortfristede forpligtelser.

Nøgletallet er en god indikator for selskabets likviditetsmæssige stilling, og derfor vurderer vi, at nøgletallet er en god rettesnor i forbindelse med vurderingen af going concern.

4.2.3 Delkonklusion

I perioden 1. januar til og med 7. marts 2020 er der 303 selskaber i Horsens retskreds, der er dekretet konkurs. Vores analyse er baseret på aktie- og anpartsselskaber, som har afgivet det seneste årsregnskab i perioden 2017-2018 og under erklæringsformen revision.

Under udvalgte forudsætninger vil vores analyse bero på 27 anparts- og aktieselskaber. Formålet med analysen er at vurdere, hvorvidt ledelsen samt revisor har overholdt oplyste lovkrav, samt vurdere hvorvidt udvalgte regnskabsposter og beregnede nøgletal, kan anvendes som retningsnor i vurdering af going concern problemer.

Analysen sonderer mellem en række *ikke-finansielle* og *finansielle* oplysninger fra årsrapporterne. De *ikke-finansielle* oplysninger er analyseret ud fra årsrapporternes oplysninger om selskabsform, branche, erklæringstype samt udtalelse om usikkerheder vedrørende going concern i henholdsvis ledelsesberetningen og noter. Tilsvarende de *finansielle* oplysninger analyseret ud fra årsrapporternes oplysninger om årets resultat, egenkapital, herunder vores foretagne beregning af udvalgte nøgletal, såsom afkastningsgrad, egenkapitalens forrentning, soliditetsgrad og likviditetsgrad.

Analysen foretaget på de *ikke-finansielle* oplysninger viser, konkurserne i Horsens retskreds er fordelt på henholdsvis 15 anpartsselskaber og 12 aktieselskaber, denne fordeling er understøttet med dataudtræk fra Danmarks Statistik. Datasættet viser, at der i perioden 2017 til 2018 var 88% registrerede anpartsselskaber, hvor de resterende 12% udgjorde aktieselskaber. Med denne fordeling er det sandsynliggjort, at antallet af konkurser er højere iblandt anpartsselskaber end aktieselskaber, hvilket understøtter, at fordelingen af vores stikprøve er retvisende.

En analyse foretaget af FSR viste, at antallet af konkurser toppede i år 2019, dog forelagde der ingen indikatorer på, at konkurserne var branchebestemt. En branche adskiller sig dog fra de andre – nemlig bygge- og anlægsbranchen, som er særlig følsom overfor konjunktursvingninger

En nærmere analyse af branchekoderne for stikprøvens udvalgte 27 selskaber viser, at der er en stor spredning i branchekoder. Analysen viser, at *engroshandel* og *industri, råstofs indvinding og forsyningsvirksomhed* tilsammen udgør 49% af konkursandelen i Horsens retskreds. Til sammenligning er data indhentet fra Danmarks Statistik, som viser, at *erhvervsservice* og *bygge- og anlægsbranchen* udgør 47% af konkursandelen i Danmark.

Sammenligningen viser, at konkurser fordelt på brancher i Horsens retskreds afviger fra det generelle billede i Danmark. Årssagsforklaringen kan blandt andet være en eventuel geografisk branchefordeling, altså at visse bestemte branchetyper er oftere at finde i Horsens retskreds end det generelle billede.

Revisors revision afsluttes med afgivelse af en påtegning på årsregnskabet. Revisors påtegning kan indeholde forskellige former for konklusioner, heriblandt fremhævelse af forhold, modificeret konklusion eller en afkræftende konklusion.

De i alt 27 årsrapporter i analysen viser en stor adspredelse mellem de afgivne påtegningsformer, dog udgjorde 9 ud af de 27 årsrapporter en blank påtegning, hvorimod de resterende påtegninger indeholdte modifikationer. Ud af de 9 blanke påtegninger omfattede 8 påtegninger regnskabsåret 2017.

En blank påtegning betyder nødvendigvis ikke, at der foreligger fejl i revisionspåtegningen, idet indikationerne for going concern kan være indtrådt efter aflæggelsen af årsregnskabet. Der kan også være tale om, at de seneste årsrapporter er offentliggjorte 1-2 år før konkursens indtræden.

Analysen bekræfter, at en blank påtegning ikke er en garanti for, at selskabet er going concern, derudover at revisor i udtagne stikprøver har benyttet de forskellige metoder, til at gøre regnskabsbrugeren opmærksom på givne forhold - såsom fremhævelse af forhold og modificeret konklusioner.

Ledelsen skal i ledelsesberetningen beskrive om selskabets væsentlige aktiviteter, herunder oplyse om eventuelle væsentlige ændringer i aktiviteten, økonomiske forhold og om egne kapitalandele. Ledelsesberetningen er ikke omfattet af revisionspligten, revisor skal dog vurdere, om beretningen kan anses som retvisende og foretage en udtalelse herom i sin revisionspåtegning.

I analysens 27 årsrapporter, er der i alt 15 årsrapporter hvor væsentlige forhold er omtalt, derimod er der ingen omtale om væsentlige forhold i de resterende 12 årsrapporter. Af de 12 årsrapporter uden væsentlig omtale af usikkerhed, foreligger der én enkel årsrapport aflagt med oplysning om væsentlige forhold – usikkerhed om going concern – i noterne og i påtegningen, dog mangler udtalelse herom i ledelsesberetningen.

Den manglende omtale i ledelsesberetningen gør, at ledelsesberetningen ikke udviser en retvisende redegørelse for årsregnskabet. Revisor mangler i sin revisionspåtegning at udtale sig om den manglende beskrivelse af usikkerheden i ledelsesberetning. Vi kan på baggrund af analysen konkludere at ud af 27 årsrapporter, foreligger ét regnskab, hvor vi kan konstatere en fejl i revisionspåtegning grundet manglende beskrivelse af fejl i ledelsesberetningen. Som førnævnt, skal usikkerhed om going concern fremgå af ledelsesberetningen og i revisorpåtegning, ydermere henvise til en note i årsrapporten.

Ved gennemgang af årsrapporterne ud fra stikprøvestørrelsen, kan vi konkludere, at der foreligger omtale af usikkerhed om going concern i 17 regnskaber ud af de 27, dermed 10 regnskaber, som mangler en note. Ved gennemgang af de aflagte 10 regnskaber uden note, fremkom det, at 9 ud af 10 regnskaber er aflagt med blank påtegning samt ét regnskab aflagt med afkræftende konklusion. Dermed kan vi på baggrund af den foretagne analyse, vurdere, at der er angivet korrekte noter i de aflagte årsregnskaber.

I forbindelse med ovenstående analyse, kan vi konkludere, at ét regnskab er med fejl i revisors påtegning, grundet manglende omtale om, at ledelsesberetningen ikke er retvisende i forhold til årsregnskabet.

Den finansielle analyse viste, at 48% af den udtagne stikprøve på 27 selskaber, har et positivt årets resultat før skat, hvorimod de resterende 52%, har et negativt resultat før skat.

På baggrund af foretagne stikprøve kan vi konkludere, at der ikke foreligger et grundlag for, at årets resultat før skat er en indikator på selskabets økonomiske situation i vurderingen af going concern princippet. Denne konklusion baseres på en mindre usikkerhedsfaktor på knap 4 procentpoint samt sandsynligheden for, at der kan foreligge årsregnskaber med et enkeltstående positivt eller negativt resultat.

I stikprøven har 56% af selskaberne en positiv egenkapital, hvor de resterende 44% har en negativ egenkapital. Ud fra analysen kan vi konkludere, at en positiv egenkapital ikke garantere selskabets fortsatte drift.

Beregning af afkastningsgraden viser, at 48% af selskaberne i stand til at generere overskud af deres investeret kapital, hvorimod 52% har en negativ afkastningsgrad. Det vurderes, at afkastningsgraden er en god indikator for selskabet going concern, idet et selskab som ikke generer overskud, ikke skaber forrentning af den indskudte kapital.

Sammenlagt har 44% af selskaberne en positiv egenkapitalens forrentning, mens 56% har en negativ egenkapitalens forrentning. Det vil sige, at 56% udhuler selskabets egenkapital, grundet negativt resultat eller udtagning af udbytte.

I analysen har 56% af selskaberne en positiv soliditetsgrad, dermed er der 44% med en negativ soliditetsgrad. Soliditetsgraden bør som tommelfingerregel udgør 30-40%, hvor i vores

udtagne stikprøve kun foreligger 2 selskaber med en soliditetsgrad over 30%. Analysen udviser væsentlige negative soliditetsgrader, som udtrykker, at selskaberne har en dårlig modstandsdygtighed overfor tab.

Likviditetsgraden skal være over 100%, før nøgletallet anses som tilfredsstillende. I udtagne stikprøve foreligger 44% med en likviditetsgrad over 100%, mens 56% har en likviditetsgrad under. Dette vil sige, at 56% af selskaberne vurderes ikke at have den nødvendige betalingsevne i forhold til betaling af kortfristede gældsforpligtelser.

Ud fra ovenstående analyse vurderer vi, at nøgletallene afkastningsgraden, egenkapitalens forrentning, soliditetsgrad og likviditetsgrad er gode indikatorer i forbindelse med vurderingen af going concern. Hvorimod regnskabstallene årets resultat før skat samt egenkapitalen ikke direkte kan anvendes som indikator på going concern problemer.

De udvalgte nøgletal anses som en god indikator, idet disse nøgletal anvendes af interessenterne i vurderingen af selskabets økonomiske situation. Hvis et selskab er afhængig af, eksempelvis forlængelse eller oprettelse af kredit for at kunne udføre fortsat drift, vurderes det, at ovenstående nøgletal burde beregnes af revisor i vurdering af going concern.

4.3 Dansk Halbyggeri A/S

Ifølge dataindsamlingen fremkom der i stikprøveudvælgelsen et selskab under regnskabsklasse C "*Dansk Halbyggeri A/S*". Regnskabsklassens oplysningskrav giver grundlag for en mere dybdegående analyse i vurderingen af going concern. Vi vil i nedenstående afsnit, baseret på *finansielle* og *ikke-finansielle* oplysninger i de seneste fem årsregnskaber, vurderer, hvorvidt vi er enig i revisors afgivne erklæring på årsregnskabet 2018.

Dansk Halbyggeri A/S' hovedaktivitet består i at sælge haller i del-, hoved- og totalentrepriser til industri, idræt, ridesport og landbrug. Selskabet kom under konkursbehandling efter begæringen blev modtaget i Skifteretten i Horsens den 8. januar 2020.

Selskabet Dansk Halbyggeri A/S har indtil 2017 aflagt årsregnskab efter regnskabsklasse B med enkelte tilvalg fra regnskabsklasse C, herefter overgik selskabet til regnskabsklassen C mellem. Idet selskabet har aflagt regnskaber i overensstemmelse med årsregnskabslovens bestemmelser for regnskabsklasse C, indeholder ledelsesberetningen hovedtal samt nøgletal

for den økonomiske udvikling. Endvidere indeholder det aflagte årsregnskab en pengestrømsopgørelse, som er en beskrivelse af selskabets anvendte likviditet for det forrige regnskabsår.

Vi vil i det kommende afsnit 4.3.1 Ikke finansielle oplysninger, gennemgå hvilke ikke-finansielle oplysninger, som vi har aflæst af årsregnskaberne 2014-2018. Disse oplysninger skal anvendes som et grundlæggende fundament i forbindelse med den foretagne analyse af finansielle oplysninger. I afsnit 4.3.2 Finansielle oplysninger, vil vi analysere på hovedtal, nøgletal samt pengestrømsopgørelsens udvikling. Vi vil i afsnittet vurdere, hvorvidt vi anser, om selskabet har going concern problemer i forbindelse med aflæggelse af årsregnskabet 2018, eller om der har været tale om en efterfølgende begivenhed, som har forårsaget, at selskabet er erklæret konkurs.

4.3.1 Ikke finansielle oplysninger

Dansk Halbyggeri A/S har aflagt årsregnskaber for 2014-2016 under regnskabsklasse B med enkelte tilvalg af bestemmelser fra regnskabsklasse C.

I årsregnskabet 2015 oplyser selskabet i anvendt regnskabspraksis, at der er foretaget en førtidsimplementering af de ændrede størrelsesgrænser vedrørende regnskabsklasse, som var en del af årsregnskabslovændring i 2015.

Lovændringen af årsregnskabsloven i 2015 indeholdt mange ændringer, heriblandt en ændring af beløbsgrænserne for nettoomsætning og balancesum for regnskabsklasse B og C, ligeledes blev reglerne for opgørelse af nettoomsætningen ændret.

Ved gennemgangen af årsregnskaberne må vi antage at regnskabsåret 2016, var det første regnskabsår, hvor selskabet overtrådte beløbsgrænserne for regnskabsklasse B, og dermed blev bestemmelserne for regnskabsklasse C gældende, idet årsregnskabet for 2017 er aflagt efter årsregnskabslovens bestemmelser for regnskabsklasse C mellem. Dette er antaget, idet der som før lovændringen, fortsat sker skift mellem regnskabsklasserne, hvis selskabet to år i træk har overskredet – eller ikke længere overskrider – 2 ud af 3 grænser. Skiftet sker i givet fald allerede med virkning fra begyndelsen af det andet år. Selskabet blev omfattet af den nye regnskabsklasse grundet overskredne beløbsgrænser vedrørende nettoomsætning og balancesum.

Årsregnskaberne fra 2014 til 2018 er aflagt med en blank revisionspåtegning, som indeholder en beskrivelse af, at revisor ikke har fundet væsentlige fejlinformationer, ved gennemgangen af ledelsesberetningen. Dermed er der i årsregnskaberne heller ingen note omkring usikkerhed om fortsat drift.

For hvert aflagte årsregnskab, indeholder ledelsesberetningen en beskrivelse af årets udvikling i aktiviteter og økonomiske forhold.

I 2015 omtaler ledelsen blandt andet, at de har foretaget nogle tiltag, for at sikre et kontinuerligt og styrket aktivitetsniveau for fremtiden – disse tiltag har øget kapacitetsomkostningerne i regnskabsåret.

Da selskabet indtræder i en ny og højere regnskabsklasse i 2017, skal ledelsesberetningen oplyse om særlige risici og miljømæssige forhold. Selskabet er, ifølge ledelsesberetningen, underlagt særlige risici vedrørende udsving i det generelle aktivitetsniveau i bygge- og anlægsbranchen samt udviklingen i offentlige investeringer.

I årsregnskabet 2018 har ledelsen ikke omtalt begivenheder efter status, som ifølge lovkrav burde være omtalt.

Ovenstående oplysninger kan anvendes som fundament i vores videreanalyse, baseret på de finansielle oplysninger, som udledes af årsregnskaberne for Dansk Halbyggeri A/S.

4.3.2 Finansielle oplysninger

I alle de aflagte årsregnskaber i perioden 2014-2018, indeholder ledelsesberetningen en oversigt over selskabets udvikling i hoved- og nøgletal over en periode på 5 år.

Nedenstående afsnit vil tage udgangspunkt i det aflagte årsregnskab for 2018, hvor vi vil analysere på oplyste hoved- og nøgletal. Under analysen vil vi inddrage aflagte årsregnskaber fra 2014 og frem til 2018, til at konkludere på udviklingen.

Oplyste hoved- og nøgletal er, ifølge aflagte årsrapport 2018 defineret og beregnet i overensstemmelse med den danske finansanalytikerforenings "*anbefalinger og nøgletal 2015*".

4.3.2.1 Hovedtal

Udviklingen i de oplyste hovedtal for selskabet Dansk Halbyggeri A/S, har fra 2014 til 2018 været svingende.

Bruttofortjenesten er ifølge regnskabspraksis, defineret som; nettoomsætning, ændring i udført arbejde for fremmed regning, andre driftsindtægter fratrasket omkostninger til råvarer samt andre eksterne omkostninger.

Bruttofortjenesten har været på et stabilt niveau de seneste 5 år med et positivt udsving i 2016 og 2017.

Selskabet har ifølge ovenstående afsnit 4.3.1 "Ikke finansielle oplysninger", skiftet regnskabsklasse på grund af overskredet beløbsgrænser, hvorfor selskabet nu er underlagt regnskabsklasse C mellem for aflagte årsregnskaber i 2017-2018. Allerede i 2016 overskred selskabet beløbsgrænserne første gang. Ved aflæsning af årsregnskaberne 2014-2018, kan vi udelukke, at det ikke er beløbsgrænsen vedrørende antal ansatte, som er overskredet, dermed kan vi konkludere, at det omhandler nettoomsætningen og balancesummen.

Overskredet beløbsgrænse ved nettoomsætningen, betyder, at nettoomsætningen for årene 2016-2018 har som minimum udgjort 89 mio. kr., dermed kan vi konkludere, at stigningen i selskabets bruttofortjeneste på 8.787 t.kr. fra årsregnskabet 2015 til 2016, skyldes lavere driftsomkostninger, hvor nedgangen i bruttofortjenesten på 5.096 t.kr. fra 2016 til 2017 og fra 2017 til 2018 på 3.094 t.kr. skyldes højere driftsomkostninger, herunder eventuelle tab på debitorer.

Driftsresultatet som udgør indtjeningen før renter og skat, også betegnet EBIT, udgjorde i 2014 6.370 t.kr. Fra 2014 til 2015 sker et væsentligt fald på 5.514 t.kr., denne udvikling kan henføres til personaleomkostninger, som samlet stiger med 4.369 t.kr., hvilket udgøre en stigning på 38%. Stigningen skyldes primært højere lønninger og pensionsomkostninger.

Personaleomkostningerne er fortsat stigende fra 2015 til 2016, hvilket kan skyldes, at antallet af personale stiger med 4 personer. I år 2016 er afskrivningerne faldet med 189 t.kr. til trods for en tilgang på 274 t.kr. Denne tilgang medfører, at årets afskrivninger er på niveau med forrige år, dog forekommer der i regnskabsåret en afgang i anlægsaktiver på 344 t.kr., hvorpå de genvundne afskrivninger tilbageføres, dette har medført, at de samlede afskrivninger er faldet i forhold til forrige år.

I regnskabsåret 2016 forekommer en forbedret bruttofortjeneste, hvilket har bidraget med et forbedret driftsresultat på 5.638 t.kr.

Driftsresultatet set fra 2016 til 2018 har nedadgående retning. I årene er personaleomkostningerne på et stabilt niveau, dog udgøre personaleomkostningerne i 2018 samlet 2.424 t.kr. mere end den opgjorte bruttofortjeneste. Årets af- og nedskrivninger i årene er faldende grundet afgang på materielle anlægsaktiver. Bruttofortjenesten er i 2017 på niveau med 2016, dog falder bruttofortjenesten væsentligt i 2018. Dette tilsammen giver et nedadgående driftsresultat.

Resultatet af finansielle poster er summen af finansielle indtægter fratrukket finansielle omkostninger. Finansielle omkostninger udgør typisk rentekomkostninger til banker, debitor med flere, imens finansielle indtægter består af renteindtægter fra selskabets omsætningsaktiver, rentegodtgørelser samt eventuelle valutagevinster.

I årsregnskaberne kan vi aflæse, at finansielle indtægter består af renter af mellemregning til tilknyttet virksomhed, øvrige renteindtægter samt finansielle indtægter. Finansielle omkostninger er ikke specificeret yderligere end kategorierne "*rentekomkostninger i øvrigt*" og "*øvrige finansielle omkostninger*".

Finansielle poster er i perioden 2014 til 2018 tilnærmelsesvist på samme niveau, dog med et lille udsving i 2016, som skyldes lavere finansielle indtægter og højere finansielle omkostninger. Idet regnskabsposterne ikke er yderligere specificeret end ovenstående kategorier, kan det ikke aflæses, hvad udsvinget består af.

Årets resultat, også kendt som nettoresultat, er et udtryk for selskabets lønsomhed, efter der er taget højde for samtlige aktiviteter i selskabet. Baseret på ovenstående hovedtal, er årets resultat ligeledes svingende. I aflagte årsregnskaber for 2015 og 2017 er årets resultat lavt, grundet det lave driftsresultat som selskabet producerer. I 2018 er årets resultat negativt, som også kan kaldes for et nettounderskud.

Investering i materielle anlægsaktiver er et udtryk for årets tilgang på materielle anlægsaktiver. Udviklingen i investeringer i materielle anlægsaktiver er faldende over de seneste 5 år.

I 2018 er der ingen tilgang på materielle anlægsaktiver, vi vurderer, at selskabet eventuelt er påbegyndt at leje og lease anlægsaktiver, i forbindelse med indgående byggeprojekter, i stedet for at eje. Dette antages på grund af afhændelse af materielle anlægsaktiver ifølge

årsregnskaberne. I aflagte årsregnskaber foreligger der ingen specifikation af regnskabsposten *“ikke indregnede leje- og leasingforpligtelser”*, hvorpå ovenstående er en antagelse.

Egenkapitalen er en opgørelse over den kapital, som tilhører aktionærerne i selskabet. Selskabet har for hvert regnskabsår overført årets resultat til egenkapitalen uden at udlodde udbytte til aktionærerne, dermed er egenkapitalen stigende i takt med årets resultat fra 2014 til 2017, ligeledes falder egenkapitalen i 2018 med tilsvarende beløb som årets nettounderskud.

Definitionen af den gennemsnitlig investeret kapital inklusive goodwill uddybes i afsnit 4.3.2.2 Nøgletal i procent, hvor der ligeledes er foretaget en testberegning af oplyste hoved- og nøgletal i aflagte årsregnskab 2018. Grundet manglende specifikation af indeholdte regnskabsposter i beregningen, har vi vurderet, på baggrund af vores testberegning, at det ikke er retvisende at kommentere herpå. Der henvises til afsnit 4.3.2.2 *“Nøgletal i procent”* for yderligere bemærkninger.

Nettorentebærende gæld er et hovedtal, der er et udtryk for summen af rentebærende gæld, frie likvider samt rentebærende aktiver, som for eksempel udgør tilgodehavende hos tilknyttede selskaber. Ligeledes som den gennemsnitlige investerede kapital inklusive goodwill, mangler vi specifikation af, hvilke regnskabsposter som er medtaget i beregningen af dette hovedtal. Dermed henviser vi til afsnit 4.3.2.2 *“Nøgletal i procent”*, hvor vi opgør den rentebærende gæld ud fra vores antagelser.

4.3.2.2 Nøgletal i procent

I ledelsesberetningen er nedenstående nøgletal oplyst i procent:

- Afkast af investeret kapital inklusive goodwill
- Egenkapitalens forrentning
- Soliditetsgrad

Afkast af investeret kapital inklusive goodwill er et nøgletal, som udtrykker det afkast, selskabet genererer af investorernes midler, altså viser nøgletallet evnen til at skabe vækst, og beregnes via formlen:

$$EBITA \times 100 / \text{gennemsnitlig investeret kapital inklusive goodwill}$$

EBITA er defineret som driftsresultat tillagt årets af- og nedskrivninger på immaterielle anlægsaktiver inklusive goodwill. Imens investeret kapital inklusive goodwill er defineret som nettoarbejdskapital tillagt den regnskabsmæssige værdi af materielle og immaterielle anlægsaktiver, samt de akkumulerede afskrivninger på immaterielle anlægsaktiver, som omfatter goodwill. Hertil fratrækkes andre hensatte og langfristet driftsmæssige forpligtelser. Akkumulerede nedskrivninger af goodwill er ikke tillagt i denne beregning.

Nettoarbejdskapital defineres som varebeholdning, tilgodehavender og øvrige driftsmæssige omsætningsaktiver fratrukket leverandørgæld og andre kortfristede driftsmæssige forpligtelser. Hverken tilgodehavende skat, skyldig selskabsskat eller likvide beholdninger indgår i begrebet.

Ovenstående er definitionen ifølge aflagte årsregnskaber.

Normalt beregnes afkastet af den investerede kapital, også kendt som nøgletallet afkastningsgrad. Nøgletallet beskriver forholdet mellem resultat før finansielle poster og samlede aktiver. I de aflagte årsregnskaber er der anvendt en anden beregningsmetode, som vi betragter mere retvisende, om selskabets evne til at genere overskud med den indskudte kapital, idet vi vurderer, at opgørelsen er "renset" for regnskabsposter uden likviditetsmæssig påvirkning.

Vi har foretaget kontrolberegning af det gennemsnitlige afkast af investeret kapital inklusive goodwill ud fra årsregnskabernes definition, men da vi kun har adgang til eksternt regnskab, mangler vi specifikationer på de enkelte regnskabsposter.

Vores beregning viser afvigelser på det gennemsnitlige investerede kapital i forhold til de angivne oplysninger i årsregnskabet. Vi antager, at denne difference forekommer, idet vi ikke har mulighed for at aflæse, hvilke driftsmæssige tilgodehavender og forpligtelser der foreligger i regnskabsposten "*tilgodehavende tilknyttet virksomheder*" og "*anden gæld*". Vi har i vores beregning antaget, at anden gæld ikke anses som en driftsmæssig forpligtelse.

Tabel 1 - Kontrolberegning af den gennemsnitlig investeret kapital inklusive goodwill

ROIC	2018	2017	2016	2015	2014	2013
+ Tilgodehavender	32.974.570	48.580.005	44.267.185	30.382.398	24.162.958	24.948.823
- Tilgodehavende periodeafgrænsning	- 700.308	- 622.405	- 532.363	- 803.704	- 465.237	- 191.629
+ Varebeholdning	-	-	-	-	-	103.345
- Leverandørgæld	- 16.824.909	- 28.822.256	- 31.454.016	- 19.928.690	- 19.714.150	- 19.398.123
- Igangværende arbejder for fremmed regning	- 3.396.989	- 4.300.464	- 6.608.873	- 2.864.494	- 3.478.575	-
Nettoarbejdskapital	12.052.364	14.834.880	5.671.933	6.785.510	504.996	5.462.416
+ Materielle anlægsaktiver	191.487	363.209	620.483	889.537	1.137.493	1.171.852
- Hensatte forpligtelser	- 1.274.000	- 1.857.000	- 1.809.000	- 1.969.065	- 1.982.919	- 1.040.299
Investeret kapital	10.969.851	13.341.089	4.483.416	5.705.982	- 340.430	5.593.969
EBITA	- 2.498.800	410.010	6.493.622	855.977,00	6.369.954	368.598
Gns. Investeret kapital	12.155.470	8.912.253	5.094.699	2.682.776	2.626.770	
Beregnet afkast af investeret kapital inkl. Goodwill	-20,6%	4,6%	127,5%	31,9%	242,5%	
Afkast af investeret kapital inkl. goodwill, jf. årsrapport 201	-20,6%	4,7%	172,0%	12,9%	263,1%	
Difference	0,0%	-0,10%	-44,54%	19,01%	-20,60%	

Kilde: Egen tilvirkning

På baggrund ovenstående har vi foretaget beregning af nøgletallet *ROIC* ifølge fagmaterialet fra faget *regnskabsanalyse og finansielle planlægning*. ROIC er en anden betegnelse for afkast af gennemsnitlig investeret kapital inklusive goodwill.

Balancen fra et eksternt regnskab viser et estimat af den akkumulerede investering, som aktionærerne har foretaget i selskabet på afgivelsestidspunktet. Aktiverne er klassificeret ud fra, hvor likvide de er, hvor passiverne er klassificeret ud fra regnskabspostens forfaldstidspunkt.

Vi udarbejder ud fra den eksterne balance, et managerial balance sheet, som består af en omdannelse af den eksterne balance til en analytisk balance. Ved udarbejdelsen af managerial balance sheet, ekskluderes de regnskabsposter, som ikke har et forrentningskrav.

Tabel 2 - Managerial balance sheet

Managerial Balance sheet	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Likvider	2.815.038	2.728.617	12.434.493	4.756.143	11.013.220	463.718
+ Tilgodehavender	32.274.262	47.957.600	43.734.822	29.578.694	23.697.721	24.757.194
+ Varelager	-	-	-	-	-	103.345
+ Periodeafgrænsninger (aktiv)	700.308	622.405	532.363	803.704	465.237	191.629
- Leverandørgæld eller øvrige ikke rentebærende gæld	22.687.305	35.709.412	41.224.962	24.730.530	25.137.394	20.754.572
- Periodeafgrænsninger (passiv)	-	-	-	-	-	57.733
= <i>Arbejdskapital</i>	<i>13.102.303</i>	<i>15.599.210</i>	<i>15.476.716</i>	<i>10.408.011</i>	<i>10.038.784</i>	<i>4.703.581</i>
Anlægsaktiver i alt	398.862	570.584	827.858	1.096.912	1.344.868	1.379.227
- Hensættelser	1.274.000	1.857.000	1.809.000	1.969.065	1.982.919	1.040.299
Invested capital i alt	12.227.165	14.312.794	14.495.574	9.535.858	9.400.733	5.042.509
Kortfristet rentebærende gæld	-	5.361	333.126	-	481.748	739.386
Langfristet rentebærende gæld	0	0	0	0	0	0
Egenkapital	12.227.165	14.307.433	14.162.448	9.535.858	8.918.985	4.303.123
Capital employed i alt	12.227.165	14.312.794	14.495.574	9.535.858	9.400.733	5.042.509

Kilde: Egen tilvirkning

Managerial balance sheet er inddelt i to kategorier, *invested capital* og *capital employed*, hvor alle regnskabsposter som er rentebærende samt egenkapitalen foreligger i capital employed. Egenkapitalen er som udgangspunkt ikke rentebærende, det er dog likviditet som aktionærerne har indskudt i selskabet, og dermed foreligger der et udefineret krav på afkast. Invested capital defineres som; likvide beholdning tillagt arbejdskapital og anlægsaktiver. Arbejdskapitalen består af tilgodehavender, tillagt varelager og periodeafgrænsningsposter (aktiver) fratrasket leverandørgæld og periodeafgrænsninger (passiver). Anlægsaktiver defineres som kostpris fratrasket akkumulerede afskrivninger.

I invested capital fratrækkes yderligere hensættelser, idet hensættelser oftest baseres på vurdering og skøn, herunder foreligger usikkerhed om, hvorvidt og hvornår hensættelserne vil blive realiseret. Hensættelser er som udgangspunkt ikke rentebærende og regnskabsposten er medtaget i resultatopgørelsen, dermed medtages denne regnskabspost ikke i beregningen.

I vores beregnet managerial balance sheet fremgår en opgørelse over arbejdskapitalen. Arbejdskapitalen er fra 2013 frem til 2017 stigende, hvilket betyder, at selskabet har et stigende finansieringsbehov. Hvorimod fra 2017 til 2018 er arbejdskapitalen faldende, hvilket betyder, at den indgående likviditet er større end den udgående.

Vi beregner $ROIC_{bt}$, ud fra opgjorte managerial balance sheet, som viser den driftsmæssige indtjening pr. investeret krone før skat.

ROIC_{bt} beregnes som EBIT divideret med gennemsnitlig investeret kapital, hvor EBIT udgør resultat før renter og skat. EBIT er et udtryk for, hvor god selskabet drives driftsmæssigt.

Tabel 3 - Beregning af ROIC_{bt}

ROIC bt	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Invested capital i alt	12.227.165	14.312.794	14.495.574	9.535.858	9.400.733	5.042.509
Gns. Investeret kapital	13.269.980	14.404.184	12.015.716	9.468.296	7.221.621	
EBIT (aflæst i regnskaberne)	- 2.498.800	410.010	6.493.622	855.977	6.369.954	368.598
ROIC bt	-18,83%	2,85%	54,04%	9,04%	88,21%	

Kilde: Egen tilvirkning

Der er foretaget de to ovenstående beregninger af ROIC, hvor er der væsentlige afvigelser i årene 2014 og 2016. Afvigelserne består af at den investeret kapital er beregnet efter to forskellige metoder.

Ifølge fagmaterialet medtages likvide beholdning, alle tilgodehavende herunder periodeafgrænsning fratrasket alt gæld, som er vurderet som ikke rentebærende gæld, såsom regnskabsposterne deposita, igangværende arbejde, leverandørgæld, anden gæld samt skyldige periodeafgrænsninger.

I vores foretagne kontrolberegning af oplyst ROIC i aflagte årsregnskaber, er det antaget, at tilgodehavender periodeafgrænsninger er fratrasket de samlede tilgodehavender, derudover er den likvide beholdning, deposita, anden gæld og periodeafgrænsninger ikke fratrasket i opgørelsen af den investeret kapital.

Vi forudsætter, at vores beregning af ROIC er mest retvisende i vurdering af going concern, derved er det denne beregning, vi tager udgangspunkt i.

Som tidligere nævnt viser ovenstående nøgletal, hvor effektivt selskabet investerer sin kapital. Ifølge Tabel 3 - Beregning af ROIC_{bt}, har selskabet i 2014 fået en indtjening på 88,21 øre for hver investeret krone. Hvorimod i 2015 har de for hver investeret krone fået en indtjening på 9,04 øre, denne nedgang skyldes en væsentlig lavere EBIT end 2014. Den lave EBIT i 2015 skyldes, at selskabet har anvendt øget likviditet, til at sikre et kontinuert og styrket aktivitetsniveau fremadrettet. Denne øget omkostning i 2015 vurderes at have båret frugt, idet ROIC_{bt} i 2016 udgøre 54,04%, som er en stigning på 45 procentpoint. Fremgangen vender markant for selskabet og i 2018 udgøre ROIC_{bt} -18,83%, hvilket betyder, at selskabet for hver

investeret krone mister en indtjening på 18,83 øre. Denne udvikling skyldes årets negative driftsmæssige resultat på 2.499 t.kr.

I beregningen af ROIC_{bt} er likvide beholdning medtaget af forsigtighedsgrunde, dermed kan der argumenteres for, at finansielle indtægter samt finansielle omkostninger vedrørende den likvide beholdning bør tillægges EBIT.

Nedenstående tabel viser beregningen af ROIC_{bt}, såfremt de finansielle poster er inkluderet i EBIT.

Tabel 4 - Beregning af ROIC_{bt} inklusiv finansielle indtægter og omkostninger

ROIC bt	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Ebit	- 2.498.800	410.010	6.493.622	855.977	6.369.954	368.598
Finansielle indtægter	324.288	285.036	278.704	383.997	224.556	275.551
Finansielle omkostninger	- 488.756	- 502.061	- 771.979	- 636.955	- 554.435	- 466.431
Resultat før skat	- 2.663.268	192.985	6.000.347	603.019	6.040.075	177.718
Invested capital i alt	12.227.165	14.312.794	14.495.574	9.535.858	9.400.733	5.042.509
Gns. Investeret kapital	13.269.980	14.404.184	12.015.716	9.468.296	7.221.621	
Ny beregnet ROIC	-20,07%	1,34%	49,94%	6,37%	83,64%	

Kilde: Egen tilvirkning

I beregningen har vi antaget, at alle finansielle poster vedrører likvide beholdning eller øvrig ikke rentebærende regnskabsposter. Ifølge beregningerne forekommer der ikke væsentlige afvigelser - ROIC_{bt} er lavere grundet højere finansielle omkostninger end finansielle indtægter. Idet vi ikke har yderligere specifikation af de finansielle poster, forudsætter vi, at det er mest retvisende at anvende beregningen uden finansielle poster er inkluderet i EBIT.

Nøgletallet *egenkapitalens forrentning* er et udtryk for den værditilvækst, der skabes i forhold til den investerede kapital, altså forrentningen af ejernes investerede kapital i selskabet. Nøgletallet beregnes som forholdet mellem årets resultat og den gennemsnitlige udvikling i egenkapitalen. Formlen for beregningen er følgende:

$$\text{årets resultat} \times 100 / \text{gennemsnitlig egenkapital}$$

I 2014 lå egenkapitalens forrentning på 69,8%, men faldt med 63,1 procentpoint til 6,7% i 2015, hvilket skyldes, at årets resultat er også faldet med 87%. Denne udvikling forklares af ledelsen i ledelsesberetningen, at det skyldes øgede kapacitetsomkostninger, da selskabet har

brugt øgede ressourcer på at skabe et styrket aktivitetsniveau fremadrettet. Denne øgede omkostning vurderes at have båret frugt, idet selskabet i 2016 har en stigning på 32,3 procentpoint, hvilket skyldes en stigning i årets resultat på 650%. Desværre formåede selskabet ikke at bibeholde denne stigning – i 2017 og 2018 var nøgletallet igen nedadgående. I 2018 lå egenkapitalens forrentning på -15,7%, hvilket harmonerer med udviklingen af årets resultat, som i 2018 udgjorde -2.080 t.kr.

Soliditetsgrad er et nøgletal målt i procent, til at vurdere værdien i et selskab. Nøgletallet beskriver, hvor stor en andel af aktiver i selskabet der er finansieret af egenkapitalen. Nøgletallet anvendes af blandt andet pengeinstitutter til at vurdere, hvor stærkt selskabet står i en eventuel økonomisk krise. Nøgletallet beregnes via følgende formel:

$$\text{egenkapital} \times 100 / \text{samlede aktiver}$$

Soliditetsgraden har fra 2014 til 2017 haft et stabilt niveau med enkelte udsving +/- 1-3 procentpoint. I 2017 lå soliditetsgraden på 27,6%, som selskabet har forbedret med hele 6,2 procentpoint til 2018.

En sund soliditetsgrad er afhængigt af hvilket selskab, beregningen omhandler. Er selskabet veletableret, bør nøgletallet som tommelfingerregel ligge på omkring de 30-40%.³⁷

Nøgletallet er påvirket af forholdet mellem egenkapitalen og samlede aktiver. Vi kan aflæse af årsregnskaberne, at selskabets ledelse ikke har foretaget udbytte i årene, dermed er den eneste påvirkning på egenkapitalen selskabets resultat år for år, som gennemgået ovenfor har soliditetsgraden været positivt frem til 2018 regnskabet.

De samlede aktiver for perioden 2014-2015 er på samme niveau, der sker væsentlige udsving i perioden 2016-2018. Soliditetsgraden falder i perioden 2015-2016, grundet stigning i de samlede aktiver på 93.479 t.kr., hvilket primært skyldes et større tilgodehavende for igangværende arbejder for fremmed regning, tilgodehavende fra salg og tjenesteydelser samt en større likvid beholdning. Likvid beholdning er ifølge pengestrømsopgørelsen påvirket af en stor stigning i driftsresultatet på 658% og en væsentlig mindre binding i arbejdskapitalen.

³⁷ Dinero.dk – Ordbog: Soliditetsgrad

Fra 2016 til 2018 stiger soliditetsgraden med 9,2 procentpoint, som kan forklares ved et større fald i egenkapitalen på 1.935 t.kr. samt et større faldt i aktiver på i alt 21.341 t.kr.

Der forekommer et fald i samlet aktiver i 2017, grundet en væsentlig nedbringelse af den likvide beholdning. Ændringen i den likvide beholdning kan forklares ved et dårligt driftsresultat i året samt større binding af likvider i arbejdskapitalen. Nedbringelsen af de samlede aktiver fortsætter i 2018, hvor der forekommer et fald på 15.691 t.kr., som kan redegøres ved en nedgang af materielle anlægsaktiver og tilgodehavende fra salg og tjenesteydelser.

Tilgodehavende fra salg og tjenesteydelse falder med 15.849 t.kr. fra 2017-2018, hvilket antyder, at tilgodehavende kan være tabsført, eller at selskabet har anvendt modtagne likvider til andre omkostninger, og derfor er den likvide beholdning på niveau med 2017.

Umiddelbart er det et godt tegn, at soliditetsgraden er steget. I dette tilfælde er det forholdet mellem egenkapitalen og aktiver, der udgør stigningen, idet aktiverne falder mere end egenkapitalens fald. Vi vurderer i dette tilfælde, at nøgletallet ikke udviser et retvisende billede i forhold til vurdering af going concern.

Nøgletallet likviditetsgrad er et nøgletal, som giver en indikation af, hvor god en betalingsevne selskabet har. I de aflagte årsregnskaber er nøgletallet ikke beregnet, men vi vurderer, at det er et interessant nøgletal, ikke blot for selskabet, men også et godt nøgletal at kende for samarbejdspartnere, potentielle kreditorer samt for revisor i vurdering af going concern.

Nøgletallet omhandler forholdet mellem selskabets omsætningsaktiver og dens kortfristede gæld. Nøgletallet er opgøres i procent, og beregnes som:

$$\text{omsætningsaktiver} / \text{kortfristet gældsforpligtelser} \times 100$$

Likviditetsgraden viser, om der foreligger likviditet til at betale selskabets kortfristede gældsforpligtelser. Endvidere er nøgletallet godt at anvende til sammenligning af selskabets likviditetsudvikling.

For nøgletallet findes en tommelfingerregel, der angiver, at et selskab gerne skal have en likviditetsgrad på over 150% for at have en sund likviditet,³⁸ dog vil likviditetsgraden anses som tilfredsstillende, såfremt nøgletallet er over 100%.

Desto højere likviditetsgraden er, desto højere sikkerhed er der for, at selskabet har den tilstrækkelige likviditet til at betale deres kortfristede gældsforpligtelser.

Tabel 5 - Beregning af likviditetsgrad

	2018	2017	2016	2015	2014
Omsætningsaktiver	35.789.608	51.308.622	56.701.678	35.138.541	35.176.178
Kortfristede gældsforpligtelser	22.687.305	35.714.773	41.558.088	24.730.530	25.619.142
Likviditetsgrad	157,75%	143,66%	136,44%	142,09%	137,30%

Kilde: Egen tilvirkning

I årene 2014-2017 har selskabet en svigende likviditetsgrad, som ligger under tommelfingerreglen, dog vurderer vi ikke, at likviditetsgraden er alarmerende, idet den er over 100%. I 2018 ligger selskabet over tommelfingerreglen, og dermed vurderes det, at selskabet har en sund likviditet.

4.3.2.3 Pengestrømsopgørelse

En pengestrømsopgørelse viser et selskabs cash flow, som har fundet sted i årets løb. Opgørelsen giver desuden et overblik over selskabets økonomiske tilstand, idet den viser, hvorvidt selskabet er i stand til at skabe likviditet, indfri forpligtelser samt vurdere behovet for ekstern finansiering. En pengestrømsopgørelse viser et komplet billede af virksomhedens cash flow.

I det aflagte årsregnskab for 2014 fremgår det af pengestrømsopgørelsen, at den likvide beholdning er forøget med 11.289 t.kr., hvilket skyldes pengestrømme fra driften på 11.845 t.kr., heraf har selskabet foretaget investering i materielle anlægsaktiver på 557 t.kr.

I årsregnskabet for 2015 har selskabet brugt 6.257 t.kr., herunder anvendt 394 t.kr. til investering i materielle anlægsaktiver. Desuden er årets driftsresultat faldende, samt selskabet har bundet likvider i arbejdskapitalen. Binding i arbejdskapitalen skyldes en stigning i debitorer samt en nedbringelse af leverandørgæld.

³⁸ Dinero.dk – Ordbog: Likviditetsgrad

Selskabet har formået at øge sin likvide beholdning i 2016 med 7.677 t.kr., som fremkommer af en frigivelse af likvider i arbejdskapitalen samt øget driftsresultat. Hvorimod i 2017 anvender selskabet 9.709 t.kr. af den likvide beholdning, idet driftsresultatet indbringer færre likvider, og selskabet samtidig binder flere likvider i arbejdskapitalen.

I pengestrømsopgørelsen for 2018, fremkommer der en stigning i likvider på 92 t.kr., hvilket kan henføres til et salg af materielle anlægsaktiver på 97 t.kr. Driftsresultatet for året er væsentligt faldende, dog får selskabet frigivet likvider i arbejdskapitalen.

I gennemgangen af pengestrømsopgørelsen fra 2014 til 2018, fremkommer en svingende likviditetspåvirkning. I 2018 er der en lav likviditetsmæssig stigning, på trods af at der er ikke foretaget store investeringer, hvilket resulterer i, at driften ikke har været optimal.

4.3.3 Vurdering af going concern

Når et selskab aflægger årsregnskab, skal det som udgangspunkt ske efter going concern princippet. Det er selskabets ledelse, som skal foretage vurderingen. Vurderingen er baseret på en periode, som mindst udgøre 12 måneder fra balancedagen, oftest er det mest hensigtsmæssigt, hvis perioden er længere, for eksempel frem til næste regnskabsaflæggelse.

Når ledelsen skal vurdere om selskabet er going concern, kan der foreligge en række indikationer på, hvorvidt selskabet har going concern problemer. Disse indikationer kan både sammen eller hver for sig skabe tvivl om selskabets evne til at fortsætte driften. Indikationer på going concern problemer kan eksempelvis være³⁹:

- Negativ egenkapital eller negativ arbejdskapital.
- Realiseret eller forventer at realisere negative pengestrømme fra driften.
- Lån, som nærmer sig forfald, og som der ikke er en realistisk mulighed for forlængelse eller omlægning af.
- Svært ved at overholde betingelserne i indgåede låneaftaler og/eller betale kreditorer ved forfald.
- Kreditorer har tilbagekaldt tilsagn om finansiel støtte eller forventes at gøre dette.

³⁹ BDO Danmark - Depechen-artikel: Den regnskabsmæssige going concern vurdering

- Tabt markedsandele eller mistet franchise- eller licensrettigheder eller en hovedleverandør.

I forbindelse med revisors udførte arbejde i aflæggelsen af årsregnskabet, tager revisor stilling til selskabets going concern situation.

Revisor skal vurdere, om selskabet har et større likviditetsbehov, end den bevilgede kredit, som selskabet skal anvende, for at udføre den planlagte drift, herunder om selskabet generelt har nogle likviditetsvanskeligheder, eksempelvis overtræk på kassekredit eller forfaldne kreditorer. Derudover foretager revisor en vurdering af, om selskabet har lidt kapitaltab, herunder hvorvidt muligheden foreligger for tilførsel af ny kapital.

Revisor skal endvidere vurdere, om ledelsen er uinteresseret i selskabets udvikling, herunder hvordan bruttoresultatet, indtægter samt kapacitetsomkostninger udvikler sig. Derudover skal revisor ligeledes tage stilling til, om der er risiko for verserende retssager eller andre forhold, som kan påvirke den fremtidige drift.

De ovenstående overvejelser danner et grundlag for revisors vurdering om, hvorvidt der foreligger indikationer på going concern problemer, herunder om der kan afgives en erklæring uden omtale af væsentlig usikkerhed om going concern.

Såfremt revisor vurderer, at der foreligger going concern problemer, skal dette, som tidligere nævnt, nævnes i ledelsesberetningen såvel som i en note.

4.3.4 Delkonklusion

Analysen sonderer mellem en række *ikke-finansielle* og *finansielle* oplysninger fra årsrapporterne. De ikke-finansielle oplysninger anvendes som et fundament i analysen, hvor de finansielle oplysninger er grundlaget i vores vurdering om, hvorvidt vi anser årsregnskabet 2018 som going concern, herunder hvorvidt vi mener, at konkursen eventuelt kunne være forudset.

Alle årsrapporterne i perioden 2014-2018 indeholder en ledelsesberetning med en oversigt over selskabets udvikling i hoved- og nøgletal. I analysen er der taget udgangspunkt i årsrapporten for 2018 og heri analyseret på udviklingen for de sidste fem regnskabsår.

Selskabet har frem til 2016 været underlagt bestemmelserne for regnskabsklasse B, og overgik i 2017 til bestemmelserne for regnskabsklasse C, hvorfor årsregnskaberne for 2017 og 2018 er aflagt i overensstemmelse hermed. Det formodes, at skiftet til højere regnskabsklasse skyldes, at selskabet har krydset betingelserne for regnskabsklasse B i forhold til nettoomsætningen og balancesummen, da antal af medarbejdere er inden for grænsen.

Hovedtallenes udvikling har været svingende i perioden fra 2014 til 2018.

Bruttofortjenesten har i perioden været på et tilnærmelsesvist stabilt niveau, dog med et positivt udsving i 2016 og 2017, hvilket bidrager til et forbedret driftsresultat. Grundet regnskabsklassens beløbsgrænse kan vi konkludere, at nettoomsætningen udgøre minimum 89 millioner i årene 2016-2018, dermed kan det antages, at udsvingene i bruttofortjeneste skyldes højere omkostninger eller eventuelt tab på debitorer.

Driftsresultatet, også benævnt EBIT, falder væsentligt i fra 2014 til 2015, hvilket kan henføres til personaleomkostningerne, der stiger med 38%. Personaleomkostninger har et forholdsvis stabilt niveau i perioden frem til 2018, dog er personaleomkostningerne højere end bruttofortjenesten i 2018, hvilket medfører et negativt driftsresultat.

I årsregnskaberne 2014-2018 fremgår væsentlig større afgang af materielle anlægsaktiver end tilgang. Hvilket vi antager, er forårsaget af, at selskabet sandsynligvis er begyndt at leje og eventuelt lease anlægsaktiver i forbindelse med større projekter i stedet for at eje.

Selskabets egenkapital vokser i takt med den positive udvikling af årets resultat, idet selskabet ikke har udloddet udbytte i regnskabsårene. I 2018 falder egenkapitalen tilsvarende med årets negative resultat.

Ledelsesberetningen i Dansk Halbyggeri A/S har oplyst følgende beregnet nøgletal; afkast af investeret kapital inklusive goodwill, egenkapitalens forrentning og soliditetsgraden, som vi har foretaget yderligere analyse på.

I årsrapporten oplyses beregningsmetoden for *afkast af investeret kapital inklusive goodwill*, benævnt afkastningsgrad eller ROIC.

Vi har foretaget testberegning af den oplyste ROIC, som viste væsentlige afvigelser i forhold til det oplyste i årsregnskabet. Afvigelserne skyldes manglende specifikation af

regnskabsposter, dermed er det konkluderet, at vi foretager egen beregning af ROIC ud fra den eksterne balance. Vi antager, at vores beregning er mere retvisende i vurdering af going concern, dermed er det vores analyse baseret herpå.

Der er udarbejdet et managerial balance sheet ud fra den eksterne balance. Dette omdanner årsregnskabets balance til en analytisk balance, hvilket medfører, at regnskabsposter uden et forrentningskrav elimineres.

I det opgjorte managerial balance sheet fremgår arbejdskapitalen, som viser en stigende tendens fra 2014 frem til 2017, som betyder, at selskabets finansieringsbehov er større i perioden. Arbejdskapitalen er derimod faldende fra 2017 til 2018, hvilket indikerer, at finansieringsbehovet er mindre, og dermed er den indgående likviditet større end den udgående.

Vores beregning af $ROIC_{bt}$, viser selskabets driftsmæssige indtjening pr. investeret krone før skat. Beregningen viser, at selskabet har en tilfredsstillende indtjening i 2014, hvorimod den i 2015 er nedadgående grundet en lavere EBIT, som skyldes de øgede kapacitetsomkostninger for året. I 2018 mister selskabet 18,83 øre pr. investeret krone.

Egenkapitalens forrentning følger udviklingen som den beregnet $ROIC_{bt}$. Nøgletallet anses tilfredsstillende i 2014, hvor det i 2015 er nedadgående, da nøgletallet er påvirkeligt af årets resultat. I 2018 er forrentningen negativ grundet årets negative resultat.

Soliditetsgradens udvikling er stabil i perioden 2014 til 2017, hvorimod den øges i 2018. Umiddelbart er det et godt tegn, at soliditetsgraden er stigende. I dette tilfælde er det forholdet mellem egenkapitalen og aktiver, der udgør stigningen, idet aktiverne falder mere end egenkapitalens fald. Vi vurderer, at nøgletallet ikke udviser et retvisende billede i forhold til vurdering af going concern.

Vi har foretaget en beregning af nøgletallet likviditetsgrad, da dette nøgletal viser selskabets betalingsevne af de kortfristede gældsforpligtelser. Selskabet har en sund likviditetsgrad i perioden 2014-2017, hvorimod likviditetsgraden i 2018 anses som tilfredsstillende.

Det generelle billede af selskabets pengestrømme er svingende i årene 2014 til 2018. Udviklingen i pengestrømsopgørelserne understøtter beregnet nøgletal i perioden 2014-2017, idet ved nedgang i beregnet nøgletal viser pengestrømsopgørelserne en øget anvendt likviditet eller øget binding af likviditet i arbejdskapitalen. I 2018 har selskabet frigivet likviditet i arbejdskapitalen grundet, dog antaget, nedskrivning af debitor samt salg af materielle anlægsaktiver. Den øgede likviditetsbeholdning er derfor steget, hvilket ikke skyldes pengestrømme fra driften, som ligeledes understøttes af overstående beregnet nøgletal.

I vurderingen af going concern, kan der foreligge en række indikationer på going concern problemer, eksempelvis realiserede eller forventet realisering af negative pengestrømme fra driften, negativ egenkapital eller arbejdskapital. Endvidere skal der vurderes om, ledelsen har interesse i selskabets udvikling, risiko for verserende retssager eller andre forhold, som kan påvirke den fremtidige drift.

Ovenstående er vanskeligt for os at tage stilling til i vurderingen af going concern, idet vi kun har adgang til den eksterne balance, derfor er vores vurdering baseret på oplyste hoved- og nøgletal samt egne beregnede nøgletal. Vi tager derfor forbehold for, at der i revisors arbejds papirer kan foreligge revisionsbevis, som eventuelt kan påvirke vores vurdering af going concern.

Vi vurderer, at selskabet Dansk Halbyggeri A/S, ud fra overstående analyse, ikke har going concern problemer. De beregnede nøgletal viser, at selskabet i 2018 har en dårlig driftsmæssig indtjening pr. investeret krone samt negativ forrentning af egenkapitalen. Disse nøgletal viser, at selskabet har haft et dårligt år, dog på baggrund af forrige år vurderer vi ikke, at det direkte er en indikation på usikkerhed om fortsat drift, idet selskabet har en tilfredsstillende likviditetsgrad.

Der er heller ingen indikationer på, at selskabet ikke har haft mulighed for at rejse sig efter årets begivenheder, idet selskabet har haft en positiv egenkapital, samtidig vurderes det, at selskabet ikke har haft likviditetsvanskeligheder. Vi vurderer derfor, at konkursen skyldes en uforudsigelig begivenhed, som er indtruffet efter balancedagen.

4.4 Delkonklusion på de samlede foretagne analyser

Ovenstående afsnit består af to analyser henholdsvis afsnit 4.2 Konkursramte selskaber i Horsens retskreds samt afsnit 4.3 Dansk Halbyggeri A/S.

Analyserne er baseret på konkursdekreteret selskaber i Horsens retskreds i perioden 1. januar 2019 - 7. marts 2020, heraf er udvalgt i alt 27 selskaber, som har aflagt årsregnskab for perioden 2017 til 2018.

Analysen i afsnit 4.2 Konkursramte selskaber i Horsens retskreds, omhandlede blandt andet undersøgelse af, hvorvidt vi kunne udlede, at de finansielle oplysninger udviste sammenhæng med det faktum, at selskaberne senere er erklæret konkurs.

Vi analyserede på regnskabsposter såsom årets resultat før skat og egenkapitalen. Herudover foretog vi beregning af en række udvalgte nøgletal, som interessenterne anvender i deres vurdering omkring et selskab økonomisk situation.

Analysen viste, at regnskabsposterne "årets resultat før skat" samt "egenkapital" ikke var optimale, som grundlag for en going concern vurdering, idet den udtagne stikprøve havde en tilnærmelsesvis ligelig fordeling mellem positiv og negativ med 50%. Dermed kan det altså ikke antages, at blot fordi selskabet har et dårligt driftsår, er det ensbetydende med at selskabet ikke kan formå at få overskud det næstkommende år. Det kan endvidere ikke antages, at blot fordi selskabet har en positiv egenkapital, kan dette sikre selskabets fortsatte drift.

Et selskab kan derfor godt have et flot aflagt årsregnskab og alligevel blive ramt af en konkurs, grundet et uforudsigelig forhold, som hverken ledelsen eller revisor har viden eller mistanke om i forbindelse med aflæggelse af årsregnskabet.

Analysen viste endvidere, at fordelingen blandt udvalgte nøgletal var ligesom regnskabsposterne fordelt tilnærmelsesvist positivt og negativ med 50%, og er dermed ikke ensbetydende med at et godt eller dårligt nøgletal kan indikere going concern problemer, dog kan nøgletallene understøtte den øvrige vurdering af going concern forudsætningen, idet nøgletallene belyser selskabets økonomiske situation i det pågældende år.

De udvalgte og beregnede nøgletal viser et selskabs evne til at forrente diverse kapital samt et selskabs styrke i forskellige situationer.

Afkastningsgraden også kaldet ROIC beretter, om selskabets evne til at forrente den indskudte kapital, altså hvor god selskabet er, til at genere overskud. Dette nøgletal sammenholdes med markedsrenten, dermed kan det vurderes, om et selskab er rentabelt at investere i.

Hvor egenkapitalens forrentning fortæller, hvilken værditilvækst der skabes ud fra den investerede kapital. Nøgletallet er påvirket af årets resultat, derved vil et dårligt driftsår påvirke nøgletallet i en negativ retning.

Soliditetsgraden udtrykker selskabets evne til at modstå tab. Nøgletallet viser forholdet mellem egenkapitalen og de samlede aktiver. Umiddelbart er det godt, hvis nøgletallet er stigende, dog skal det i beregningen bemærkes, om stigningen skyldes, at aktiver nedbringes hurtigere end egenkapitalen, da dette umiddelbart ikke er et godt tegn.

Til sidst er likviditetsgraden et udtryk for hvor god en betalingsevne selskabet har i forhold til betaling af kortfristede gældsforpligtelser. Tommelfingerreglen angiver, at et selskab har en tilfredsstillende likviditet, hvis nøgletallet er over 100%, mens likviditeten anses som sund i tilfælde af, at nøgletallet er mere end 150%. Dog betyder en sund likviditetsgrad ikke, at et selskab kan modstå hvad som helst, dermed er nøgletallet ikke et direkte tegn på, at selskabet er going concern, men nøgletallet kan bidrage til, at understøtte materiale til øvrige vurderinger.

Baseret på vores analyse, vurderer vi, at nøgletallene kan anvendes som indikatorer i forbindelse med vurderingen af going concern, dog er det ikke muligt at basere hele vurderingen herpå. Nøgletallene burde altså indgå sammen med ledelsens og revisors normale vurderinger som beskrevet i afsnit 4.3.3 Vurdering af going concern, særligt hvis et selskab vurderes at være afhængig af interesserne.

5. Konklusion

Going concern er et udtryk for et selskabs evne til at fortsætte driften i minimum 12 måneder frem fra balancedagen. Der foreligger ingen konkret definition af begrebet i de anvendte love og standarder.

Årsregnskabslovens grundlæggende krav til aflæggelse af et årsregnskab er et retvisende billede samt retvisende redegørelse for ledelsesberetningen, sådan årsrapporten støtter regnskabsbrugerne i deres økonomiske beslutning. For opnåelse af et retvisende billede har

årsregnskabsloven fastlagt nogle grundlæggende forudsætninger, heriblandt at årsregnskabet skal aflægges efter et going concern princip, medmindre andet fremgår af årsregnskabet.

Årsrapportens formelle krav, herunder indhold, afhænger af hvilken regnskabsklasse selskabet aflægger årsregnskabet efter – desto højere regnskabsklasse, desto højere krav til rapportens indhold.

De internationale regnskabsstandarder er i overensstemmelse med årsregnskabsloven, dog ser de internationale standarder ikke ledelsesberetningen som en del af årsrapporten. Det betyder, at de oplyste informationer, som angives i ledelsesberetningen efter årsregnskabsloven, skal ifølge de internationale standarder, angives i et regnskabsmæssigt element eller i en note.

Ved aflæggelse af årsregnskabet, foreligger der nogle lovmæssige krav til henholdsvis revisor samt regnskabsaflæggeren. Det er ledelsen, som bærer ansvaret for, at årsrapporten er aflagt under begrebet *det retvisende billede*, herunder er det ligeledes ledelsen, som vurderer, hvorvidt selskabet er going concern. Revisor skal i forbindelse med udførelsen af sin revision, ligeledes vurdere selskabets going concern, herunder opnå tilstrækkeligt revisionsbevis for ledelsens vurdering samt konkludere, om der kan sikres enighed heri.

Ved aflæggelse af årsregnskabet er der forskellige former for påtegninger, som revisor kan afgive på baggrund af givne forhold. En påtegning viser, hvorvidt årsregnskabet er i overensstemmelse med de regulerende love og standarder, dermed er det et udtryk for, om revisor anser regnskabet som retvisende.

I revisors afgivelse af påtegning sonderer revisor mellem *væsentlige* og *uvæsentlige* forhold. Vurderingen af hvilken påtegning der skal afgives på årsregnskabet, afhænger af, hvorvidt revisor har opnået enighed med ledelsens vurdering, herunder hvor væsentligt og eventuelt gennemgribende forholdet anses af revisor.

Påtegningstypen afhænger af, hvorvidt going concern er anvendt som regnskabspraksis. Hvis ledelsen vurderer, at regnskabet aflægges efter et going concern princip, er påtegningen påvirkelig af revisors enighed med ledelsens vurdering. Ved uenighed med ledelsens anvendte regnskabsprincip, afgives en afkræftende konklusion, hvorimod er revisor enig i regnskabsprincippet, skal det vurderes, hvorvidt usikkerheden er tilstrækkeligt omtalt.

Har ledelsen foretaget tilstrækkelig omtale af usikkerheden om going concern, kan revisor afgive en påtegning med fremhævelse af forholdet, hvis omtalen ikke anses tilstrækkelig, skal revisor afgive en modificeret påtegning.

Vurderes denne utilstrækkelige omtale som væsentlig og gennemgribende, vil revisor i stedet for en modificeret konklusion afgive en afkræftende konklusion, som betyder, at revisor ikke anser årsregnskabet som retvisende. Ved manglende revisionsbevis, som vurderes væsentligt og gennemgribende vil revisor afgive en manglende konklusion, som betyder, at revisor ikke kan udtale sig om, hvorvidt årsregnskabet kan anses som retvisende.

I tilfælde af at ledelsen har valgt *ikke going concern* som regnskabsprincip, afhænger revisors påtegning ligeledes af, om revisor er enig i denne vurdering. Er revisor uenig, skal der afgives en afkræftende konklusion, hvis revisor er enig i ledelsens valg, kan der afgives en påtegning med fremhævelse af forholdet.

Ledelsen skal beskrive i ledelsesberetningen, hvorfor de har valgt regnskabsprincippet *ikke going concern* herudover henvise til en note i årsregnskabet.

Revisor skal i sin påtegning redegøre for, om ledelsesberetningen anses retvisende i forhold til det aflagte årsregnskab. Ledelsesberetningen er ikke en del af revisionen, men revisor skal læse og forholde sig til oplysningerne.

For at belyse de krav som foreligger til henholdsvis regnskabsaflæggeren samt revisor, har vi foretaget en analyse baseret på 27 udvalgte konkursdekretet selskaber i Horsens retskreds. Analysen viser, at 9 ud af 27 årsregnskaber indeholder en blank påtegning, hvor vi kunne konkludere, at 8 heraf vedrørte årsregnskabet 2017. Resterende årsregnskab var angivet med en modificeret påtegning eller fremhævelse af forhold.

I analysen konstaterede vi, at én ud af 27 regnskaber indeholdte en fejl; ledelsen havde ikke omtalt usikkerheden om going concern i ledelsesberetningen, på trods af at revisor samt noten indeholder beskrivelse heraf. Revisor angiver i sin påtegning, at ledelsesberetningen anses retvisende, hvilket vi konkluderer, er en fejl, idet beretningen ikke indeholder oplysninger om usikkerhed af going concern og derfor anses som ikke retvisende.

På baggrund af analysen af beregnede nøgletal, kunne vi konkludere, at nøgletallene er gode indikatorer i vurderingen af going concern, dog kan vurderingen ikke alene baseres herpå. Vi

vurderer, at nøgletallene er gode at anvende i vurderingen af going concern sammen med de øvrige normale vurderinger, især hvis selskabet er afhængig af interessenter, da interessenterne anvender nøgletallene i deres vurdering af selskabets situation.

I vurderingen af going for Dansk Halbyggeri A/S har vi analyseret på nøgletallenes udvikling. Vi har kun adgang til den eksterne balance, dermed har vi ikke kendskab til ledelsens hensigter og revisors arbejds papirer, vi kan derfor kun basere vores vurdering på beregnede nøgletal.

På baggrund af nøgletallenes udvikling for Dansk Halbyggeri A/S, vurderer vi ikke, at selskabet burde indeholde en anden vurdering af going concern end den i forvejen eksisterende vurdering. Årsagsforklaringen er, at årets negative nøgletal ikke understøttes i udviklingen over de 5 regnskabsår. Selskabet befinder sig i en branche, som er følsom overfor konjunktursvingninger og udviklingen i offentlige investeringer, derfor vurderer vi, at vi er enig i revisorens vurdering, og at konkursen må skyldes en begivenhed efter statusdagen, som hverken ledelsen eller revisor har kunnet forudse.

6. Litteraturliste

6.1 Love og bekendtgørelser

Erklæringsbekendtgørelsen, LBK nr. 1468 af 12. december 2017

International Standard on Auditing, ISA 320

International Standard on Auditing, ISA 570

International Standard on Auditing, ISA 700

International Standard on Auditing, ISA 701

International Standard on Auditing, ISA 705

International Accounting Standard, IAS 706

International Standard on Auditing, ISA 720

Regnskabsvejledning for regnskabsklasse B- og C-virksomheder

Revisorloven, LBK nr. 1287 af 20. november 2018

Selskabsloven, LBK nr. 763 af 23. juli 2019

Årsregnskabsloven, LBK nr. 838 af 08. august 2019

6.2 Bøger

Den gode opgave – håndbog i opgaveskrivning på videregående uddannelser, 4. udgave 2012, Lotte Rienecker og Peter Stray Jørgensen

Eksternt regnskab – Årsregnskabsloven i praktisk perspektiv, 2. udgave, 1. oplag, 2017, Lars Wøldike Petersen

Going concern i retligt perspektiv – Ledelsens og revisors ansvar, 1. udgave, 1. oplag, 2011, Jesper Seehausen

Metode og projektskrivning – en introduktion, 2. udgave, 3. oplag, 2014, Thomas Harboe

Revisor Håndbog 2019 - Revision 1, 1. udgave, 1. oplag, Karnov Group Denmark A/S

Revisor Håndbog 2019 - Revision 2, 1. udgave, 1. oplag, Karnov Group Denmark A/S

Økonomisk styring og virksomhedsanalyse, 6. udgave, 1. oplag, 2015, Lone Hansen, Morten Dalbøge, Torben Rosenkilde Jensen

6.3 Artikler og lignende

Advokatavisen:

Kapitaltab - Hvad har ledelsen af ansvar og rolle, 4. februar 2015

<https://www.advokatavisen.dk/artikler/kapitaltab-hvad-har-ledelsen-af-ansvar-og-rolle-1375/>

Beierholm:

Revisionspåtegninger, marts 2017 – Faglig udviklingsafdeling

https://beierholm.dk/fileadmin/user_upload/pdf/Faglig_udviklingsafd/Beierholm_Ny_Revisi_onspaategning_web.pdf?fbclid=IwAR1_OI5SLImas-eYp9JrhZtVTZe4ansxK5tfVFnUNXR-241XXPnSkEknup4

Going concern i SMV-segmentet, 11. Januar 2013, Jesper Seehausen

https://www.slideshare.net/jseehaus/going-concern-i-smvsegmentet?from_action=save&fbclid=IwAR1sP6ThMn4DwmHff4GPQOrL2VxRZka0hYo_XZNa_vyf-SmYs5TMqOGrbjc

BDO Danmark:

Depechen-artikel: Den regnskabsmæssige going concern vurdering, 23. juli 2018

<https://www.bdo.dk/da-dk/faqliq-info/depechen/depechen-artikler-2018/den-regnskabsmaessige-going-concern-vurdering?fbclid=IwAR11wj42ASI5X-oCqHcU9XwO4P5utenbGFqQ06S9V3M2sjYffCqksxmm21I>

Deloitte:

Deloitte – IFRS, Introduktion til de internationale regnskabsstandarder

<https://www2.deloitte.com/dk/da/pages/audit/articles/ifrs.html>

Erhvervsstyrelsen:

Vejledning til erklæringsbekendtgørelsen, 6. februar 2020, Erhvervsstyrelsen

<https://erhvervsstyrelsen.dk/vejledning-til-erklaeringer>

Finans Danmark:

10 året for krisen, hvilke banker lukkede?

<https://finansdanmark.dk/10-aaret-for-krisen/hvilke-banker-lukkede/>

FSR Danske Revisorer:

Konkursanalyse 2019

<file:///C:/Users/be4287/Downloads/Analyse%20-%20Konkurstal%202019-FINAL.pdf>

Regnskabsvejledning for regnskabsklasse B- og C-virksomheder som opslagsværk

<https://m.fsr.dk/Medlemsfordele/Medlemsfordele/Faqboqbestilling/Regnskabsvejledninger>

Hvad skriver revisor i regnskabet? Om revisors revisionspåtegning af årsregnskabet, 10. juli 2017

<https://m.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Revision-og-aarsregnskabet/hvad-skriver-revisor-i-regnskabet>

Nye krav til ledelsesberetningen i regnskabsklasse B, 27. oktober 2016

https://m.fsr.dk/Faglige_informationer/Regnskaber/Love%20og%20bekendtgørelser/Aarsregnskabsloven/Ledelsesberetning_271016

REKU mener: Revisors udtalelser om beretninger, 26. april 2017

https://m.fsr.dk/Faglige_informationer/Revision%20og%20andre%20erklæringsopgaver/REKU%20mener/Revisors%20udtalelser%20om%20beretninger_260417

Going concern – kan virksomheden fortsætte driften, 10. juli 2017, FSR

<https://m.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Revision-og-aarsregnskabet/Going-concern>

Going concern i SMV-segmentet, 11. januar 2013, Jesper Seehausen

<https://www.fsr.dk/~media/Images/Kundeaaarsmode%202013/Foredragsholdere/Foredrag/Going%20concern%20i%20SMV-segmentet.ashx>

Ajourførte standarder om revisors rapportering (ISA 700, ISA 701, ISA 705, ISA 706 m fl.), 22. juni 2015

https://m.fsr.dk/Faglige_informationer/Revision%20og%20andre%20erklæringsopgaver/Standarder%20i%20høring/Auditing%20Reporting%20Juli%202015

PWC:

Ny erklæringsbekendtgørelse muliggør brug af ajourførte ISA'er, 29. juni 2016, PWC

<https://www.pwc.dk/da/nyt/2016/ny-erklaer-bek290616.pdf>

Revision og Regnskabsvæsen:

nr. 6, 2009, Jesper Seehausen – Going concern, ledelsens ansvar i relation til going concern

<https://www.slideshare.net/jseehaus/going-concern-1-ledelsens-ansvar-i-relation-til-going-concern>

nr. 8, 2009, Jesper Seehausen – Going concern, revisors ansvar i relation til going concern, revisors rapportering om going concern

<https://www.slideshare.net/jseehaus/going-concern-3-revisors-ansvar-i-relation-til-going-concern-b-revisors-rapportering-om-going-concern>

nr. 1, 2013, Jesper Seehausen og Anders Bisgaard - Going concern, konkursramte selskaber og revisors ansvar – nu og i fremtiden

<https://www.slideshare.net/jseehaus/going-concern-konkursramte-selskaber-og-revisors-ansvar-nu-og-i-fremtiden?fbclid=IwAR0FKwbQr4OolWMfDo4bdNkWq4PzwR08rIE79k2m-31tzV5Vf7aTl1x9t8Y>

Revision og Regnskabsvæsen nr. 7, 2014, Jesper Seehausen og Anders Bisgaard - Revisors udtalelse om ledelsesberetningen i erklæringer på årsrapporter - "bemærkninger" i udtalelsen om ledelsesberetningen og forbehold i erklæringen på årsrapporten
<https://www.slideshare.net/jseehaus/revisors-udtalelse-om-ledelsesberetningen-i-erklringer-p-rsrapporter-bemrkninger-i-udtalelsen-om-ledelsesberetningen-og-forbehold-i-erklringen-p-rsrapporten>

6.4 Internetsider

www.advokatavisen.dk

www.aub.aau.dk

www.beierholm.dk

www.bdo.dk

www.danskelove.dk

www.dinero.dk

www.erhvervsstyrelsen.dk

www.eur-lex.europa.eu

www.finansdanmark.dk

www.fsr.dk

www.konkurser.dk

www.projekt.aau.dk

www.retsinformation.dk

www.statistikbanken.dk

www.statstidende.dk

www.virk.dk

7. Bilagsoversigt

Bilag 1 - Revisor påtegning; afkræftende konklusion

Bilag 2 – Revisor påtegning; modificeret konklusion

Bilag 3 – Revisor påtegning; fremhævelse af forhold

Bilag 4 – Udtagne 27 stikprøver; ikke finansielle oplysninger

Bilag 5 – Udtagne 27 stikprøver; finansielle oplysninger

Bilag 6 – Udtagne 27 stikprøver; beregnet nøgletal

Bilag 7 – Dansk Halbyggeri A/S; resultatopgørelse

Bilag 8 – Dansk Halbyggeri A/S; balance

Bilag 9 – Dansk Halbyggeri A/S; hoved og nøgletal

Bilag 10 – Dansk Halbyggeri A/S; pengestrømsopgørelse

Bilag 11 – Dansk Halbyggeri A/S; beregnet likviditetsgrad

7.1 Bilag

Bilag 1- Revisor påtegning; afkræftende konklusion

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til kapitalejeren i xxx

Afkræftende konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet som følge af betydeligheden af de forhold, der er beskrevet i "Grundlag for afkræftende konklusion", ikke giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. xxx samt af resultatet af selskabets aktiviteter [og pengestrømme] for regnskabsåret xxx i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Grundlag for afkræftende konklusion

Ledelsen har aflagt årsregnskabet under forudsætning af fortsat drift. Af noten xxx i årsregnskabet er det en forudsætning for selskabets fortsatte drift, at der tilføres ny kapital, samt at selskabets nuværende kreditfaciliteter kan udvides og opretholdes i takt med finansieringsbehovet. Selskabets ledelse har ført en række forhandlinger med forskellige långivere og investorer. Disse forhandlinger har indtil nu ikke givet et positivt resultat og likviditeten er således ikke sikret i længere tid fremover. Det er vores vurdering, at der ikke er realistiske muligheder for at fremskaffe finansiering.

Årsregnskabet burde i overensstemmelse med årsregnskabsloven ikke have været udarbejdet under hensyntagen til fortsat drift, og indregning og måling af selskabets aktiver og forpligtelser burde have været ændret i overensstemmelse hermed. Det har ikke været muligt at opgøre indvirkningen heraf på årsregnskabet.

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet". Vi er uafhængige af selskabet i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark,

ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores afkræftende konklusion.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere selskabets evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere selskabet, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugerne træffer på grundlag af årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører

revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.

- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.

Vi kommunikerer med ledelsen om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til årsregnskabsloven.

Som det fremgår af afsnittet "Grundlag for afkræftende konklusion", er vores konklusion om årsregnskabet modificeret som følge af manglende revisionsbevis, der kan danne grundlag for en konklusion. Vi har konkluderet, at ledelsesberetningen af samme årsag mangler omtale heraf.

Bilag 2 – Revisor påtegning; modificeret konklusion

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til kapitalejeren i xxx

Modificeret konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet, bortset fra indvirkningerne af de forhold, der er beskrevet i "Grundlag for modificeret konklusion", giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. xxx samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret xxx i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Grundlag for modificeret konklusion

Selskabets aftaler om finansiering udløber, og restgælden forfalder xxx. Selskabet har ikke været i stand til at genforhandle eller opnå ny finansiering. Denne situation tyder på, at der er en væsentlig usikkerhed, der kan rejse betydelig tvivl om selskabets mulighed for at fortsætte driften, hvorfor selskabet kan være ude af stand til at realisere sine aktiver og indfri sine forpligtelser som led i den normale drift.

Ledelsen har ikke fyldestgørende oplyst om dette forhold, hvilket er i strid med årsregnskabsloven.

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet". Vi er uafhængige af selskabet i overensstemmelse med internationale etiske

regler for revisorer (IESBA's Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores modificeret konklusion.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere selskabets evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere selskabet, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugerne træffer på grundlag af årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.

Vi kommunikerer med ledelsen om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med

årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til årsregnskabsloven.

Som det fremgår af grundlaget for modificeret konklusion, indeholder vores konklusion på årsregnskabet dog et forbehold for manglende oplysninger om den væsentlige usikkerhed om selskabets evne til at fortsætte driften. I forbindelse med gennemlæsningen har vi konstateret, at ledelsesberetningen mangler tilsvarende fyldestgørende oplysninger om den væsentlige usikkerhed om selskabets evne til at fortsætte driften.

Bilag 3 – Revisor påtegning; fremhævelse af forhold

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til kapitalejeren i xxx

Konklusion

Vi har revideret årsregnskabet for xxx for regnskabsåret xxx, der omfatter resultatopgørelse, balance, noter og anvendt regnskabspraksis. Årsregnskabet udarbejdes efter årsregnskabsloven.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling xxx samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret xxx i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit ”Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet”. Vi er uafhængige af selskabet i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA’s Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark,

ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Fremhævelse af forhold i regnskabet

Uden at modificere vores konklusion, gør vi opmærksom på oplysningerne i note xxx, hvori ledelsen redegør for væsentlig usikkerhed om selskabets evne til at fortsætte driften, da selskabet tabt over halvdelen af selskabskapitalen.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere selskabets evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere selskabet, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugerne træffer på grundlag af årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.

Vi kommunikerer med ledelsen om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til årsregnskabsloven.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med årsregnskabslovens krav. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

ERKLÆRING I HENHOLD TIL ANDEN LOVGIVNING OG ØVRIG REGULERING

Overtrædelse af selskabslovens bestemmelser om kapitaltab

Selskabet har tabt over halvdelen af selskabskapitalen. Ledelsen har ikke inden for selskabslovens tidsfrister sikret, at generalforsamling afholdes, og redegjort for selskabets økonomiske stilling over for kapitalejerne og om fornødent stillet forslag om foranstaltninger, der bør træffes, hvorved ledelsen kan ifalde ansvar.

Bilag 4 – Udtagne 27 stikprøver; ikke finansielle oplysninger

Regnskaber 2017, 2017/2018 og 2018

Selskaber til kontrol	74
Revision	27
Udvidet gennemgang	6
Assistance	30
Ingen erklæring	11

Navn	cvr-nr.	Revisor	Branche	Erklæring	Regnskabsklasse	Going concern		
						Ledelsesberetning	Påtegning	Noter
Selskabet af 7. januar 2020 A/S (Dansk Halbyggeri A/S)	21354406	Deloitte	Opførsel af bygninger	Revision	C - mellem	Ingen omtale	Blankt	Ingen omtale
The diner Trøjborg ApS	33386206	Roesgaard og partners	Restauranter	Revision	B - tilvalg C	Ingen omtale	Blankt	Ingen omtale
The Diner Fifty-Nine ApS	36406275	Roesgaard og partners	Anden restaurationsvirksomhed	Revision	B - tilvalg C	Ingen omtale	Blankt	Ingen omtale
The Dine Holding APS	33386133	Roesgaard og partners	Anden restaurationsvirksomhed	Revision	B - tilvalg C	Ingen omtale	Blankt	Ingen omtale
Kiermar Techonolgy A/S	33386338	Beierholm	Hydraulisk fremstilling	Revision	B - tilvalg C	Ingen omtale	Blankt	Ingen omtale
Datoselskabet af 12. april	19282406	Pwc	Fremstilling af metalprodukter	Revision	B	Ingen omtale	Blankt	Ingen omtale
Outfitters Viborg ApS	38297333	Beierholm	Tøjforretning	Revision	B - tilvalg C	Ingen omtale	Blankt	Ingen omtale
Asian Food Supply A/S	36400064	Roesgaard og partners	Engroshandel - fødevarer mv.	Revision	B - tilvalg C	Ingen omtale	Blankt	Ingen omtale
People&Performace A/S	28279752	Buus Jensen statsautorisere revisorer	Virksomhedsrådgivning mv.	Revision	B - tilvalg C	Ingen omtale	Blankt	Ingen omtale
ANTIRUST CENTRET HORSENS A/S	29920621	EY	Undervognbehandling	Revision	B - tilvalg C	Omtalt	Fremhævelse af forhold i regnskabet	Omtalt
Jøla Ejendomme A/S	66476715	Roesgaard og partners	Engroshandel - maskiner mv.	Revision	B - tilvalg højere klasser	Omtalt	Fremhævelse af forhold i regnskabet	Omtalt
Hovedgård Entreprenørforretning ApS	28670273	Revisto	Opførsel af bygninger	Revision	B	Omtalt	Fremhævelse af forhold i regnskabet	Omtalt
Brøbech Århus ApS	30349326	Beierholm	Engroshandel - beklædning mv	Revision	B - tilvalg C	Omtalt	Fremhævelse af forhold i regnskabet	Omtalt
Horsens Trailer Service A/S	34350434	Leif Mikkelsen og partnere A/S	Autoreperationsværksteder mv.	Revision	B - tilvalg C	Omtalt	Fremhævelse af forhold i regnskabet	Omtalt
Cafe Havet ApS	38457977	Beierholm	Fiskeforretninger	Revision	B - tilvalg C	Omtalt	Fremhævelse af forhold i regnskabet	Omtalt
Engholm Ejendomme A/S	35513531	Revitso I/S	Køb/salg fast ejendom	Revision	B - tilvalg C	Ingen omtale	Modificeret - afkræftende	Omtalt
Jemo Ejendomme ApS	29226156	BDO	Køb/salg fast ejendom	Revision	B - tilvalg C	Omtalt	Modificeret - afkræftende	Omtalt
Lindved Totalbyg A/S	30205928	PWC	Udlejning af erhvervsjendomme	Revision	B - tilvalg C	Ingen omtale	Modificeret - afkræftende	Ingen omtale
Engholm Group ApS	33386435	Revitso I/S	uoplyst	Revision	B - tilvalg C	Omtalt	Modificeret - afkræftende	Omtalt
Jøla A/S	26109752	Roesgaard og partners	Engroshandel - maskiner mv.	Revision	B - tilvalg C	Omtalt	Modificeret - afkræftende	Omtalt
STEEN SØRENSEN ApS	31585627	Redmark	Dyrkning af træer mv.	Revision	B - tilvalg C	Omtalt	Modificeret - forbehold	Omtalt
INOMEGA3 ApS	34450137	Beierholm	Engroshandel - fødevarer mv.	Revision	B	Omtalt	Væsentlig usikkerhed fortsat drift	Omtalt
L & M 3 ApS	29176817	EY	Udlejning af erhvervsjendomme	Revision	B - tilvalg C	Omtalt	Væsentlig usikkerhed fortsat drift	Omtalt
Anpartsselskabet af 1. februar 2019	31054834	Leif Mikkelsen & Partnere A/S	Engroshandel - bøger, papir mv	Revision	B - tilvalg højere klasser	Omtalt	Væsentlig usikkerhed fortsat drift	Omtalt
Camping og fritid Horsens ApS	34901511	Roesgaard og partners	Engroshandel - camping køretøjer mv	Revision	B - tilvalg højere klasser	Omtalt	Væsentlig usikkerhed fortsat drift	Omtalt
Tebstrup Maskinfabrik A/S	30502418	Revisionsfirmaet Georg Mathiasen	Maskinforarbejdning	Revision	B	Ingen omtale	Væsentlig usikkerhed fortsat drift	Omtalt
Jøla Ejendomme A/S	66476715	Roesgaard og partners	Engroshandel - maskiner mv.	Revision	B - tilvalg højere klasser	Omtalt	Væsentlig usikkerhed fortsat drift	Omtalt

Bilag 5 – Udtagne 27 stikprøver; finansielle oplysninger

Stikprøve - Horsens retskreds

Navn	CVR	Aflagt årsregnskab	Resultat før renter	Årets resultat før skat i t.kr.	Årets resultat	Egenkapital ultimo	Egenkapital primo	Samlede aktiver	Omsætningsaktiver	Kortfristet gældsforpligtelser	
The diner Trøjborg ApS	33386206	2017	-	112.296	-152	-108.829	107.717	216.546	1.836.122	1.193.335	1.728.405
The Diner Fifty-Nine ApS	36406275	2017	-	4.689.627	4.341	1.960.239	588.352	-3.371.887	6.981.735	5.196.061	3.602.110
The Dine Holding APS	33386133	2017	-	240.094	2.220	2.453.493	117.075	-4.046.677	5.825.822	884.033	5.708.747
Kiermar Techonolgy A/S	33386338	2017	-	1.746.226	1.491	1.159.992	1.219.445	59.453	18.643.710	18.142.131	17.180.115
Datoselskabet af 12. april	19282406	2017	-	789.902	-782	-889.041	2.083.025	2.972.066	4.563.351	4.563.351	1.980.326
Outfitters Viborg ApS	38297333	2017	-	220.490	185	143.627	223.627	0	961.751	811.867	737.451
Asian Food Supply A/S	36400064	2017	-	287.156	-1.298	-1.027.954	2.331.597	3.359.000	20.851.466	20.099.905	14.294.601
People&Perfomace A/S	28279752	2017	-	1.160.244	915	672.553	2.969.899	3.587.346	10.367.780	8.875.816	7.285.067
ANTIRUST CENTRET HORSENS A/S	29920621	01.03.2017-28.02.2018	-	237.819	-310	-309.532	-4.213.449	-3.903.917	1.399.386	1.322.054	3.074.374
Jøla Ejendomme A/S	66476715	2018	-	691.176	285	215.284	-6.895.058	-7.110.342	4.372.678	188.011	9.067.300
Hovedgård Entreprenørforretning ApS	28670273	2017	-	1.815.403	704	744.267	4.939.766	4.495.499	21.819.918	21.075.039	16.880.152
Brøbech Århus ApS	30349326	2017	-	884.181	-1.464	-1.072.670	-89.053	983.617	6.454.995	3.335.562	6.242.885
Horsens Trailer Service A/S	34350434	2017	-	61.292	3	-362.780	-418.083	-55.303	585.278	540.042	1.003.361
Cafe Havet ApS	38457977	2017	-	320.528	-326	-326.314	-276.314	0	211.163	30.879	487.477
Engholm Ejendomme A/S	35513531	2018	-	28.615	-29	-47.670	324.997	372.667	2.713.411	84.078	2.388.414
Jemo Ejendomme ApS	29226156	2018	-	2.036.744	-2.572	-2.012.671	509.989	2.522.660	36.651.378	2.056.855	7.742.737
Lindved Totalbyg A/S	30205928	2018	-	1.266.356	-1.634	-1.694.783	-2.013.189	-318.406	13.106.562	102.906	3.235.639
Engholm Group ApS	33386435	2017	-	19.245	-17	-17.147	-2.912.556	-2.895.409	2.788.056	2.352.318	4.013.894
Jøla A/S	26109752	2017	-	494.826	299	231.706	78.244	-153.463	14.330.203	12.521.250	5.895.834
STEEN SØRENSEN ApS	31585627	2018	-	1.926.948	-2.289	-1.868.663	512.617	2.381.280	5.354.917	5.322.688	4.351.610
INOMEGA3 ApS	34450137	01.07.2017-30.06.2018	-	5.290.035	-5.941	-4.597.375	-10.190.890	-5.593.515	10.050.778	9.428.941	1.920.016
L & M 3 ApS	29176817	01.07.2017-30.06.2018	-	646.874	344	344.328	-3.440.061	-3.784.389	6.672.534	172.534	606.550
Anpartsselskabet af 1. februar 2019	31054834	01.07.2016-30.06.2017	-	279.433	37	27.616	121.602	93.987	6.244.200	1261113	2.824.151
Camping og fritid Horsens ApS	34901511	2018	-	1.954.133	-2.487	-2.337.138	-2.186.175	150.963	5.830.377	5.257.049	7.784.450
Tebstrup Maskinfabrik A/S	30502418	2018	-	350.403	106	79.827	-779.637	-859.464	3.190.132	2.768.971	1.807.061
Jøla Ejendomme A/S	66476715	2018	-	691.176	285	215.284	-6.895.058	-7.110.342	4.372.678	188.011	9.067.300
Dansk Halbyggeri A/S	21354406	2018	-	2.498.800	-2.663	-2.080.268	12.227.165	14.307.433	36.188.470	35.789.608	22.687.305

Bilag 6 – Udtagne 27 stikprøver; beregnet nøgletal

Stikprøve - Horsens retskreds

Navn	CVR	Aflagt årsregnskab	Egenkapital forrentning	Soliditetsgrad	Likviditetsgrad	Afkastningsgrad
The diner Trøjborg ApS	33386206	2017	-67,12%	5,87%	69,04%	-6%
The Diner Fifty-Nine ApS	36406275	2017	-140,85%	8,43%	144,25%	67%
The Dine Holding APS	33386133	2017	-124,87%	2,01%	15,49%	-4%
Kiermar Techonolgy A/S	33386338	2017	181,40%	6,54%	105,60%	9%
Datoselskabet af 12. april	19282406	2017	-35,17%	45,65%	230,43%	-17%
Outfitters Viborg ApS	38297333	2017	128,45%	23,25%	110,09%	23%
Asian Food Supply A/S	36400064	2017	-36,13%	11,18%	140,61%	-1%
People&Perfomace A/S	28279752	2017	20,51%	28,65%	121,84%	11%
ANTIRUST CENTRET HORSENS A/S	29920621	01.03.2017-28.02.2018	7,63%	-301,09%	43,00%	-17%
Jøla Ejendomme A/S	66476715	2018	-3,07%	-157,69%	2,07%	16%
Hovedgård Entreprenørforretning ApS	28670273	2017	15,78%	22,64%	124,85%	8%
Brøbech Århus ApS	30349326	2017	-239,82%	-1,38%	53,43%	-14%
Horsens Trailer Service A/S	34350434	2017	153,27%	-71,43%	53,82%	10%
Cafe Havet ApS	38457977	2017	236,19%	-130,85%	6,33%	-152%
Engholm Ejendomme A/S	35513531	2018	-13,67%	11,98%	3,52%	-1%
Jemo Ejendomme ApS	29226156	2018	-132,73%	1,39%	26,56%	-6%
Lindved Totalbyg A/S	30205928	2018	145,38%	-15,36%	3,18%	-10%
Engholm Group ApS	33386435	2017	0,59%	-104,47%	58,60%	1%
Jøla A/S	26109752	2017	-616,08%	0,55%	212,37%	3%
STEEN SØRENSEN ApS	31585627	2018	-129,15%	9,57%	122,32%	-36%
INOMEGA3 ApS	34450137	01.07.2017-30.06.2018	58,25%	-101,39%	491,09%	-53%
L & M 3 ApS	29176817	01.07.2017-30.06.2018	-9,53%	-51,56%	28,45%	10%
Anpartsselskabet af 1. februar 2019	31054834	01.07.2016-30.06.2017	25,62%	1,95%	44,65%	4%
Camping og fritid Horsens ApS	34901511	2018	229,67%	-37,50%	67,53%	-34%
Tebstrup Maskinfabrik A/S	30502418	2018	-9,74%	-24,44%	153,23%	11%
Jøla Ejendomme A/S	66476715	2018	-3,07%	-157,69%	2,07%	16%
Dansk Halbyggeri A/S	21354406	2018	-15,68%	33,79%	157,75%	-7%

Bilag 7 – Dansk Halbyggeri A/S; resultatopgørelse

Aflæst årsregnskaberne

	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Bruttofortjeneste	17.960.448	21.053.815	26.149.644	17.382.502	18.476.188	10.475.561
Personaleomkostninger	-20.384.526	-20.476.137	-19.202.929	-15.884.090	-11.515.180	-9.648.124
Af- og nedskrivninger	-74.722	-167.668	-453.093	-642.435	-591.054	-458.839
Driftsresultat	-2.498.800	410.010	6.493.622	855.977	6.369.954	368.598
Andre finansielle indtægter	324.288	285.036	278.704	383.997	224.556	275.551
Andre finansielle omkostninger	-488.756	-502.061	-771.979	-636.955	-554.435	-466.431
Resultat før skat	-2.663.268	192.985	6.000.347	603.019	6.040.075	177.718
Skat af årets resultat	583.000	-48.000	-1.373.757	13.854	-1.424.213	-19.422
Årets resultat	-2.080.268	144.985	4.626.590	616.873	4.615.862	158.296

Forslag til resultatdisponering

overført resultat			4.626.590	616.873	4.615.862	158.296
	0	0	4.626.590	616.873	4.615.862	158.296

Bilag 8 – Dansk Halbyggeri A/S; balance

Balance aflæst regnskaber

	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Andre anlæ, driftsmateriel og inventar	181.491	347.227	596.441	711.640	580.167	206.286
Indretning af lejede lokaler	9.996	15.982	24.042	177.897	557.326	965.566
Materielle anlægsaktiver	191.487	363.209	620.483	889.537	1.137.493	1.171.852
Deposita	207.375	207.375	207.375	207.375	207.375	207.375
Finansielle anlægsaktiver	207.375	207.375	207.375	207.375	207.375	207.375
Anlægsaktiver	398.862	570.584	827.858	1.096.912	1.344.868	1.379.227
Råvarer og hjælpematerialer	-	-	-	-	-	103.345
Varebeholdninger	-	-	-	-	-	103.345
Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser	23.988.308	39.837.173	33.793.083	25.211.539	19.103.448	14.783.863
Igangværende arbejder for fremmed regning	2.445.365	2.826.919	4.983.660	486.314	1.110.566	5.862.304
Tilgodehavende hos tilknyttede virksomheder	5.820.596	5.126.596	4.451.182	3.835.596	3.371.640	2.817.132
Andre tilgodehavender	19.993	166.912	506.897	45.245	112.067	1.293.895
Periodeafgrænsningsposter	700.308	622.405	532.363	803.704	465.237	191.629
Tilgodehavender	32.974.570	48.580.005	44.267.185	30.382.398	24.162.958	24.948.823
Likvide beholdninger	2.815.038	2.728.617	12.434.493	4.756.143	11.013.220	463.718
Omsætningsaktiver	35.789.608	51.308.622	56.701.678	35.138.541	35.176.178	25.515.886
Aktiver	36.188.470	51.879.206	57.529.536	36.235.453	36.521.046	26.895.113
Virksomhedskapital	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000
Overført overskud eller underskud	11.727.165	13.807.433	13.662.448	9.035.858	8.418.985	3.803.123
Egenkapital	12.227.165	14.307.433	14.162.448	9.535.858	8.918.985	4.303.123
Udskudt skat	1.274.000	1.857.000	1.809.000	1.969.065	1.982.919	1.040.299
Hensat forpligtelser	1.274.000	1.857.000	1.809.000	1.969.065	1.982.919	1.040.299
Bankgæld	-	5.361	1.830	-	155	739.386
Deposita	113.064	113.064	113.064	113.064	113.064	194.864
Igangværende arbejder for fremmed regning	3.396.989	4.300.464	6.608.873	2.864.494	3.478.575	-
Leverandører af varer og tjeneste ydelser	16.824.909	28.822.256	31.454.016	19.928.690	19.714.150	19.398.123
Skyldig selskabsskat	-	-	331.296	-	481.593	-
Anden gæld	2.352.343	2.473.628	3.049.009	1.824.282	1.831.605	1.161.585
Periodeafgrænsning	-	-	-	-	-	57.733
Kortfristede gældsforpligtelser	22.687.305	35.714.773	41.558.088	24.730.530	25.619.142	21.551.691
Gældsforpligtelser	22.687.305	35.714.773	41.558.088	24.730.530	25.619.142	21.551.691
Passiver	36.188.470	51.879.206	57.529.536	36.235.453	36.521.046	26.895.113

Bilag 9 – Dansk Halbyggeri A/S; hoved og nøgletal

Hovedtal og nøgletal, aflæst årsregnskabet 2018

	2018	2017	2016	2015	2014
	t.kr.	t.kr.	t.kr.	t.kr.	t.kr.
Bruttofortjeneste	17.960	21.054	26.150	17.383	18.476
Driftsresultat	- 2.499	410	6.494	856	6.370
Resultat af finansielle poster	- 164	- 217	- 493	- 253	- 330
Årets resultat	- 2.080	145	4.627	617	4.616
Samlede aktiver	36.188	51.879	57.530	36.235	36.521
Investeringer i materielle anlægsaktiver	-	30	274	394	692
Egenkapital	12.227	14.307	14.162	9.536	8.919
Gns. Investeret kapital inkl. Goodwill	12.119	8.711	3.775	6.655	2.421
Nettorentebærende gæld	- 2.909	- 2.818	- 12.196	- 4.850	- 10.626
Afkast af investeret kapital inkl. Goodwill (%)	-20,6%	4,7%	172,0%	12,9%	263,1%
Egenkapitalens forretning (%)	-15,7%	1,0%	39,0%	6,7%	69,8%
Soliditetsgrad (%)	33,8%	27,6%	24,6%	26,3%	24,4%

Bilag 10 – Dansk Halbyggeri A/S; pengestrømsopgørelse

Pengestrømsopgørelse, aflæst regnskaber

<i>spec.</i>	2018	2017	2016	2015	2014
Driftsresultat	- 2.498.800	410.010	6.493.622	855.977	6.369.954
Af- og nedskrivninger	74.722	167.668	453.093	642.435	591.054
Nedskrivninger af omsætningsaktiver	1.896.940	-	-	-	-
1 Ændringer i arbejdskapital	686.388	- 9.828.370	2.609.645	- 6.626.304	5.214.299
Pengestrømme vedrørende primært drift	159.250	- 9.250.692	9.556.360	- 5.127.892	12.175.307
Modtagne finansielle indtægter	324.288	285.036	278.704	383.997	224.556
Betalte finansielle omkostninger	- 488.756	- 502.061	- 771.979	- 636.955	- 554.435
Redunderet/(betalt) selskabsskat	-	- 331.296	- 1.202.527	- 481.593	-
Pengestrømme vedrørende drift	- 5.218	- 9.799.013	7.860.558	- 5.862.443	11.845.428
Køb mv. af materielle anlægsaktiver	-	- 30.394	- 274.038	- 394.479	- 691.695
Salg af materielle anlægsaktiver	97.000	120.000	90.000	-	135.000
Pengestrømme vedrørende investeringer	97.000	89.606	- 184.038	- 394.479	556.695
Ændring i likvider	91.782	- 9.709.407	7.676.520	- 6.256.922	11.288.733
Likvider primo	2.723.256	12.434.493	4.756.143	11.013.065	- 275.668
Likvider ultimo	2.815.038	2.725.086	12.432.663	4.756.143	11.013.065
<u>Likvider ultimo sammensætter sig af:</u>					
Likvide beholdninger	2.815.038	2.728.617	12.434.493	4.756.143	11.013.220
Kortfristet gæld til banker	-	- 3.531	- 1.830	-	- 155
Likvider ultimo	2.815.038	2.725.086	12.432.663	4.756.143	11.013.065

spec 1

	2018	2017	2016	2015	2014
Ændring i varebeholdning	-	-	-	-	103.345
Ændring i tilgodehavender	13.708.495	- 4.312.820	- 13.884.787	- 6.219.440	785.865
Ændring i leverandørgæld mv.	- 13.022.107	- 5.515.550	- 16.494.432	- 406.864	4.325.089
	686.388	- 9.828.370	2.609.645	- 6.626.304	5.214.299

Bilag 11 – Dansk Halbyggeri A/S; beregnet likviditetsgrad

	2018	2017	2016	2015	2014
Omsætningsningsaktiver	35.789.608	51.308.622	56.701.678	35.138.541	35.176.178
Kortfristede gældsforpligtelser	22.687.305	35.714.773	41.558.088	24.730.530	25.619.142
Likviditetsgrad	157,75%	143,66%	136,44%	142,09%	137,30%